

**T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI**

**ALGILANAN SOSYAL DESTEĞİN SOSYAL GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ
ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ADİL DÜNYA İNANCININ DÜZENLEYİCİ ROLÜ**

Yüksek Lisans Tezi

Hatice OSANMAZ

Danışman

Doç. Dr. D. Mehmet BİÇKES

Nevşehir

Ocak, 2020

Her zaman yanımda olan canım kız kardeşime

ÖZET

ALGILANAN SOSYAL DESTEĞİN SOSYAL GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ADİL DÜNYA İNANCININ DÜZENLEYİCİ ROLÜ

Hatice Osanmaz

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Ocak 2020**

Danışman: Doç. Dr. D. Mehmet Biçkes

Bu çalışmanın amacı, adil dünya inancının çeşitli düzeylerinde algılanan sosyal desteğin sosyal girişimcilik eğilimi üzerindeki etkilerini analiz etmektir. Araştırmanın örneklemini Nevşehir ilinde MEB' e bağlı ilkokul ve ortaokullarında yönetici olarak görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır (n=210). Adil dünya inancının farklı düzeyleri çerçevesinde algılanan sosyal destek ve sosyal girişimcilik eğilimi üzerindeki etkiyi ortaya çıkarmak için veriler moderatör (düzenleyici) değişkenli regresyon analizi yardımıyla analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre algılanan sosyal desteğin boyutlarından sadece aileden sağlanan sosyal destek ve arkadaştan sağlanan sosyal desteğin sosyal girişimcilik eğilimini pozitif etkilediği saptanmıştır. Bununla birlikte, algılanan sosyal desteğin sosyal girişimcilik eğilimini pozitif yönde etkilediği, ancak adil dünya inancının sosyal girişimcilik eğilimini negatif yönde etkilediği ortaya konmuştur. Ayrıca adil dünya inancının, algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide düzenleyici rolü oynamadığı saptanmıştır. Benzer şekilde adil dünya inancının boyutlarından hem genel adil dünya inancının hem de kişisel adil dünya inancının da, algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik arasındaki ilişkide düzenleyici etkiye sahip olmadığı gözlenmiştir. Yine algılanan sosyal desteğin boyutları olan aileden sağlanan sosyal destek, arkadaştan sosyal destek ve özel kişiden sağlanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide de adil dünya inancının düzenleyici rolü oynamadığı tespit edilmiştir. Son olarak araştırmanın bazı kısıtları olduğu vurgulanmış, hem yönetici olarak görev yapan öğretmenlere ve herhangi diğer alanlarda faaliyet gösteren yöneticilere önerilerde bulunulmuş, hem de gelecekte benzer konularda yapılacak araştırmalara ilişkin birtakım öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Algılanan Sosyal Destek, Sosyal Girişimcilik, Adil Dünya İnanıcı

ABSTRACT

THE EFFECT OF THE PERCEIVED SOCIAL SUPPORT ON SOCIAL ENTREPRENEURSHIP ORIENTATION: THE MODERATING ROLE OF THE BELIEF IN A JUST WORLD

Hatice OSANMAZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences

Department of Business Administration, M.B.A, January 2020

Supervisor: Doç. Dr. D. Mehmet BİÇKES

The aim of this study is to reveal the effect of perceived social support on social entrepreneurship orientation and the moderating role of the belief in a just world on the relationship between the variables. The sampling consists of teachers working as executives in primary and secondary schools affiliated to the Turkish Ministry of Education in Nevşehir Province (n=210). The data were analyzed by the help of the moderated variable regression analyses in order to examine the effects of perceived social support on social entrepreneurship orientation in context of different levels of belief in a just world. According to the findings of research, it determined that only perceived support from the family and perceived support from the friend as the dimensions of perceived social support had a positive effect on social entrepreneurship orientation. However, it was stated that perceived social support had a positive effect on social entrepreneurship orientation in spite of the belief in a just world had a negative effect on it. Besides, it determined that the belief in a just world had no moderating role on the relationship between perceived social support and social entrepreneurship orientation. Similarly, it showed that both the general belief in a just world and the personal belief in a just world as the dimensions of belief in a just world had no moderating effect on the relationship between perceived social support and social entrepreneurship orientation. Finally, it emphasized that the study has some limitations, some suggestions both teachers working as executives and executives serving in other sectors and suggestions about the research to be done in similar topics in the future were presented.

Keywords: Perceived Social Support, The Belief in a Just World, Social Entrepreneurship Orientation.

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu alışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Hatice OSANMAZ

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Algılanan Sosyal Desteğin Sosyal Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Adil Dünya İnancının Düzenleyici Rolü” adlı Yüksek Lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Hatice OSANMAZ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. D. Mehmet BİÇKES

İşletme Anabilim Dalı Başkanı
Prof. Dr. Hakan Vahit ERKUTLU

KABUL VE ONAY SAYFASI

Doç. Dr. D. Mehmet BİÇKES danışmanlığında Hatice OSANMAZ tarafından hazırlanan “**Algılanan Sosyal Desteğin Sosyal Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Adil Dünya İnancının Düzenleyici Rolü**” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri

Danışman :Doç. Dr. D. Mehmet BİÇKES

Üye : Prof.Dr. Şevki ÖZGENER

Üye : Doç. Dr.Özgür DEMİRTAŞ

İMZA

ONAY

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 16. / 02 / 2020 tarih ve 2020-09-224 sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Vedat AKTEPE
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim süresince bana her türlü desteği gösteren, her daim yanımda olduğunu hissettiren, motive edici sözleriyle umut aşılayan, tez konusu belirleme ve tez yazım aşamalarının tamamlanmasında engin bilgileriyle beni yönlendiren ve sonsuz sabır gösteren değerli danışmanım Doç. Dr. D. Mehmet BİÇKES'e , her zaman yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Şevki ÖZGENER'e, ve Doç. Dr. Özgür DEMİRTAŞ hocama , öğrencisi olduğum Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Öğretim üyelerine, Sosyal Bilimler Enstitüsü personellerine ve bu yolda ilerlememde en büyük emeği ve desteği olan sevgili aileme ve ayrıca sürekli yanımda olup her zaman en büyük destekçilerim Leyla OSANMAZ, Ertuğrul OSANMAZ ve Yeşim TÜM KILIÇ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Nevşehir,2020

Hatice OSANMAZ

KISALTMALAR

ADİ: Adil Dünya İnancı

ASD: Algılanan Sosyal Destek

SG: Sosyal Girişimcilik

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI	Error! Bookmark not defined.
TEŞEKKÜR	vi
BİRİNCİ BÖLÜM.....	4
1.1.ALGILANAN SOSYAL DESTEK.....	4
1.1.1.SOSYAL DESTEK KAVRAM VE TANIMI	4
1.1.2.SOSYAL DESTEK TÜRLERİ	5
1.1.3.SOSYAL DESTEK MODELLERİ.....	7
1.1.4. ALGILANAN SOSYAL DESTEK	8
1.1.5. ALGILANAN SOSYAL DESTEK BOYUTLARI.....	9
1.1.5.1. Aileden Sağlanan Sosyal Destek.....	9
1.1.5.2. Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek.....	11
1.1.5.3. Diğer Kişilerden Algılanan Sosyal Destek	12
1.2. SOSYAL GİRİŞİMCİLİK	12
1.2.2. SOSYAL GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI	13
1.2.3. SOSYAL GİRİŞİMCİLİK KAVRAMININ TANIMLANMASI	15
1.2.4. SOSYAL GİRİŞİMCİLİĞİN BOYUTLARI.....	18
1.2.4.1. Sosyal Vizyon	18

1.2.4.2.Sürdürebilirlik	19
1.2.4.3.Sosyal Ağlar	19
1.2.4.4. Yenilikçilik.....	20
1.2.4.5. Gelir Getirici Faaliyetler	20
1.2.5. SOSYAL GİRİŞİMCİLİĞİN FAALİYET ALANLARI.....	21
1.2.5.1. Sektörlere Göre	21
1.2.5.2. Yetki alanlarına göre	23
1.2.5.3. Amaçlarına Göre	24
1.2.5.4. Eylemlere Göre	26
1.2.6.ALGILANAN SOSYAL DESTEK VE SOSYAL GİRİŞİMCİLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ	27
1.3. ADİL DÜNYA İNANCI.....	29
1.3.1.ADİL DÜNYA İNANCI KAVRAMI VE TANIMI.....	29
1.3.3.ADİL DÜNYA İNANCININ ÖZELLİKLERİ.....	31
1.3.4. ADİL DÜNYA İNANCININ İŞLEVLERİ	32
1.3.5. ADİL DÜNYA İNANCI İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	33
İKİNCİ BÖLÜM.....	38
ALGILANAN SOSYAL DESTEĞİN SOSYAL GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ADİL DÜNYA İNANCININ DÜZENLEYİCİ ROLÜNÜ İNCELEMeye YÖNELİK BİR UYGULAMA	38
2.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	38
2.2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	40
2.2.1. Evren ve Örneklem	40
2.2.2. Ölçekler	40
2.2.3. Model ve Hipotezler.....	41
2.3. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	43

2.3.1. Algılanan Sosyal Destek, Sosyal Girişimcilik Eğilimi ve Adil Dünya İnancı Arasındaki İlişkilerin Analizi	44
2.3.3. Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi	47
2.3.4. Genel Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi.....	48
2.3.5.Kişisel Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi	50
2.3.6: Aileden Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi	52
2.3.7. Arkadaştan Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi	54
2.3.8.Özel Kişiden Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi	56
SONUÇ	59
EKLER	74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. 1. Sosyal girişim yaklaşımı	14
Şekil 1. 2. Sosyal Girişimcilik ve İlgili Diğer Girişimcilik Uygulamalarının Sektörlere Göre Konumlandırılması	22
Şekil 1. 3. Örgütlerin Asıl İş Amacı ve Girişimcilik Düzeyine Göre Sınıflandırılması	25
Şekil 1 .4. Sosyal Sorunlarla İlgilenme Şekilleri	27
Şekil 2 .1.Araştırma Modeli.....	42
Şekil 2.2.Adil Dünya İnancı Düzenleyici	48
Şekil 2 .3. Genel Adil Dünya İnancı Düzenleyici.....	50
Şekil 2.4. Kişisel Adil Dünya İnancı Düzenleyici	52
Şekil 2.5. Aileden Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi	54
Şekil 2. 6. Arkadaştan Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi	56

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2. 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	43
Tablo 2.2. Algılanan Sosyal Destek, Sosyal Girişimcilik Eğilimi ve Adil Dünya İnanıcı Arasındaki Korelasyon Katsayıları	45
Tablo 2. 3. Algılanan Sosyal Desteğin Sosyal Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi	46
Tablo 2.4. Adil Dünyaya İnanıcının Düzenleyici Etkisi	47
Tablo 2. 5. Genel Adil Dünya İnanıcının Düzenleyici Etkisi	49
Tablo 2. 6. Kişisel Adil Dünya İnanıcının Düzenleyici Etkisi	51
Tablo 2. 7. Aileden Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnanıcının Düzenleyici Etkisi	53
Tablo 2.8. Arkadaştan Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnanıcının Düzenleyici Etkisi	55
Tablo 2. 9. Özel Kişiden Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnanıcının Düzenleyici Etkisi	57

GİRİŞ

İnsan, hayatı boyunca sevgi, saygı, ilgi ve destek çemberinin içerisinde yer almak isteyen sosyal bir varlıktır. İnsan, herhangi bir eylemde bulunmak için kararlar alırken güdülenmeye yani yaşamında özel bir yerde tuttuğu kişi ve/veya kişilerin (aile, arkadaş ve diğer özel kişiler) ilgi ve desteğine ihtiyaç duyar. Bireye ihtiyaç duyduğu durumlarda çevresindeki kişi ya da kişiler tarafından sağlanan destek, literatürde sosyal destek olarak adlandırılmaktadır. Sosyal destek; bireyin yalnız başına üstesinden gelmesinin zor olduğu veya çözüm yolu bulamadığı durumlarda çevresindekiler tarafından sağlanan maddi, duygusal, bilişsel ve araçsal destek olarak ifade edilmektedir (Duru, 2008: 17). Sağlanan sosyal desteğin kişi tarafından algılanma derecesi ise algılanan sosyal desteği ifade etmektedir. Algılanan sosyal desteğin, bireye üstlendiği çeşitli toplumsal rollerde sevilen, aranan ve değer verilen bir kişi olduğu, ihtiyacı halinde gerek duyduğu yardımı bulabildiği, yakın insan etkileşimlerinden tatmin olduğu ve yaşamında yeri bulunan kişiler tarafından desteklendiği duygusunu aşılacağı ileri sürülmüştür (Ünivar, 2003: 18). Bunun yanında, bireyin sorunlarla başa çıkması, zor durumlar karşısında daha az stres yaşaması, risk alabilmesi, yeni bir fikri uygulaması, hayata karşı pozitifliği ve kendine karşı güven oluşturmada algıladığı sosyal desteğin düzeyi etkili olabilmektedir. Zor durumunda ve ihtiyaç duyduğunda algıladığı sosyal destekle zor durumları elimine edebilen birey dış çevreyi daha çok gözlemleyebilme fırsatı bulabilir, çevrenin sahip olduğu problemleri fark edip ve var olan problemlerin çözümü karşısında destek sağlamada gönüllük gösterebilir. Yani bir nevi sosyal girişimcilik faaliyetinde bulunabilir.

Sosyal girişimcilik; toplumda var olan sorun ve problemlerin ya da geliştirilmesi gereken alanların farkına varılıp, sorunların, problemlerin ve geliştirilecek alanların köklü olarak değişimi ve dönüşümü için zihinde planların ve yöntemlerin tasarlanıp, risk oluşturabilecek faktörlerin farkında olarak tasarlanan plan ve yöntemlerin uygulanması ile toplumun fayda ve refahını gözetmektir. Diğer bir ifadeyle sosyal girişimcilik; yaşadığımız dünyayı daha iyi yapabilmek amacı içerisinde, yoksulluk, hastalık, cehalet, çevresel sorunlar ve insan hakları ihlalleri gibi sosyal sorunlara gelişmiş çözümler üretmek için insanlar tarafından kurumların kurulduğu ya da dönüştürüldüğü bir süreçtir (Bornstein ve Davis, 2010: 1).

Sosyal girişimcilik eylemlerinin başlatılması, sürdürülmesi ve çıktılarının değerlendirilmesi süreçlerinde bireyin sahip olduğu adil dünya inancı etkili ve belirleyici olabilmektedir. Genel anlamda adil dünya inancı, bireyin neden olduğu pozitif ve negatif sonuçların karşılığının er ya da geç bir şekilde kendisine tekrar döneceğine yönelik inancını ifade etmektedir. Bununla birlikte, yüksek düzeydeki bir adil dünya inancı bireyin fiziksel ve sosyal çevresini istikrarlı ve düzenliymiş gibi algılamasını sağlar. Böyle bir inanç olmadan, bireyin uzun vadeli hedeflerinin peşinden gitmesi veya günlük hayatında düzenlenmiş sosyal davranışlarına kendini adanması zorlaşacaktır (Lerner ve Miller, 1978: 1030-1031).Yapılan açıklamalar çerçevesinde, adil dünya inancı yüksek olan bireylerin adil dünya inancı düşük olan bireylere nazaran sosyal girişimcilik eğilimlerinin daha yüksek olabileceği düşünülmektedir.

Yapılan literatür incelemesinde, algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik arasındaki ilişkiyi inceleyen çeşitli araştırmaların varlığına tanıklık edilmiştir (Mair ve Noboa, 2006; Argon ve Selvi, 2013; Çavuş ve Pekkan, 2017; Kapusuz vd., 2018; Klyver, Honig ve Steffens, 2018). Bunun yanında sosyal girişimciliğin öncülleri ve sonuçları üzerine yapılmış hatırı sayılır miktarda çalışma olduğu da görülmüştür (Thompson vd., 2000; Haugh, 2006; Shaw ve Carter, 2007; Jiao, 2011; Grimes vd., 2013; Roy vd., 2014; Teise ve Urban, 2015; Starnawska ve Brzozowska, 2018). Ancak yapılan literatür incelemesinde, öncülleri ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide aracı ya da düzenleyici etkiye sahip olabilecek değişkenler konusunda çok az sayıda çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla, bireyleri sosyal girişimcilik anlamında motive eden mekanizma ve süreçlerin nasıl işlediğinin anlaşılabilmesi için yeni araştırmalara ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Bu anlamda çalışmanın literatürde ki ihtiyaca bir nebze olsa cevap vereceği ve bu açıdan önem arz ettiği ifade edilebilir.

Bu bağlamda çalışmanın amacı, “Nevşehir il merkezinde MEB’e bağlı ilkököl ve ortaokullarda yönetici olarak görev yapan öğretmenlerin sosyal destek algılamaları ile sosyal girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkide adil dünya inancının düzenleyici etkisini ortaya koymak” olarak belirlenmiştir. Araştırmanın sorunsalı ise; “algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasında nasıl ve ne yönde bir

ilişki vardır? Bu ilişkide adil dünya inancı düzenleyici etkiye sahip midir?” şeklinde yapılandırılmıştır. Bu tez çalışması iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, çalışmanın değişkenleri olan algılanan sosyal destek, sosyal girişimcilik ve adil dünya inancı kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkiler teorik zeminde ve uygulamalı araştırma bulguları çerçevesinde aktarılmıştır. İkinci bölümde ise araştırmanın metodolojisi açıklanmış ve algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide adil dünya inancının düzenleyici rolünü belirlemeye yönelik alan araştırmasının sonuçlarına yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın değişkeni olan algılanan sosyal destek, sosyal girişimcilik ve adil dünya inancı kavramları açıklanmış, ayrıca algılanan sosyal destek ve sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki ele alınmış ve bu ilişkide adil dünya inancının düzenleyici etkisi irdelenmiştir.

1.1.ALGILANAN SOSYAL DESTEK

Bu başlık altında sosyal destek kavramı ve tanımı, sosyal destek türleri, sosyal destek modelleri, algılanan sosyal destek tanımı, algılanan sosyal destek boyutlarına verilmiştir.

1.1.1.SOSYAL DESTEK KAVRAM VE TANIMI

İnsan sosyal bir varlıktır ve sosyal ilişkiler insan yaşamının temelini oluşturmaktadır. Bireyin diğer kişilerle toplu olarak yaşama ve onlarla ilişki kurma süreci doğumu ile başlayan ve hayatı boyunca devam eden bir gereksinimdir (Deveci, 2011: 34). Bu gereksinimden yola çıkarak, insanın tüm yaşamı boyunca hep birilerinin varlığını hissetme, sevilme, sayılma ve değer görme gibi duygularla entegre olmaya ihtiyaç duyduğunu söylemek mümkündür.

Sosyal destek, kişinin ihtiyaç duyduğu veya sorun yaşadığı durumda çevresinden gördüğü yardıma ve bu sağlanan yardımı algılama biçimine göre çeşitlilik gösterir. Bu nedenle literatürde sosyal destek ile ilgili farklı birçok tanıma yer verilmiştir.

Sosyal destek, sosyal iletişim ve sorumluluk ağı içinde yer alan bireyin bu ağ içerisinde sevildiğini, sayıldığını veya değerli görüldüğünü hissetmesine öncülük eden bir bilgi olarak tanımlanır (Malecki ve Demaray, 2002: 1; Cobb, 1976: 300). Diğer bir ifadeyle sosyal destek, bireylerin Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramında yer alan ait olma, sevgi, takdir ve kendini gerçekleştirme gibi esas

gereksinimlerinin diğerk kişilerle kurduğu etkileşim sonucunda tatmin edilmesini ifade etmektedir (Ekinci ve Ekici, 2003: 110). Sosyal destek, bireyin etkileşim içinde olduğu kişi veya kişiler tarafından sağlanan maddi ve manevi yardımlar ile sahip olduğu sorunlara çözümler bulmasına ve kendini değerli ve iyi hissetmesine yardımcı olur (Eker ve Arkar, 1995: 45; Akın, 2008: 147).

Thoits'a göre sosyal destek, bireyin genellikle stres anlarında ya da güç durumlarında, çevresindeki belirli kategoride (aile üyeleri, arkadaşlar, komşular, çalışma arkadaşları vb.) bulunan insanlar tarafından sağlanan tavsiyelerin ve yardımların düzeyini ifade eder (Thoits, 1995: 64; Morgeson ve Humphrey, 2006: 1324). Bu sebeple sosyal destek, bireyin stresli durumlarla başa çıkarken yararlanabileceği "sosyal sermaye" olarak görülebilir. Yani sosyal destek, bireyin sahip olduğu sorunun üstesinden gelebilmesine veya stres yönetimine fayda sağlayacak kişilerin var olması olarak kavramsallaştırılabilir. Böylece sosyal destek, çözümlü istenen sorunların ortadan kaldırılmasını veya düzeltilmesini sağlayarak, bu sorunların neden olduğu endişe ve depresyon duygularını kontrol eder (Thoits, 1986: 417). Ayrıca sosyal desteğin mevcudiyeti hayal kırıklıkları ve problem çözüme zorluklarına direnme ve üstesinden gelme kapasitesini güçlendirir (Sarason, Levine ve Basham, 1981: 2). Sosyal desteğin sağladığı bu yararlar birleştiğinde yaşam kalitesini arttırdığı görülebilmektedir (Abbey, Abramis ve Caplan, 1985: 123). Dahası, kişi ne kadar güçlü aile bağlarına, örgüt üyeliğine ve yakın arkadaşlara sahip olursa, o kadar sağlıklı ve mutlu olma ihtimali vardır (Bruhn ve Philips, 1984: 152).

Genel olarak literatürde yer alan; sosyal destek kavramı ile ilgili tanımlar incelendiğinde; sosyal desteğin, bireyin içinde bulunduğu stresli veya güç durumlarla başa çıkmasını kolaylaştıran, bireye yol gösteren, sorunlarla ilgili çözümler üretmesini sağlayan, maddi-manevi yardım olanağı sunan ve motive eden; genel olarak bireyin pozitif ve iyi oluş hali üzerinde olumlu bir etki yaratan bir olgu olduğunu söylemek mümkündür.

1.1.2.SOSYAL DESTEK TÜRLERİ

Alan yazın incelendiğinde sosyal destek türlerinin farklı bilim insanları tarafından değişik şekillerde ele alındığı gözlemlenmektedir. Aşağıda bu araştırmaların bir kaçına yer verilmektedir.

Cohen ve Wills (1985: 313) sosyal destek teorilerinden yola çıkarak sosyal desteği 4 boyutta ele almışlar ve aşağıdaki gibi açıklamışlardır:

- **Bilgisel destek**, problemleri tanımlamada, anlamada ve başa çıkmada sağlanan bilgi ve tavsiyedir. Ayrıca bilgi desteği, değerlendirme desteği ve bilişsel rehberlik olarak da adlandırılmıştır.
- **Duygusal destek**, güven, saygı, duygudaşlık, kabul görme, değer verilme gibi tüm duygusal desteklerden oluşur.
- **Araçsal destek**, para ve zaman gibi somut kaynakları içerir. Araçsal destek, somut sorunların doğrudan çözülmesiyle bireyde rahatlama sağlar. Ayrıca bireye hobilerini gerçekleştirecek bir zaman sağlayarak stresi azaltmaya yardımcı olur. Maddi destek ve somut destek olarak da adlandırılmıştır.
- **Yaygın destek**, bireyin boş zamanında diğer bireylerle geçirdiği vakit olarak tanımlanabilir. Bu destekle bireyin pozitif duygu halinde olması kolaylaşır.

Cobb (1976), sosyal desteği duygusal destek, saygı desteği ve ağ desteği olarak gruplandırmıştır. Duygusal destek, kişinin ilgi gördüğü; saygı desteği, kişinin saygı duyulup önemsendiği, bireye değerlilik hissi kazandıran; ağ desteği ise bireyin diğer kişilerle oluşturduğu iletişim ağı olarak tanımlanan destektir. (Deveci, 2011: 36)

Richman, Rosenfeld ve Bowen (1998: 310) sosyal desteği 8 boyutta ele almışlar ve aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

- **Dinleme desteği:** Bireyin tavsiye verilmeden ve yargılanmadan dinlendiği destektir.
- **Duygusal destek:** Bireyi rahatlatan ve her zaman yanında onu destekleyen birilerinin olduğu destektir türüdür.
- **Duygusal meydan okuma:** Bireye tutum, duygu ve değerlerini değerlendirmesi amacıyla sağlanan meydan okuma desteğidir.
- **Gerçeklik onay desteği:** Bu destek türünde, destek sağlayan kişi ile destek alan kişi benzer düşüncelere sahiptir. Bu destek türü, destek alan kişinin dünyaya karşı bakış açısını doğrulamaya yardımcı olur.
- **Görev takdir desteği:** Destek alan bireyin çabalarının farkında olunup yaptığı eylemlerde takdir edildiği destektir.

- **Görev meydan okuma desteği:** Bireyin bulunduğu görev ve etkinlikte daha fazla motive olması, daha yaratıcı düşünmesi ve daha fazla katılım sağlaması için bireyin düşüncesine yapılan meydan okumadır.
- **Maddi yardım desteği:** Bireye sağlanan finansal yardımların tümüdür.
- **Kişisel yardım:** Bireyin yardım göreceğine dair algısıdır.

1.1.3.SOSYAL DESTEK MODELLERİ

Sosyal destek üzerine yapılan çalışmalarda sosyal destek modellerinin, doğrudan etki modeli ve tampon etki modeli şeklinde iki başlık altında ele alındığı görülmektedir. Bu modeller aşağıda kısaca açıklanmıştır:

1.1.3.1.Doğrudan Etki Modeli

Bu modele göre, sosyal destek, bireylerin stres altında olup olmadığına bakılmaksızın ruhsal ve fiziksel sağlıklarını doğrudan ve olumlu yönde etkilemektedir. Bireyin başkaları tarafından kabul görülmesi bireyin öz saygısını artırmakla birlikte yaşamındaki belirsizliği gidermesine ve yaşamının devamlılık kazanmasına yardımcı olmaktadır. Sosyal desteğin olmaması durumu bireyde ruhsal ve fiziksel sağlık sorunlarına sebebiyet verebilmektedir (Özkan, 2018: 47).

1.1.3.2.Tampon Etki Modeli

Bu modele göre, bireyler için strese neden olan olayların belirtileri olmadığı sürece, sosyal desteğin sağlanmamasının bireyin sağlığı ve kendini iyi hissetmesi üzerinde olumsuz bir etki yarattığı gözlenmemektedir. Fakat strese sebebiyet veren durumların yaşanması her an mümkün olabilmektedir. Bireyler düşük seviyede strese neden olan durumlarla başa çıkabilirken, yüksek seviyedeki strese neden olan durumlarda bu söz konusu olmayabilmektedir. Bu noktada sosyal destek, yüksek düzeylerde strese neden olan faktörlerde kişilerin adaptasyonunu ve güç koşulların üstesinden gelmesini kolaylaştırarak stresin olumsuz etkilerini azaltan bir tampon görevi üstlenmektedir (Deveci, 2011: 36-37).

1.1.4. ALGILANAN SOSYAL DESTEK

Yapılan sosyal destek araştırmalarında ağırlığın büyük ölçüde, sosyal ilişkilerin yeterince destekleyici olup olmadığı hususunda kişinin kendi kanısına, yani algılanan desteğe kaydığı belirtilmektedir (Eker, Arkar ve Yıldız, 2001: 18). Algılanan sosyal destek, bireyin çevresinden sağlanan sosyal desteği kişinin hangi düzeyde algıladığı ve ne derece tatmin olduğuyula alakalıdır.

Birey yaşadığı süre boyunca hayatını idame ettirmek için yaşamın çeşitli alanlarında faaliyet göstermekte ve çeşitli rollere (çocuk, öğrenci, çalışan, karı-koca, anne-baba, lider vb. gibi) bürünmektedir. Algılanan sosyal destek, kişilerin yaşamlarında üstlendikleri değişik rollerde ve bu roller aracılığıyla geliştirdikleri ilişkilerde sevildiği, sayıldığı, değer verildiği, ihtiyaç anında yanında olabilecek insanların bulunduğu ve sahip oldukları bu ilişkilerde tatmin oldukları inancına işaret eden genel bir düşüncedir (Aliyev ve Tunç, 2017: 402).

Sağlanan sosyal destek ve işlevlerinin yeterli olup olmadığı konusunda kişinin kendi yargısı “algılanan sosyal destek” olarak tanımlanır. Algılanan sosyal destekle ilgili önemli bir kavram da “sosyal ağ” kavramıdır. Sosyal ağ, bireylere sosyal desteği iletmede kullanılan temel araçtır. Sosyal ağ, bireyin hayatında sürekli etkileşimde bulunduğu kişileri kapsamaktadır. Sosyal destek ağı çoğunlukla aile, arkadaş ve diğerleri diye ifade ettiğimiz bireyler için önemli olan kişilerden meydana gelir (Taysi, 2000: 20). Bu sosyal ağ, içerisinde bulunan kişi veya gruplar tarafından bireye sağlanan destek, bilgi ve geri bildirimle ortaya çıkarken, algılanan sosyal destek bireyin destek, bilgi ve geri bildirim ihtiyacının karşılandığına inandığı ölçüde ortaya çıkmaktadır. Yani, bireyin tatmin olma derecesi ile ilgilidir (Procidano ve Heller, 1983: 2).

Algılanan sosyal destek, bireylerin hayatında önemli bir yere sahip, düşünceleri, önerileri ve tavsiyeleri kendileri için değerli olan kişi veya kişiler tarafından sevildikleri ve değerli buldukları yönündeki algılar olarak tanımlanmaktadır (Bozgeyikli, Doğan ve Işıklar, 2010: 136).

Algılanan sosyal destek, bireyin yaşamının güç zamanlarında, ihtiyaç hissettiği anlarda, maddi ve manevi yardım alabileceği kişilerin varlığına inanması ve o kişilerden sağlanan destek sayesinde tatmin olmasıdır (Arıcıoğlu ve Akdu, 2009: 15). Böylece birey, istediği veya zor durumda kaldığı anlarda çevresindeki kişilerin, ona destek olma konusunda istekliliğini algılar ve bu desteğin olumlu etkileri bireyin kararlılığını ve kendisine olan saygısını artırır, yaşadığı çevre üzerinde daha iyi denetim kurmasına olanak sağlar (Wu ve Mok, 2007: 42). Başka bir tanıma göre algılanan sosyal destek, bir kişinin duygusal destek hususunda diğer insanlara güvenebilme derecesini ve kişilerarası değerli kaynaklarını şekillendiren bireysel algısını yansıtmaktadır (Williams ve Galliher, 2006: 859).

Yapılan açıklamalar çerçevesinde, algılanan sosyal desteğin iki temel unsuru olduğu görülmektedir. Bunlar; bireyin ihtiyaç duyduğunda başvurabileceği kişilerin varlığının algısı ve mevcut destekten tatmin olma derecesidir. Bu iki unsurun birbiriyle ilişkisi, bireyin yaş, cinsiyet tutum, mizaç ve kişilik özelliğine bağlıdır (Aslan, 2012: 38). Örneğin, bazı kişiler çevresinde sosyal destek sağlayan bireylerin çok fazla olmasını isterken; diğer kişiler için bunun tek kişi olması yeterli olmaktadır. Diğer kişilerle birlikte olma ve rahatlık hissi destek gereksinimi üzerinde belirleyicilik üstlenebilir.(Yamaç, 2009: 69).

1.1.5. ALGILANAN SOSYAL DESTEK BOYUTLARI

Zimmet vd. (1988: 35) göre çok boyutlu algılanmış sosyal destek, kuramsal olarak üç farklı kaynaktan; aile, arkadaşlar ve birey için özel bir değeri olan diğer kişilerden (akraba, komşu v.b) sağlanmaktadır.

1.1.5.1. Aileden Sağlanan Sosyal Destek

Aile bir toplumu oluşturan en küçük yapı taşı olmakla birlikte birey için ilk eğitim ve öğretim kurumudur. Bireyler kişilik özelliklerini oluşturan davranış ve tutumlarını ilk olarak ebeveynlerinin hal ve hareketlerini gözlemleyerek şekillendirirler. Aslında aileler sahip oldukları kültürel değerlere, ahlak yapısına ve bulunduğu toplumun durum ve şartlarına göre bireyi işleyen ve şekillendiren insan zanaatkarlarıdır. Bu işleme ve şekillendirme bebeklikten itibaren başta sevgi ve güvende olduğu hissini

algılanması ile başlayan, iletişimin temeli olan dilin öğrenilip kişiliğin genel hatları oluşuncaya kadar devam eden ve bireyi topluma uygun hale getiren bir süreçtir. İnsan zanaatkârı olan aile bu süreçte bireyin (çocuğun) davranışlarına yön vererek toplumda uyulması gereken kuralları ve sorumlulukları çocuğa öğretir ve yeteneklerinin farkına varıp geliştirmesine yardımcı olur. Gerektiği durumlarda ceza uygulamaları ile yapılmaması gereken tutum ve davranışlar konusunda da bireyi (çocuğu) uyarır. Zor durumlarında bireyin (çocuğun) yanında olarak ona destek olur. Bu nedenle aile, bireyler için önemli bir sosyal destek kaynağıdır. Çünkü bireyin ihtiyaç duyduğu ve istediği durumlarda ailesinden sağladığı destek, bireyi hayata karşı daha pozitif, kendine güvenen ve risk alabilen bir kişilik haline getirebilir.

Kişi sahip olduğu ailenin aynası gibidir. Aileden gördüğünü yansıtır. Kişinin ailesi tarafından gördüğü destek güvenç veren ve iyileştirici role sahip olan bütün etmenleri kendisiyle özdeşleştirerek bireyi dış âleme adım atmaya teşvik eder (Özkurt Topcu, 2015: 34). Ailenin, bireyin tutum ve davranışları sonucunda onay, kabul, takdir göstermesi ve olumlu bir vermesi bireyin öz güveninin gelişmesine, yaşamında önüne çıkabilecek engellere karşı çözümler üretmesine ve diğer kişilerle daha kolay sosyal etkileşimlerde bulunmasına olanak sağlar (Çivilidağ, 2003: 28-29).

Ailenin sağladığı sosyal desteği yüksek düzeyde algılayan bireylerde sevildiği ve değer gördüğü duyguları oluşmaktadır. Oluşan bu duygular neticesinde bireyin ruh sağlığı üzerinde gelişen olumlu etkiler ile bireyin stresli veya zor durumlarla başa çıkması ve bu durumların zararlı etkilerini en aza indirmesi mümkün olabilmektedir (Öztürk, 2014: 139). Hatta Aber (1994), aile üyelerinden alınacağı düşünülen sosyal desteğin zorlayıcı yaşam olayları karşısında koruyucu faktöre sahip olduğunu ve akademik yönden de pozitif katkılar sağladığını dile getirmektedir (Meral, 2018: 27).

Buna karşılık aileden algılanan sosyal desteğin azalması bireyin olumsuz davranışlar (sigara, alkol, sinirlilik, saldırganlık, gibi) sergilemesine neden olmaktadır (Yıldırım ve Ergene, 2003: 231-233). Ayrıca uygulamalı çalışmalarda, düşük aile desteği ile genel psikolojik stre, duygusal problemler (Demaray, Malecki, Davidson, Hodgson ve Rebus, 2005) kaygı, korku, yalnızlık duygusu (Kulaksızoğlu, 2002), depresyon (Colarossi ve Eccles, 2003), yüksek risk alma ve şiddete yönelik davranışlar

(Karataş, 2012: 258) arasında anlamlı düzeyde ilişkiler belirlenmiştir. Sonuç olarak sosyal bir varlık olan insan için en önemli sosyal destek kaynağının aile olduğu yadsınamaz bir gerçektir (Çavuş ve Pekkan, 2017: 251).

1.1.5.2. Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek

İnsan sosyal bir varlıktır. Yaşamı boyunca diğer kişilerle iletişim kurma halindedir. Bu iletişim ve etkileşim sürecinde birey beğenileri, kişisel özellikleri ve düşüncelerine yakın olan kişilerle daha çok görüşme hali içerisine girmektedir. Böylece aralarında bir arkadaşlık bağı oluşur. Mahalle arkadaşlıklarından, ilkokul arkadaşlıklarına oradan da lise, üniversite ve çalışma arkadaşlıklarına kadar her yaşta kurulan sosyal iletişim, tüm kişiler için sosyalleşmenin önemli bir parçasıdır. Arkadaşlık ilişkileri; kişilere yaşadığı toplumun kültürel değerleri, kuralları, yasaları ve toplumsal statüleri gibi daha pek çok sosyal yapı biçimini kullanarak geliştirebilecekleri imkânlar sunar. Arkadaştan algılanan destek, ailenin yetersiz kaldığı veya sağlayamadığı ihtiyaç ve sosyal destek türüdür (Deveci, 2011: 39).

Ergenlikle birlikte, bireyler sosyal destek için aileye giderek daha az bağımlı hale gelirken, arkadaş ilişkilerinden sağlanan desteğe daha fazla ihtiyaç duyar hale gelmektedir. Bu durumun olası nedenleri arasında, arkadaşlar arasında karşılıklı çıkar ilişkisinin varlığı, arkadaşlık yoluyla öz kimliğin doğrulanması ve geliştirilmesi, ailelerden bağımsız olma ihtiyacı ve son olarak ailelerle çatışmaların artması gösterilebilir (Cheng ve Chan, 2004: 1367)

Arkadaştan sağlanan sosyal desteği yüksek düzeyde algılayan bireyler, sıkıntılı zamanlarında nitelikli bir yardım sağlama konusunda arkadaşlarına güven duyabileceklerine inanırlar. Bu destek, stresli bireyin sıkıntılarında bahsederken onu dinlemeyi, ona karşı yakınlığını ve samimiyetini hissettirmeyi, probleme farklı bir yönden bakmayı veya tavsiye sunmayı, bir çocukla ilgilenir gibi özel destek sağlama veya basit bir şekilde stres içindeki bireyle vakit geçirmeyi içerebilir (Lakey, 2007: 1). Bunların yanında arkadaştan sağlanan sosyal desteğin, bireyin psikolojik iyi oluş halini artırdığı gözlenmiştir. Aynı zamanda arkadaştan sağlanan sosyal desteğin öz saygı hususunda belirleyici bir rol oynadığı da görülmektedir (Holt ve Espelage, 2007: 985).

Birey kimi zaman zihninde bir faaliyeti gerçekleştirebilme veya bir sorunu ozebilme yeteneğinin olmadığı algısını yaratabilir ve bu oluşacak algı nedeniyle kendini yetersiz hissedebilir. Yetersizlik duygusuna neden olan bu algıyı ise, çevresinde onun kişisel özelliklerinin, beceri ve kabiliyetlerinin farkında olan arkadaşlarından algıladığı sosyal destek ile giderebilir ve zayıf olan öz güvenine yeni bir ivme kazandırabilir.

1.1.5.3. Diğer Kişilerden Algılanan Sosyal Destek

Bireyler kendilerine en yakın olan ve desteklerini her zaman hissetmek isteyecekleri aile bireyleri ve arkadaşlarının yanında, diğer kişilerle de (komşu, patron, sevgili, ğretmen, akraba, eř-dost gibi) etkileşim içinde olduklarından bu kişilerinde görüş ve düşüncelerini nemseyebilirler. Bu görüş veya düşüncelerle fikirlerini şekillendirebilir ve bu kişilerden destek görmek isteyebilirler. Bireyin çevresindeki bu özel insanlar, aile bireylerinin ya da bireyin samimi arkadaşlarının yeterli ölçüde gösteremediği sosyal desteği, bireyin yüksek düzeyde algılamasını sağlayarak bireyi motive edebilir ve fikrini icra etmesi için onu cesaretlendirebilir. Bireyin bu kişilerden aldığı destek ve teşvikler kendini daha özel hissetmesini sağlayarak fikirlerine veya girişimlerine daha farklı bir yaratıcılık katabilir. Aile bireyleri veya arkadaşları dışında diğer kişiler tarafından da desteklenen birey, kendini fizyolojik ve psikolojik olarak da daha iyi hissedebilir. Böylelikle bireyin imknsız ve olanakları olmayan faaliyetleri başarabilmeye dönük inancı daha çok artabilir.

1.2. SOSYAL GİRİŞİMCİLİK

Bu başlık altında girişimcilik kavramı ve tanımına, sosyal girişimcilik kavramı ve tanımına, sosyal girişimcilik boyutlarına, sosyal girişimciliğin faaliyet alanlarına ve algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik arasındaki ilişkiye yer verilmiştir.

1.2.1.GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI VE TANIMI

‘Taahhüt, bir şeye başlamak, sorumluluk almak\stlenmek anlamlarına gelen girişimcilik kavramı Fransızca “entreprendre” kelimesinden türetilmiştir,’

'Entrepreneure' kelimesinin karşılığı olarak Türkçe de "müteşebbis" kelimesi, yakın döneme kadar yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Ancak, son dönemde kavram "girişimcilik" şeklinde tercüme edilmeye ve kullanılmaya başlanmıştır (Canbaz, Çankır ve Çevik, 2013: 230)

Girişimcilik, uygun zamanın ve gayretin var olmasıyla, parasal, ruhsal ve çevreden kaynaklı risklerin bilincinde olunup bireyin maddi kazanç ve doyum sağladığı katma değeri olan, diğer insanlardan farklı düşünme ve ortaya farklı şeyler koyma sanatıdır (Ağca ve Yörük, 2006: 161). Diğer bir tanıma göre girişimcilik, yaşanan çevrenin sunduğu fırsatların farkında olma, o farkındalık ile geleceğe yönelik hayal kurma, kurulan hayali belirli bir plan dahilinde projelere dönüştürme, o projeleri ise hayata uyarlama ve refah üreterek insan hayatını kolaylaştırma kabiliyetinin bireyde var olma durumudur (Arslan, 2002: 2).

Girişimcilik, var olan fırsatların görülmesi, o fırsatlar içerisinde uygun olanın seçilip değerlendirilmesi ve değerlendirilen fırsatın talep halinde uygulamaya konulabilmesi kabiliyettir. Bu kabiliyeti etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerin başlıcaları; bireyin başarıma gereksinimi hissetmesi, kontrol odağı, riskli durumları üstlenebilme eğilimi, belirsizliğe tolerans gösterebilme, kendine olan güven ve yenilikçiliktir (Karademir, Balbağ ve Çemrek, 2018: 181).

Girişimcilik türleri, tutum şekli ve kapsamı bağımsız bir biçimde, girişimcilik alanında faaliyet gösteren birey veya bireylerin karakteristik özelliği sayesinde uygulanan alanla birlikte önemlilik arz eder. Bu önemlilik sürecinde girişimcilik içeriklerinin temel alındığı fakat farklı içerikleri bir arada kullanmasına imkan tanıdığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda bazı girişimcilik türleri: orijinal girişimcilik, iç girişimcilik, kurumsal girişimcilik, profesyonel girişimcilik, teknik girişimcilik, çevreci girişimcilik, girişimci girişimcilik ve sosyal girişimciliktir (Ballı, 2018: 5).

1.2.2. SOSYAL GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI

Sosyal girişimcilik kavramı, literatürde yeni bir kavram olarak bilinse de geçmişten bugüne sosyal girişimcilik faaliyetleri hep var olmuştur ve günümüzde de artan oranda bu faaliyetlere eğilim gösterilmektedir. Eğilim gösterilen faaliyetlere göre

sosyal girişimcilik kavramı farklı şekillerde tanımlanmıştır. Birçok kişi sosyal girişimciliği kar amacı güden veya para kazanma girişimleri ile başlayan kuruluşlarla ilişkilendirmektedir. Diğerleri ise, kâr amacı gütmeyen örgütler olarak tanımlamaktadır. Başka bir görüş ise sosyal girişimciliği, işletme sahiplerinin ticari faaliyetleriyle sosyal sorumluluklarını bütünleşmiş bir şekilde kullanması olarak ifade etmektedir (Dees, 1998: 1).

“Sosyal girişimcilik” kavramı incelendiğinde “sosyal” ve “girişimcilik” olarak iki farklı olgudan oluştuğu dikkat çekmektedir. “Sosyallik” kavramı girişimcilikte bulunan kâr etme hedefinin toplumda var olan sorunlara uyarlanmasını içermektedir (Ersen, Kaya ve Meydanoğlu, 2010: 7). “Girişimcilik” kavramı ise çevrede olan fırsatları fark etme, bu fırsatları değerlendirmek üzere gereken gücü ve yetkinliği kendinde görme, gereken riskleri alma ve yenilikçi yollarla çözümler üretmektir (Austin vd., 2006: 6). Dolayısıyla sosyal girişimcilik toplumsal fayda sağlamayı ön plana alan ve sürdürülebilir köklü değişimler yaratmayı hedefleyen bir kavram olarak görülmektedir (Konaklı ve Göğüş, 2013: 374). Aşağıdaki şekil bu ifadeyi görsel olarak açıklamaktadır.

Şekil 1. 1. Sosyal girişim yaklaşımı

Kaynak:(Ersen, Kaya ve Meydanoğlu, 2010: 7).

Şekil1.1. de görüldüğü üzere sosyal girişimcilik topluma yerleşmiş bir şekilde sürekli ifade edilen “bana balık verme, bana balık tutmayı öğret” deyiminden daha farklı bir anlayışı temsil eder. Sosyal girişimcilikte asıl hedef balıkçılık sektöründe yapılan esaslı değişikliklerdir. Böylece toplum için daha geniş etkiler yaratan çözümler üretilerek devamlılık hedeflenir (Kargın, Aktaş ve Gökbunar, 2018: 158).

1.2.3. SOSYAL GİRİŞİMCİLİK KAVRAMININ TANIMLANMASI

Gün geçtikçe artan dünya nüfusu ve buna bağlı olarak insanoğluna sunulan imkân ve kaynakların israfçı, yanlış, bilinçsiz ve bencilce kullanılması birçok sorunu (fiziki, beşeri, ekonomik, çevresel ve sosyal sorunlar gibi) beraberinde getirmiştir. Bunlara ek olarak küreselleşmiş dünya içerisinde beklenti ve istekler sürekli olarak artmış ve piyasada faaliyet gösteren işletmeler ve kamu kuruluşları sürekli artan istek, ihtiyaç ve sorunları çözmeye yetersiz kalmışlardır. Yukarıda belirtilen sebeplerden dolayı sorunların çözümüne ilişkin yenilikçi ve yaratıcı yaklaşımların ortaya çıkarılmasında farklı bir kitleye, farklı bir bakış açısına duyulan gereksinim, sivil toplum, gönüllü sektör, sosyal sektör, üçüncü sektör, bağımsız sektör, görev-bazlı sektör, kâr amaçsız sektör, hükümete bağlı olmayan sektör gibi çeşitli şekillerde adlandırılan sosyal girişimleri gündeme getirmiş ve bu girişimler eşi benzeri görülmemiş bir biçimde büyüme göstermiştir (Trivedi ve Stokols, 2011: 32). Bu büyümeye paralel olarak sosyal girişimcilik ile ilgili birçok tanım öne sürülmüştür.

Sosyal girişimcilik insan hakları, sağlık, çevre, adil ticaret ve eğitim alanlarındaki sorunları ele alan yenilikçi yaklaşımları içermekte ve sürdürülebilir kalkınma planında önemli bir rol üstlenmektedir (Mair ve Noboa, 2006: 121). Yani sosyal girişimcilik; yaşanan dünyayı daha iyi hale getirebilmek amacıyla yoksulluk, hastalık, cehalet, çevresel sorunlar ve insan hakları ihlalleri gibi sosyal sorunlara gelişmiş çözümler üretmek için insanlar tarafından kurumların kurulduğu ya da dönüştürüldüğü bir süreçtir (Bornstein ve Davis, 2010:1).

Sosyal girişimciliğin temelinde, maddi kazanç sağlayacak unsurların ikinci plana atılarak çevredeki sosyal problemlere karşı çözümler sunulması yani sosyal değerler yaratmak hedefi vardır. Genel olarak sosyal girişimcilik, insanlara yardım etmek için ortaya atılan yenilikçi bir girişim olarak tanımlanabilir. Bu yenilikçi girişim finansal\finansal olmayan nitelikte olabileceği gibi, kâr amacı güden veya gütmeyen bir nitelikte de olabilir (Dacin, Dacin ve Matear, 2010: 40-42).

Sosyal girişimcilik, yaşadığı çevredeki sorunların bilincinde ve sosyal değişim yaratma hedefinde olan bireyin olması muhtemel sosyal problemlere karşı ürettiği çözümlerin sosyal fayda sağlamak amacıyla yürütülmesi sürecidir (Çoşkun ve

Sarıkaya, 2016: 73). Bireyde sosyal girişimcilik inancı genellikle erken çocukluk döneminde yaşanan travmatik olaylarla gelişmektedir. Çünkü bireyin genel yaşamını etkileme gücüne sahip olan çocukluk dönemi, bireyin karakterinin şekillenmesine ve yaşadığı çevreye karşı tutum ve davranışının gelişmesine katkı sağlamaktadır. Çevreye karşı gelişen davranış ve tutumla, birey çevredeki sosyal ihtiyaçlardaki eksikliklere karşı çözüm yolları aramaya başlar. İşte bu bağlamda, sosyal girişimciliği iktisadi anlamdaki girişimcilikten farklı kılan esas nokta bireyin özgeciliğidir. Bireyde fedakârlığın dışa vurulması olarak ifade edilen sosyal girişimcilik parasal değerleri değil sosyal değerleri ön planda tutan özellikleri vurgulamaktadır (Konaklı ve Göğüş, 2013: 374). Başka bir tanıma göre sosyal girişimcilik, fırsatların, işbirliğinin, ekip çalışmasının, sosyal ortaklık ilişkisinin ve iş ilkelerinin sosyal konulara uyarlanmasını olarak açıklanmaktadır (Crisan ve Borza, 2012: 107).

Yukarıda sınırlı sayıda tanımları yapılmış olan sosyal girişimcilik kavramı ile ilgili bütünsel bir bakış açısı ortaya koymak amacıyla, farklı bilim insanları tarafından yapılmış tanımlar Tablo 1’de bir arada sunulmuştur.

Tablo 1. 1. Sosyal Girişimcilik Tanımları

Leadbetter (1997)	Sosyal girişimciler, girişimcilik faaliyetlerini kâr elde etmek amacıyla değil sosyal sorunların çözümü için gerçekleştirir veya pazar faaliyetinde elde ettikleri kârın bir kısmını sosyal sorunlara sahip kişi veya kişi grupları yararına kullanır.
Thake ve Zadek (1997)	Sosyal girişimciler, sosyal adalet arzusu ile yönlendirilir. Sosyal girişimciler, birlikte çalıştıkları bireylerin ve hizmet etmek istedikleri kişilerin yaşam kalitesini iyileştirmek için yollar ararlar. Finansal, örgütsel, sosyal ve çevresel olarak sürdürülebilir çözümler üretmeyi hedeflerler.
Dees (1998)	Sosyal girişimciler sosyal sektörde değişim ajanı rolünü oynarlar: 1) Sosyal değer yaratma ve sürdürme misyonunu benimseme, 2) Bu misyona hizmet etmek için yeni fırsatlar tanıma, değerlendirme ve uygulama, 3) Sürekli olarak yeniliklerin, uyum sağlama ve öğrenmenin bir parçası olma, 4) Elinde bulunan kaynakları risk alarak ve sınırsızca kullanma, 5) Yapılan faaliyetler de gerektiğinde hesap verilebilirlik.
Reis (1999)	Sosyal girişimciler, sosyal, ekonomik ve toplum gelişimi için yenilik ve finansal kaynaklardan yararlanarak sosyal değer yaratırlar.
Fowler (2000)	Sosyal girişimcilik, sürdürülebilir sosyal yararlar sağlayan sosyo-ekonomik yapıların, ilişkilerin, kurumların, kuruluşların ve uygulamaların yaratılmasıdır.

Brinkerhoff (2001)	Sosyal girişimciler, destek verdikleri grupların yeni veya mevcut hizmetlerini geliştirmek için farklı yollar arar.
Mort vd. (2002)	Sosyal girişimcilik, sosyal misyona ulaşmada uygulanan erdemli davranışların ifadesini içeren çok boyutlu bir yapıdır. Sosyal girişimcilik, bireyin sosyal değer yaratma, fırsatları görme yenilikçi olma, risk alma, temel karar verme ve proaktiflik gibi özelliklerini tanıma yeteneğidir.
Drayton (2002)	Sosyal girişimcilik, toplumun problemlerini tanımlama, ele alma ve çözümü üzerine odaklanmaktır.
Alford vd. (2004)	Sosyal girişimcilik, sosyal dönüşümler için gerekli olan fikirleri, kapasiteleri, kaynakları ve sosyal düzenlemeleri harekete geçirir.
Harding (2004)	Sosyal girişimciler, yeni bir faaliyette veya girişimde bulunmak için sosyal hedefleri tarafından motive edilirler.
Shaw (2004)	Sosyal girişimcilik, STK (Sivil Toplum Kuruluşları), gönüllü ve kamu kuruluşlarının yanı sıra, özel kuruluşların kâr elde etmekten ziyade sosyal konular içinde çalışmasıdır.
Said School (2005)	Sosyal girişimcilik, sosyal piyasa başarısızlıklarını gideren ve fırsatları yakalayan sistematik değişime profesyonel, yenilikçi ve sürdürülebilir bir yaklaşım sunmaktadır.
Fuqua School (2005)	Sosyal girişimcilik, aynı anda hem finansal hem de sosyal yatırım getirisini takip etme sanatıdır.
SchwabFoundation (2005)	Sosyal girişimcilik, yoksul kişi veya gruplar başta olmak üzere, topluma fayda sağlamak için pratik, yenilikçi ve sürdürülebilir yaklaşımlar uygulamaktır.
NYU Stern (2005)	Sosyal girişimcilik, sosyal sorunlara yenilikçi yaklaşımlar sunmak için girişimcilik ve iş becerilerini kullanma sürecidir.
Mac ve Millan (2005)	Sosyal girişimcilik, yeni bir iş girişimciliğinin yaratılmasının hem topluma hem de girişimciye fayda sağladığı ve sosyal servet artışına yol açtığı bir süreçtir.
Tan vd. (2005)	Sosyal girişimcilik, yenilikçi bir girişim için alınan riskin ve bu risk sonucunda elde edilecek kârın tümünün veya bir kısmının toplum yararı için kullanılmasıdır.
Mairand Marti (2006)	Sosyal girişimcilik, kaynakları yeni yollarla birleştirerek değer yaratma sürecidir. Yani sosyal girişimcilik, sosyal ihtiyaçları karşılayacak veya sosyal değer yaratacak fırsatların keşfedilmesini ve kullanılmasını amaçlamaktadır.
Peredoand McLean (2006)	Sosyal girişimcilik, değer yaratma, fırsatları tanıma ve fırsatlardan yararlanma kapasitesini gösterir. Devamlı yenilikçi olmayı ve risk alırken cesur davranılmasının gerekli olduğu düşüncesini savunur.
	Sosyal girişimcilik; ❖ İçinde bulunulan çevrede dezavantajlı grubun belirlenmesi,

Martin ve Osberg (2007)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Çözüm için fırsatların değerlendirilmesi ve yeni bir sosyal değer geliştirme önerisinin sunulması, ❖ Belirlenen grubun problemini çözmek ve sorunların tekrarını önlemek amacıyla istikrarlı bir denge oluşturulmasının sağlanmasıdır.
----------------------------	--

Kaynak: (Zahra vd., 2009: 521)

1.2.4. SOSYAL GİRİŞİMCİLİĞİN BOYUTLARI

Sosyal girişimcilik ile ilgili yapılan tanımların çeşitliliği içerdikleri bileşenlerin daha düzenli ve kapsamlı bir kavramsal çerçevede toplanması gerektiğinin altını çizmektedir. Sosyal girişimcilik ile ilgili ortak bir tanım üzerinde fikir birliği sağlamak isteyen birkaç bilim insanı, sosyal kavramını ve girişimcilik olgusunu niteleyen; girişimler, fikirler, fırsatlar, yenilikçilik, piyasa odaklılık, özel veya kamu kuruluşları gibi farklı temel bileşenlere işaret etmektedirler.

Yapılan araştırmalar sosyal girişimcilik kavramının, kavramsal kategorilerden oluşan farklı boyutlara ayrıldığını ve önemli birkaç boyuta sahip olduğunu göstermektedir (Praszkie, Novak, 2012: 14).

Nga ve Shamuganathan (2010: 263) çalışmalarında sosyal girişimciliği sosyal vizyon, sürdürülebilirlik (eylemleri idame ettirme yeteneği), sosyal ağlara sahip olma, yenilikçilik ve finansal getiri olmak üzere beş boyutta incelemişlerdir.

1.2.4.1. Sosyal Vizyon

Sosyal girişimciliği diğer girişimcilik türlerinden ayıran en temel fark sosyal vizyon boyutudur (İrengün, 2014: 19). Sosyal girişimciler, temel insan ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik güçlü bir sorumluluk ve kader duygusunu kapsayan ikna edici bir vizyon tarafından yönlendirilirler. Sosyal vizyon etmenleri, sosyal değişimin temsilcisi olan yönetim kolunun mevcut hedeflerin arkasındaki fırsatları görebilme gücüdür. Sosyal konulara bağlılık çevresel ve\veya sosyal bir problem karşısında süreklilik gösteren sevgi ve sorumluluk duygusu ile doğar. Bu bakımdan sosyal girişimciler kamu ve özel sektörün yetişemediği veya geciktiği sosyal ihtiyaçlardaki boşlukları fark edip çözüm yolları aramaya çalışırlar. Buradaki temel hedef, sorunları irdeleyerek köklü çözümler bulup sosyal değer yaratmaktır (Nga ve Shamuganathan,

2010: 264). Çünkü sosyal girişimcinin vizyonunu hayırseverlik eylemlerinden ayıran en büyük fark; sosyal vizyonun, sorunun temeline inip, çözümü için uzun dönemli bir zaman oluşturmayı amaçlamasıdır (İrengün, 2014: 19). Burada dikkat çekilmesi gereken bir husus da, finansal getirinin bir sosyal girişimcinin vizyonun da en son plana atılan bir konu olmasıdır.

1.2.4.2.Sürdürülebilirlik

Toplum içerisine yerleşmiş yapı ve durumlar bulunmaktadır. Bu yapı ve durumlar toplumu oluşturan bireyler tarafından benimsenmekte hatta kimi zaman vazgeçilemez hale gelebilmektedir. Yani toplum içerisindeki yapı ve durumların değişimi için belirli bir zamana ihtiyaç vardır ve kısa sürede gerçekleşmesi beklenemez. Bu yüzden değişimlerin sürdürülebilirliği esastır. Dolayısıyla sosyal girişimciler, kaynak yarattıkları sürece faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamakta ve bu girişimlerin sürdürülebilirliğini koruduğu ölçüde de kaynak arama konusunda sorun yaşamamaktadırlar (Taş ve Menteşe, 2016: 310). Sürdürülebilirlik kavramı, genellikle sosyal ve ahlâki değerlerin oluşturduğu farkındalık ile işletmelerin ve bireylerin birbirlerine bağlı, kuşaklararası aşan bir küresel ekosistem olarak yaşamalarına zemin hazırlamıştır (Nga ve Shamuganathan, 2010:264). Sosyal girişimcilik, sahip olunan kaynaklarla yetinmeyip, yeni kaynaklar arayışı içinde olabilmektir. Böylece sosyal girişimcilik sürdürülebilir bir niteliğe sahiptir. Sosyal girişimciler amaç ve hedeflerine ulaşmaya çalışırken aynı zamanda varlıklarının da devamlılığını sağlarlar (Kırılmaz, 2015: 68).

1.2.4.3.Sosyal Ağlar

Sosyal ağlar, sosyal girişimcilere tavsiye, insan kaynakları, yenilikçi fikirler, yetenekler, finansal ve duygusal destek gibi paha biçilemez kaynaklar oluştururlar. Yapısal açıdan bakıldığında, sosyal ağlar girişimcinin amaç ve hedeflerinin yerleştirildiği ve yaygınlaştırıldığı bir sistem sağlar. Sosyal ağ, sosyal girişimcilerin toplumun daha geniş kitlelerine hizmet edebilmeleri için yenilikçi ve ilgili çözümler oluşturarak bilgi edinmelerine ve bilgi paylaşımlarına olanak tanımaktadır. Sosyal girişimciler arasındaki ağların açık olmasıyla, ortak amaca yönelik birlik ve beraberlik duygusu gelişir. Böylelikle toplumsal ihtiyaçlardaki boşluklara daha hızlı

ve etkili çözümler sunularak sürdürülebilir sonuçlar sağlanır. Sosyal ağ kaynaklarını koordineli bir şekilde kullanan sosyal girişimci, yaşam kalitesini ve ekonomik kalkınmayı artıracığı gibi bilgi paylaşımının da ki artışa da yardımcı olmaktadır (Nga ve Shamuganathan, 2010: 265).

1.2.4.4. Yenilikçilik

Sosyal girişimci, sosyal ihtiyaçtaki boşluğun uzun sürdüğü veya çözümünün zor olduğu noktada devreye girmektedir. Sosyal girişimcinin bu problemleri çözüme kavuştururken her zaman yeni bir yaklaşım, yeni bir fikir, yeni bir strateji kullanması gerekmektedir. Çünkü sosyal girişimciler, problemlere yüzeysel çözümler değil problemin kaynağına inerek etkili ve farklı çözümler bulmak amacı taşımaktadırlar. Bu yüzden çoğu bilim insanına göre yenilik sosyal girişimciliğin olmazsa olmazıdır (Praszkiev ve Novak, 2012: 17). Sosyal yenilik, ihtiyaç ve sorunlara daha etkili, daha verimli çözümler uygulayarak destek sağlamaktır. Yenilikçilik olgusu, taşıdığı bu gaye ile faaliyetin uygulandığı piyasanın güçlenmesine ve sürdürülebilir bir sosyo-ekonomik kalkınmaya olanak sağlar (Minks, 2011: 3).

1.2.4.5. Gelir Getirici Faaliyetler

Finansal bakış açısı, girişimcilerin ekonomik getiriler elde etmek istediğinde fırsatları değerlendirmelerinde veya kaynakların yetersizliği sırasında rekabet etmelerinin zorunlu olduğu durumda ortaya çıkmaktadır (Nga ve Shamuganathan, 2010: 265). Sosyal girişimci, sosyal ihtiyaçlara yenilikçi bir şekilde çözüm getirmek hedefiyle girişim faaliyetlerine kâr amacını da ekleyen kişilerdir. Fakat sosyal girişimciler, diğer girişimcilerden farklı olarak bireysel kazanç elde etmeyi değil toplumun ihtiyaçlarını gidermeye yönelik kazanç sağlamayı hedeflemektedirler. Sosyal girişimciler için maddi kazanç, hedeflerine ulaşabilmesine ve ulaşılan hedeflerinde devamlılığın sağlanmasında önemli bir etmendir (Marangoz, 2012: 89).

1.2.5. SOSYAL GİRİŞİMCİLİĞİN FAALİYET ALANLARI

Sosyal girişimcilik, bilim insanları tarafından farklı şekillerde tanımlanan ve faaliyet alanı birçok değişkene (sektöre, yetki alanları, amaçları ve eylemlerine) göre farklılık gösteren bir kavramdır. Aşağıda sosyal girişimcilik faaliyet alanları farklı değişkenler baz alınarak aktarılmıştır.

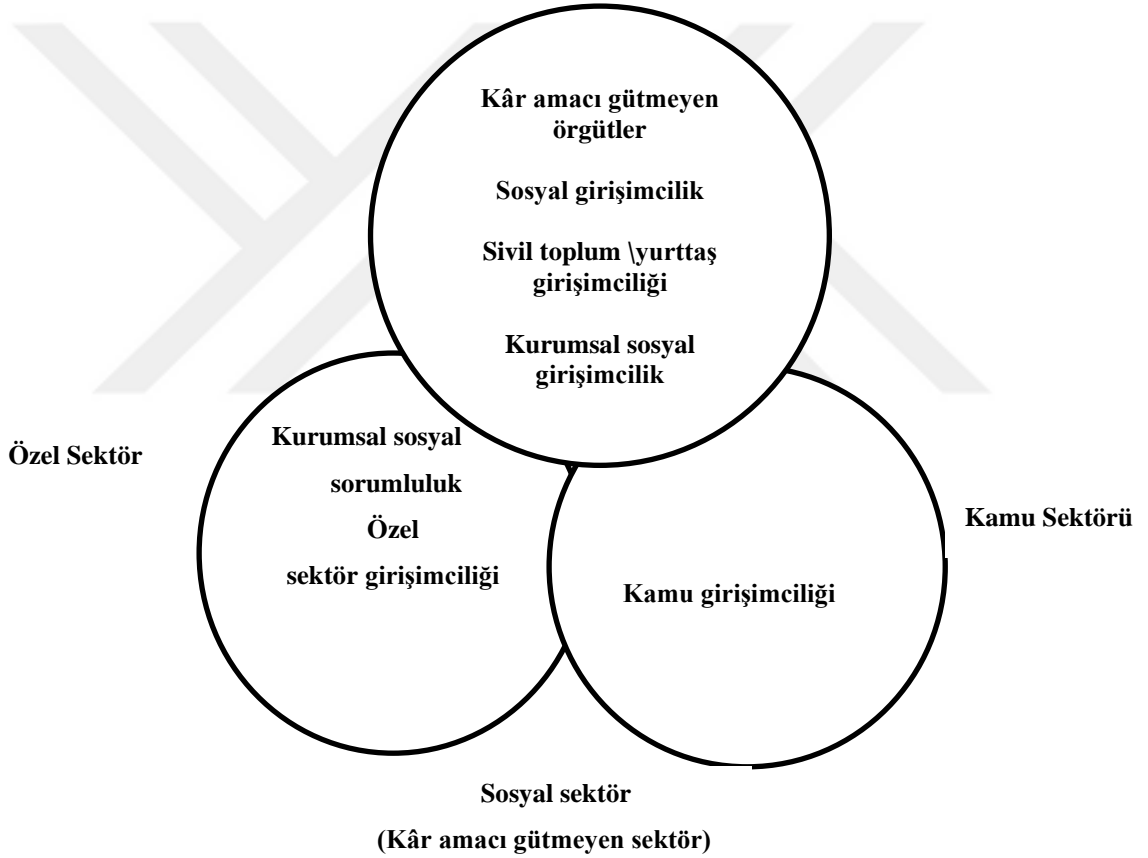
1.2.5.1. Sektörlere Göre

Hem literatürde hem de uygulamada gün geçtikçe önemli bir noktaya gelen sosyal girişimcilik kavramı, aynı zamanda yeni tartışmaları da beraberinde getirdiği için popüleritesini korumaktadır. Bu tartışmaların çoğu, sosyal girişimciliğin faaliyet alanlarının neresi olduğuyula ilgilidir. Araştırmacı ve yazarların birçoğu sosyal girişimciliği yaptığı eylemlerde kâr hedefinde olmayan sektör şeklinde ele almakta ve sosyal girişimcilik ile sivil toplum ifadesini birbiriyle ilişkilendirmektedirler (Kümbül Güler, 2008: 113). 2001 yılında Babson College' da bir grup akademisyen ve öğrenci tarafından yapılan araştırmada özel ve kamu sektörlerinin aksine sosyal girişimciliğin büyük bir çoğunlukla kâr amacı gütmeyen bir sektör olduğunu vurgulanmıştır (Gentile, 2002: 4). Diğer bir açıdan bakıldığında ise, sosyal girişimciliğin kâr amacı gütmeyen sektörlerle ek olarak sosyal amaçlı iş girişimlerini ve hibrit işletmeleri de içerdiği ifade edilmiştir (Dees, 1998: 1). Thompson (2002: 413) ise sosyal girişimciliğin faaliyet alanlarını şu şekilde belirtmektedir:

- Bulunduğu çevreye ve topluma karşı duyarlı olan, iyilik ve yardımlarda bulunmak için finansal ve stratejik bağışlarda bulunun kâr odaklı işletmeler,
- Genellikle sosyal bir amaca hizmet etmek için ileri sürülen sosyal girişimleri bünyesinde gerçekleştiren işletmeler,
- Gönüllülük esaslı sektörler.

Thompson (2002: 413), her ne kadar kâr odaklı işletmelerin finansal ve stratejik bağışlarını sosyal girişimciliğin faaliyet alanı için kanıt olarak gösterse de, sosyal girişimciliğin asıl alanının gönüllü sektör olduğunu vurgulamıştır. Aslına bakılırsa kâr amacı güden sektörler ile gönüllü sektörler arasındaki çizginin sosyal girişimcilikte önemli bir sınır olarak kabul edilmesinin zor olduğu savunulmaktadır. Çünkü sosyal girişimcilik faaliyetleri; kamu, özel ve gönüllü sektörler arasındaki

sınırları giderek ortadan kaldırmış ve net olmayan bir hale getirmiştir (Peredo ve Mclean, 2006: 64). Yani, birçok gönüllü sektör sosyal ihtiyaçlardaki boşlukları ve sosyal amaçlarını gerçekleştirmek için gelir getirici faaliyetlere ihtiyaç duyup kâr getirici sektörler oluştururken, birçok kâr odaklı işletme de bulunduğu topluma fayda sağlamak, sosyal eksiklikleri gidermek ve sosyal vizyon oluşturmak bağlamında bağışlarda bulunmaktadır (Austin ve diğerleri, 2007: 29). Aslında her iki sektörde ticari faaliyetlerini sosyal hedefleri gerçekleştirmek için kullanmaktadırlar. Aşağıda verilen şekil sosyal girişimciliğin faaliyet alanını sektörler açısından açıklamaktadır (Kümbül Güler, 2008: 114).

Şekil 1. 2. Sosyal Girişimcilik ve İlgili Diğer Girişimcilik Uygulamalarının Sektörlere Göre Konumlandırılması

Kaynak: (Kümbül Güler, 2008: 113).

Sonuç olarak, sosyal girişimcilik ilk olarak kâr amacı gütmeyen sektöre has olarak ortaya çıksa da bazen kamu sektörü içinde ele alınabilen bazen de kâr amacı güden yönetim için de değerlendirilen; nadiren ise sosyal performans ölçütleri ile finansal

performans ölçütlerini bir bütün olarak ele alan kâr amacı güden ve özel sektör de etkin olan işletmeler tarafından da kabul edilmektedir (Gentile, 2002: 4-5).

1.2.5.2. Yetki alanlarına göre

Mair ve Noboa (2003: 10), sosyal girişimleri yetki alanlarına göre siyasi, sosyal ve ekonomik olarak sınıflandırmaktadırlar. Tanım olarak bakıldığında, ekonomik ve sosyal yetki zıt kavramlar olarak görülmektedir. Ekonomik yetki, kişisel çıkarlara dayandırılıp, mülkiyetin devredilebilirliği ve kârın paylaşımı ile karakterize edilirken; sosyal yetki ise, devredilemez niteliği ile itibar ve güvene dayalı piyasa işlemleri için uygundur. Bu benzer ilişki durumu ekonomik ve siyasal yetki arasında da mevcuttur. Bunun nedeni, işletmelerin ticari özelliklerinden fedakârlık etmeye başladıkları andan itibaren siyasi ve kamusal alana kaymaya daha çok eğilimli olmalarıdır. Öte yandan, siyasi ve sosyal yetki arasında ise kuvvetli bir bağ vardır. Sosyal yetki, siyasi yetki gibi toplum refahını korumayı hedeflemektedir. Fakat bazı durumlarda, devlet toplumun ihtiyaçlarını karşılama konusunda sorunlar yaşayabilir. Bu nedenle işletmeler hükümete vergi ödemektense sosyal sektöre yönelik hibeleri artırarak ile sosyal yetkinin güç kazanmasına yardımcı olmaktadır (Kümbül Güler, 2008: 117). Aşağıda verilen Tablo 1.2’de çeşitli örgütlerin yetki alanları ve düzeyleri gösterilmiştir:

Tablo 1. 2. Yeni Organizasyonel Manzara (The New Organizational Landscape)

İşletmeler	Ekonomik yetki	Siyasal yetki	Sosyal yetki
Kişi tarafından yönetilen firma\şirket	Yüksek	Düşük	Düşük
Ticaret birlik	Yüksek	Düşük	Orta
Sosyal girişim	Orta	Orta	Orta
Profesyonel örgütler	Düşük	Düşük	Yüksek
Küçük gönüllü örgütler	Düşük	Düşük	Yüksek
Kâr amacı gütmeyen işletmeler	Düşük	Düşük	Yüksek
Kamu işletmeleri	Düşük	Yüksek	Yüksek
Geleneksel kamu işletmeleri	Düşük	Yüksek	Yüksek
Halka açık kamu işletmeleri	Düşük	Yüksek	Yüksek
Profesyonel olarak yönetilen özel işletmeler	Yüksek	Yüksek	Düşük

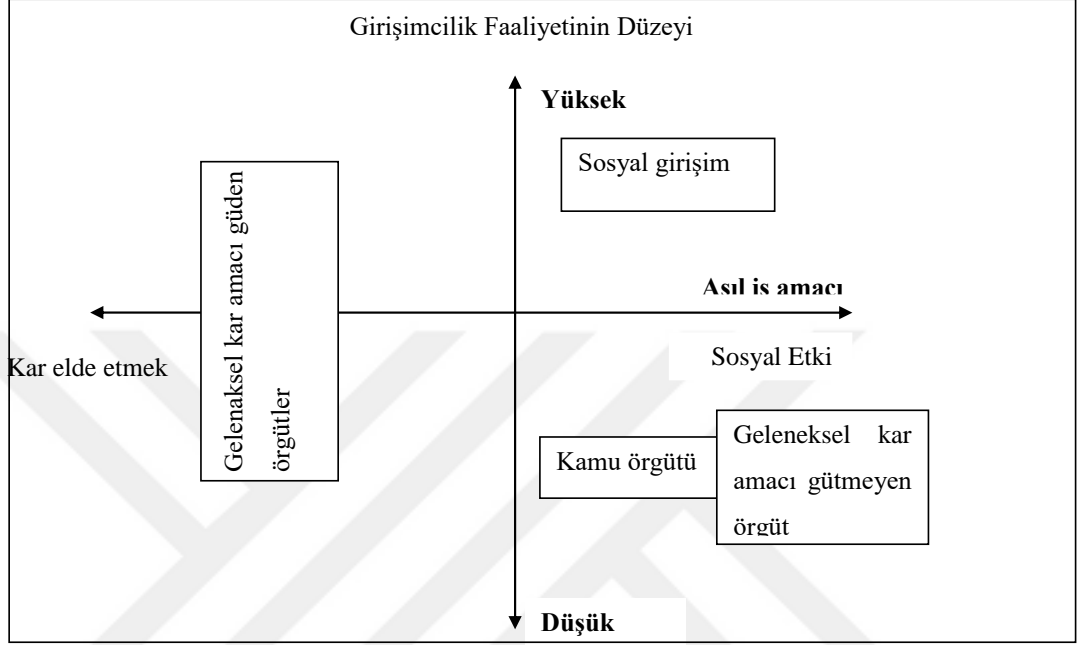
Kaynak: (Mair ve Noboa, 2009: 9)

Tablo 1.2'ye bakıldığında, dikkat çeken husus kâr amacı gütmeyen işletmeler ile sosyal girişimin sahip olduğu yetkilerin düzeyidir. Kâr amacı gütmeyen işletmelerin ekonomik ve siyasi yetkilerde düşük düzeye sahip olduğu gözlenirken, sosyal yetkinin ise yüksek düzeyde olduğu gözlenmektedir. Sosyal girişim ise tüm yetkilerde orta düzey durum sergilemektedir. Her ne kadar sosyal girişimciliğin kaynağı kâr amacı gütmeyen sektör olarak ifade edilse de, aslında sosyal girişimin tüm sektörlerin kesişim alanında gösterilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Kümbül Güler, 2008: 117-118).

1.2.5.3. Amaçlarına Göre

Sosyal girişimler sektöre ve yetkiye alanları yanında sahip oldukları asıl iş amaçları ve girişimcilik seviyesine göre de sınıflandırılabilirler. Sınıflandırmada, sosyal girişimler, hem girişimcilik seviyesi olarak yüksek performans gösteren hem

de asıl iş amacı sosyal etki yaratmak olan örgütler olarak gösterilmektedir (Kümbül Güler, 2008: 118).

Şekil 1.3. Örgütlerin Asıl İş Amacı ve Girişimcilik Düzeyine Göre Sınıflandırılması

Kaynak: (Kümbül Güler, 2008: 118)

Şekil 1.3'te görüldüğü üzere, işletmeleri asıl iş amaçlarına göre “kâr elde etmeyi isteyenler” ile “sosyal etki yaratmayı isteyenler” olarak iki farklı grupta incelemek mümkündür. Aynı zaman da işletmeleri, girişimcilik faaliyet düzeylerine göre “düşük” ve “yüksek” olarak bir başka şekilde sınıflandırmak da mümkündür. Bu açıdan bakıldığında sosyal girişimlerin, kâr amacı gütmeyen işletmelerden farklı bir konumda olduğu görülmektedir. Bununla birlikte kâr amacı gütmeyen işletmelerin girişimcilik faaliyet düzeylerinin düşük olduğu gözlemlenmektedir. Sosyal girişimlerin ise, yüksek girişimcilik faaliyet düzeyleri ile sosyal etki yaratmaya çalıştığı görülmektedir (Kaygın ve Güven, 2015: 120).

Literatürde sosyal girişimin sahip olduğu amaçları Peredo ve McLean (2006) farklı bir çalışmayla sınıflandırmaktadırlar.

Tablo 1.3. Sahip Olunan Sosyal Amaç ve Ticari Yapılanmaya Göre Örnek Sosyal Girişimler

Sosyal Amaçların Yeri	Ticari Yapının Rolü	Örnekler
Kurumun amacı sadece sosyalliktir.	Ticari yapılanması olmayan	Sivil Toplum Örgütleri
Kurumun amacı sadece sosyalliktir.	Bazı ticari yapılanma, kârın doğrudan sosyal fayda veya işletmeye destek olarak kullanılması	Grameen Bankası, Matbaa, Soğuk Hava Deposu, Konfeksiyon Fabrikası olan Bangladeş Kırsal İlerleme Komitesi
Kurumun başlıca amacı sosyalliktir. Sosyallik ana amacı yanında başkaca ikincil amaçlarda söz konusudur.	Kârın bir kısmının yarar sağlaması için girişimci ve destekçilere verilmesi	Missouri Ev Bakım Vakfı, Ciudad Salud
Kurumun sosyal amacı diğer amaçlar arasında daha belirgindir.	Girişimci için kâr elde etmek diğer amaçlardan daha güçlüdür.	Ben ve Jerry dondurmaları
Kurumun sosyal amacı diğer amaçlar arasındadır. Fakat ikinci derece içerisindedir.	Girişimci için asıl hedef kâr elde etmektir.	Sosyal amaçlar banka gibi şirketler tarafından üstlenilir.

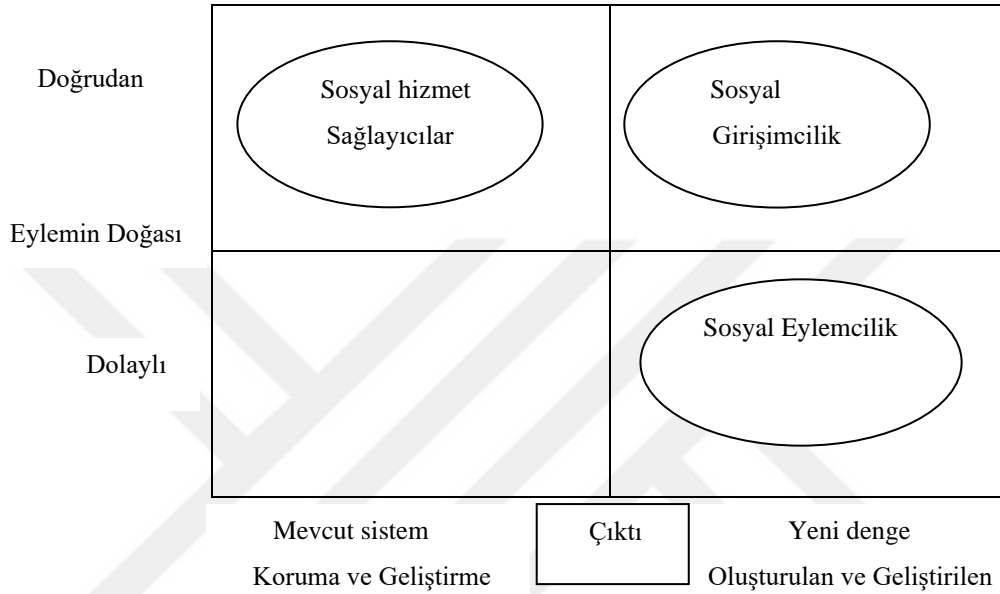
Kaynak: Peredo ve Mclean, 2006: 63

1.2.5.4. Eylemlere Göre

Sosyal girişimciliğin, sosyal hizmet ve sosyal eylemcilik kavramlarını kapsadığına dair bir kanı mevcuttur. Fakat incelediğinde sosyal girişimciliğin, sosyal hizmet ve sosyal eylemcilik kavramlarından farklı yönlere sahip olduğu ortaya konulmaktadır. Martin ve Osberg (2007), Şekil 1,4'te görülen sosyal sorunlarla ilgilenme adlı şekillerinde bu üç kavrama yer vermişlerdir. Bu şekil incelendiğinde; sosyal girişimciliğin diğer iki kavramdan farklı olarak sorunlar karşısında doğrudan yeni denge oluşturmayı ve geliştirmeyi hedeflediği görülmektedir. Muhammed Yunus tarafından 1976 yılında Bangladeş'te kurulan Gramenn Bank bu duruma örnek teşkil edebilir. Sosyal hizmet ise, var olan eksikliğe veya probleme karşı doğrudan, mevcut sistemi koruyarak ve geliştirerek yapılan müdahaleleri kapsamaktadır. Afrika' da belirli bir bölgedeki talihsizlikleri gözlemleyen cesur ve kararlı bir bireyin çocuklar için okul inşa etmesi sosyal hizmet girişimine verilebilecek bir örnektir. Çünkü inşa edilen okul muhakkak ki çocukların yaşamlarını değiştirmeleri ve fakirlikten kurtulmaları için olanak sağlayacaktır. Fakat bu tür sosyal hizmet girişimleri, sınırlı bir çerçeve içerisinde gerçekleşmesinden dolayı etkileri ve hizmet alanları yerel bir nüfusla sınırlı kalmaktadır. Son kavram olan sosyal eylemciler ise girişim

faaliyetlerini dolaylı olarak, yeni denge oluşturma ve geliştirme doğrultusunda gerçekleştirirler. Yani sosyal eylemciler, sosyal girişimcilik gibi sosyal sorunların çözümüne doğrudan etki etmek yerine dolaylı eylem yoluyla diğer kişileri, hükümetleri, STK'ları, tüketicileri, işçileri vb. etkileyerek değişim yaratmaya çalışmaktadırlar (Martin ve Osberg, 2007: 36-38).

Şekil 1.4. Sosyal Sorunlarla İlgilenme Şekilleri
Kaynak: (Martin ve Osberg, 2007: 38).

1.2.6. ALGILANAN SOSYAL DESTEK VE SOSYAL GİRİŞİMCİLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bireyin bir faaliyeti gerçekleştirme de istekli olma niyeti o faaliyetin gerçekleşmesi için tek başına yeterli değildir ve bu niyetin gerçekleşmesinde birçok etmen etkili olabilir. Bu etmenlerden biri de, bireyin içinde yaşadığı duygusal durumdur. Duygusal durum, bireyin yeni faaliyetlerde bulunma yeteneğini etkilemekte ve aynı zamanda yeni bilgileri etkili ve verimli bir biçimde kavrayarak kullanmasına olanak sağlamaktadır. Duygusal durumun devamlılığının sağlanmasında bireyin sosyal destek kaynakları önemli bir oynamaktadır. Bireyin algıladığı sosyal destek, zor dönemlerinde karşılaştığı olumsuzluklara maddi ve manevi kalkan oluşturarak bireyin daha az stres yaşamasına yardımcı olur. Böylelikle algılanan sosyal destek, stresli durumları azaltıp bilginin doğru kullanılmasına ve amaçlanan hedefin gerçekleştirilmesine yardımcı olur (Klavyer, Honing ve Steffens, 2018: 1-2). Ayrıca

bireyin algıladığı sosyal destek, girişimcilik faaliyetinde bulunmasında da önemli bir rol üstlenmektedir. Çünkü girişimciler yalnız başlarına başarı gösteremeyip, hep bir desteğe ihtiyaç duyarlar. Girişimcilerin ihtiyaç duyduğu sosyal destek; güven, heveslendirici davranışlar ve dayanışma ile ilişkili bir terim olan sosyal sermayelerine dayanır (Mair ve Noboa, 2006: 131). Dahası, girişimciler bir eylemin uygulanabilirliğini değerlendirirken sadece öz yeterliliklerine değil aynı zamanda hedeflenen sonuca ulaşmalarına yardımcı olacak sosyal destek sistemlerini ve sosyal ağlarının varlığını da göz önünde bulundurlar (Hockerts, 2015: 265). Sosyal destek sosyal girişimcilik sürecinde etkin bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Çünkü sosyal destek, sosyal girişimcilik faaliyetlerinde bulunmada veya sosyal bir girişim oluşturmada gerekli olan kaynakların teminini kolaylaştırır (Mair ve Noboa, 2006: 131). Kaynak temininin sağlanmasıyla sosyal girişimcilik faaliyetleri daha geniş alanlara yayılabilme fırsatını yakalayabilecektir. Böylece yaratılan kaynaklar ile toplumun geniş bir kesiminin ya da dezavantajlı grupların yaşadığı sorunlara yardım eli uzatılarak bu sorunlara etkili çözümler üretilebilecektir. Bu alanlarda yapılan iyileştirmeler toplumun refah seviyesini artırabilmede güçlü bir role sahip olabilir. Bu bilgiler doğrultusunda, sosyal desteğin sosyal girişimcilik faaliyetlerinin yürütülmesini kolaylaştırabileceği, pes etme eşiğinde olan bireyi güdüleme özelliğini kullanarak onu sosyal girişimcilik hedeflerine ulaştırabileceği ve bunların sonucunda algılanan sosyal desteğin sosyal girişimcilik üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabileceği varsayılmaktadır. Ayrıca literatür incelendiğinde, algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik arasındaki ilişkiyi ele alan sınırlı sayıda çalışmanın olması nedeniyle bu araştırmanın sonuçlarının literatüre bir katkı sağlayabileceği de düşünülmektedir.

Mair ve Noboa (2003: 8) tarafından sosyal bir girişim de bulunmak için gerekli niyetlerin neler olduğunu belirlemek amacıyla kavramsal bir model oluşturulan çalışmada, sosyal desteğin sosyal girişimciliği kolaylaştırdığı ve olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir. Sonuç olarak başarılı olan girişimlerin arkalarında güvendikleri ve destek aldıkları kişilerin varlığından söz edilmiştir.

Maya, Uzman ve Işık (2012: 37) tarafından meslek yüksekokulu öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada öğrencilerin farklı sosyal destek kaynaklarından (arkadaş ve

özel bir insan) algıladıkları desteğin girişimciliği anlamlı olarak yordadığı belirlenmiştir.

Argon ve Selvi (2013: 17) tarafından ilköğretim öğretmenlerine yönelik yapılan çalışmada öğretmenlerin sahip oldukları girişimcilik değerleri ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişki düşük düzeyde bulunmuştur.

Pekkan ve Çavuş (2017: 529) üniversite öğrencilerine yönelik yaptığı bir araştırmada araştırmaya katılan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek boyutları (aile, arkadaş ve özel bir insan) ile sosyal girişimcilik boyutları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu saptamışlardır.

1.3. ADİL DÜNYA İNANCI

Bu başlık altında adil dünya inancı kavram ve tanımına, adil dünya inancı boyutlarına, adil dünya inancı özelliklerine ve işlevlerine yer verilmiştir.

1.3.1. ADİL DÜNYA İNANCI KAVRAMI VE TANIMI

Dünya bireyin yaptığı eylemlerinden sorumlu olduğu bir yerdir. Bunun bilincine sahip olan birey yaptığı ve planladığı eylemlerin merkezine “ne ekersen onu biçersin” atasözünü yerleştirmekte ve yaşamını bu şekilde sürdürmeye çalışmaktadır. Ama bu durum bireyden bireye değişiklik gösterebilir. Çünkü bireylerin kişilikleri, algıları ve yaşam tarzları, inançları hayatını sürdürdükleri çevreden çevreye farklılık arz etmektedir. Bu bağlamda bireyler adalet ve adil dünya inancı kavramını farklı şekilde yorumlayabilmektedirler.

Lerner’ e göre bireylerin adil bir dünyaya inanma eğilimleri düzenli, kontrol edilebilir ve öngörülebilir bir dünyada yaşama gereksiniminden kaynaklanmaktadır. Adil dünyaya inancı, bireye diğer kişilere karşı adil davranması karşılığında adil muamele göreceği ve gelecekte kurban olmayacağı fikrini verir. Bu sezgisel inanç bireylerin fiziksel ve sosyal çevrelerini düzenli (istikrarlıymış) gibi algılamalarını sağlar (Uçar vd., 2019: 68). Adil dünya inancı hipotezini açıklamaya çalışan araştırmalar, kişilerin “başlarına gelenleri hak ettiklerine ve hak ettiklerini elde ettiklerine” inanma eğilimi taşıdıklarını ve bu eğilimi korumak için kendi düşünsel süreçlerini buna göre organize ettiklerini ortaya koymaktadır (Giray, 2009: 30).

Dolayısıyla insan, iyi ve güzel eylemde bulunan kişinin yaşamında iyi ve güzel durumlarla karşılaşacağı kötü eylemde bulunan kişinin ise yaptığı kötülüğün karşılığını yaşamında kötü durumlar yaşayarak ödeyeceği ve kötü olan sonuçtan kişinin kendisinin sorumlu olduğu inancı ile güdülenmiştir (Kılınç ve Torun, 2011: 5). Dünyada iyilikte bulunanların ödüllendirildiği kötülükte bulunanların ise cezalandırıldığı inancı bireyin hayatı algılayışı ve tekrardan inşası bakımından fonksiyonel bir önem taşımaktadır (Topuz, Uca ve Topuz, 2017: 260).

Heider adil dünya inancının daha kapsamlı bir zihinsel denge ilkesinden kaynaklanan yaygın bilişsel bir yanlılık olduğunu söyler. İyilik ve mutluluk veya kötülük ve ceza arasındaki ilişki kuvvetlidir. Bunlar birlikte bir arada bulunuyorsa durumun olması gerektiği gibi olduğunu, yani adaletin hüküm sürdüğünü düşünürüz. Diğer taraftan kötülük ve mutluluğun birlikteliği uyumsuzdur (Kılınç ve Torun, 2011: 6)

Bireyler temelde ve farkında olmadan yaşadıkları dünyayı adil bir yer olarak görmek için motive olurlar. Bu motivasyon için bir metafor olan adil dünya inancı insanların kaderlerini doğrudan kontrol altına aldıklarına ve hayatta hak ettiklerini elde ettiklerine olan inançlarıdır. Adil dünya inancı bireylerin kendi başlarına gelen talihsizliklerin yaptıkları kötülöklere, olumsuz karakterlerine; kazandıkları faydaları ise iyi eylemlerine\karakterlerine nedensel olarak bağlanmasına sebebiyet veren ve karmaşık olmayan içsel bir adalet gerekçesi üzerine bilişsel olarak bağlıdır (Alves, Gangloff ve Umlauf, 2018: 2; Murry, Spadafore ve Mcintosh, 2005: 35).

Adil dünya inancı bireyin fiziksel ve sosyal çevresini istikrarlı ve düzenliymiş gibi algılamasını sağlar. Böyle bir inanç olmadan, bireyin uzun vadeli hedeflerinin peşinden gitmesi veya günlük hayatını düzenleyen sosyal davranışlara kendini adanması zorlaşacaktır. Dünyanın adil olduğu inancı, bireyin böylesine önemli adaptif fonksiyonlarına hizmet ettiği için birey bu inancından kolay kolay vazgeçmeyebilir (Lerner ve Miller, 1978: 1030-1031). Bundan dolayı birey kendisine veya başkasına yapılan haksız bir durumla karşı karşıya kaldığında adil dünya inancını koruma ihtiyacı hisseder. Bu ihtiyacı hisseden birey kişinin özellikleri veya eylemleri ile oluşan sonuç arasında bir tutarsızlık algılandığında ve o sonuçtaki adaletsizliğin giderilmesinin mümkün olmaması halinde zihnini yeniden düzenleyerek durumu adil dünya inancı içinde benimser ve bu inancını korumaya çalışır (Correia ve Vala,

2003: 380). Bu noktada adil dünya inancının bireyin hayatı boyunca yaşayabileceği olumsuz olaylar karşısında verebileceği tepkileri düzenlemede, iyi oluş halini tehlikeye sokabilecek olumsuz neticeleri önlemede ve dünyanın zorlu gerçekleri ile bireyin kendi kaderi üzerindeki kişisel kontrolüne karşı psikolojik tamponlar sağladığı söylenilebilir (Baykuzu, 2016: 13; Furnham, 2002: 796).

1.3.2. Adil Dünya İnancı Boyutları

Adil dünya inancı, kişisel ve genel adil dünya inancı olarak iki boyutta ele alınmaktadır. Kişisel adil “dünya inancı dünya bana ne kadar adildir “ sorusuna cevap verirken genel adil dünya inancı ise “dünya genel olarak ne kadar adildir “ sorusuna cevap vermektedir. Kişisel adil dünya inancı ile genel dünya inancı arasında yakın bir ilişki olmasının yanı sıra bu inançlar farklı alanlardaki adalet algılarını kapsamaktadır (Uğur ve Akgün, 2015: 106). Bu nedenle genel adil dünya inancı ve kişisel adil dünya inancı arasındaki fark ayırt edilmelidir. Bireyler genel adil dünya inancına kıyasla kişisel adil dünya inancını daha çok benimsemektedir. Ayrıca kişisel adil dünya inancı ruh sağlığı ve olaylarla başa çıkma konusunda daha önemli bir rol oynamaktadır. Dahası kişisel adil dünya inancının öz saygı ve kişisel iyi oluş kavramlarıyla güçlü bir şekilde ilişkili olduğu belirtilmiştir (Dalbert, 1999: 81). Kişisel adil dünya inancı bireylerin yaşamların da karşılaştığı olayların ne kadar adil olduğunu açıklarken, genel adil dünya inancı yaşadığımız dünyanın ne kadar adil olup olmamasıyla alakalıdır (Dalbert ve Stoeber, 2006: 7). Dalbert (1999) bireylerin kişisel adil dünya inançlarına daha yoğun bir biçimde bağlı olduklarını ve dolayısıyla kişisel adil dünya inancının bireylerin adalete ilişkin tutum, inanç ve davranışlarını genel adil dünya inancından daha iyi kavradığını ileri sürmektedir. Dalbert’in bu tezini destekleyen bazı araştırmaların olmasıyla birlikte, zıttını gösteren bulguların da olması nedeniyle bu konuda kesin bir yargıya varmak için henüz erken gibi görünmektedir (Öcel ve Aydın, 2010: 75).

1.3.3. ADIL DÜNYA İNANCININ ÖZELLİKLERİ

Adil dünya inancı, çocukluktan itibaren anne-baba, öğretmenler vb. aracılığıyla ve çocuklukta anlatılan hikâyelerle de desteklenerek iyi davranışın ödüllendirileceğine kötü davranışların ise cezalandıracağına yönelik yapılan vurgudur. Örneğin okunan

veya dinlenen her hikâye de iyi karakterlerin mutlaka ödüllendirildiği kötü karakterlerin ise cezalandırıldığı gözlemlenmektedir. Bu noktada adil dünya inancının en önemli özelliği dünyanın adil bir yer olduğunu ve iyi insanların ödüllendirilip kötü insanların cezalandırılacağına ilişkin düşünceyi çocukluktan itibaren işleridir (Uğur ve Akgün, 2015: 104).

Bireylerin adil olma güdüsü adil dünya inancının özelliğidir. Adil olma güdüsü tüm insanların ortak özelliği olmasına karşın adil olma güdüsünün kuvveti kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Aslında sahip olduğumuz adil dünya inancının düzeyi adil olma güdümüzü de etkilemektedir (Öcel ve Aydın, 2010: 75).

Adil dünya inancının bir özelliği ise bireylerin adil bir dünyada yaşama gereksinimi hissetmeleridir. Bireyler günlük faaliyetlerini ve geleceğe yönelik amaç ve hedeflerini güvenli bir şekilde belirlemek isterler. Böylelikle bireyler adil bir dünyada yaşamaya ihtiyaç duyarlar (Kılınç ve Torun, 2011: 12).

Adil dünya inancının, insanların güven, kontrol ve umut duygularını arttırarak stresli olaylarla başa çıkmalarına yardımcı olduğu gözlemlenmiştir (Kim ve Park, 2018: 144). Adil dünya inancının bir başka özelliği dünyanın zorlu gerçekleri ve kişinin kendi kaderi üzerindeki kişisel kontrolüne karşı psikolojik tamponlar sağlamasıdır (Furnham, 2002: 796).

Adil dünya inancının kişinin var ettiği bir yanılsamadan oluşması başka bir özelliğini oluşturmaktadır. Aslında bu yanılsamadan farklı , adil dünya inancı olarak kişinin kendi kendine oluşturduğu bir koruma sistemidir. Bu koruma sistemi kişinin günlük aktivitelerini düzenlemelerin de ciddi bir öneme sahiptir (Dik, 2010: 29).

Kişilerin adalete karşı tutumları sahip olduğu adil dünya inancı düzeyi ile ilişkilendirilebilir. Bu hususta adil dünya inancının ideali yansıtan bir özellikte olduğunu söylemek mümkündür (Töremen ve Tan, 2010: 62).

1.3.4. ADİL DÜNYA İNANCININ İŞLEVLERİ

Adil bir dünyada, istenilen iyi ve güzel bir gelecek cömert dünyanın hediyesi değil, bireyin davranışı ve karakteri neticesinde elde ettiği bir kazanımlar. Bu doğrultuda adil dünya inancının işlevi bireye adil davranması gerektiğini zorunlu kılan kişisel sözleşmenin bir göstergesidir. Örneğin adil dünya inancı yüksek olan bireylerin diğer

bireylere yardım etme olasılıkları daha yüksek olabilmektedir. Diğer bir işlevi ise bireye başkaları tarafından adil davranılacağına ve öngörülmeleyen bir felakette mağdur olmayacağına dair güven verebilmesidir. Bu inançla birlikte bireyler uzun vadeli planlar için hedefler belirleyebilmekte ve bu hedeflere ulaşma konusunda daha emin adımlarla yürüyebileceği varsayılmaktadır. Bir başka işlev olarak adil dünya inancı bireylerin yaşamlarında başlarına gelen olayları anlamlı bir şekilde yorumlamalarına yardımcı olan kavramsal bir çerçeve sağlar (Otto ve Dalbert, 2005: 4-6). Yani adil dünya inancı önemli adaptif amaçlara hizmet ettiği için bireyler bir tehdit karşısında bu inancı savunmak için motive olurlar. Yaşanan ya da gözlemlenen bir adaletsizlikle karşı karşıya kalmak, adaletin dünyada hâkim olduğu inancını tehdit eder. Böylece yüksek adil dünya inancına sahip bireyler adaleti tam anlamıyla ya da mecazi olarak yeniden kurmaya çalışırlar (Correia ve Dalbert, 2008: 249). Adil dünya inancı, yaşadığımız dünyaya güvenle bakabilmek için yani ruh sağlığını muhafaza edebilmekte önemli bir kavramdır (Uğur ve Akgün, 2015: 104). Görüldüğü üzere, adil dünya inancı yaşadığımız ve yaşayacağımız hayatın daha pozitif olarak algılanmasına yardımcı olan, hayatımızı sürdürdüğümüz çevreye ve içinde bulunulan olaylara\durumlara eşgüdümü kolaylaştıran etkili bir zihinsel kuramdır. Bireylerin kendilerini tinsel bakımdan iyi hissetmelerinde ve yaşadıkları hayattan zevk almalarında adil dünya inancının belirleyici bir rol oynadığı belirtilmektedir. Adil dünya inancı yüksek olan bireylerin olumsuz bir durum yaşamaları durumunda iyi oluş hali ve yaşanan duruma adaptasyon süreci daha hızlı bir şekilde ilerlemektedir (Coşgun, 2010: 45).

Adil dünya inancının işlevleri, kişilerin yaşadığı hayatı anlamlandırmaya çalışmasında belirgin roller üstlenmektedir. Bireylerin adil bir dünyada yaşama arzuları, bu rollerin ortaya çıkmasında etkili olmaktadır. Adil dünya inancının işlevleri, bu isteğin gerçekleşmesine yönelik bir kapsama sahiptir (Kurtay Doğan, 2018: 27).

1.3.5. ADİL DÜNYA İNANCI İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Düzenleyici (moderatör), bir bağımsız (yordayıcı) değişken ile bir bağımlı değişken arasındaki ilişkinin yönünü veya gücünü etkileyen niteliksel (cinsiyet, ırk ve grup gibi) ya da niceliksel (ödül düzeyi gibi) bir değişkendir (Baron ve Kenny, 1986:

1174). Bir başka ifadeyle, bağımsız değişken (X) ile bağımlı değişken (Y) arasındaki ilişkinin yönünün ve şiddetinin başka bir değişkenin (M) düzeyine bağlı olarak farklılaşması durumunda düzenleyici değişkenin varlığında söz edilebilir (Hayes, 2018: 9).

Bu çalışmanın, bağımsız değişkeni algılanan sosyal destek, bağımlı değişkeni sosyal girişimcilik eğilimi ve düzenleyici değişkeni ise adil dünya inancıdır. Araştırma kapsamındaki temel varsayım, katılımcıların sahip oldukları adil dünya inanç düzeyinin algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik arasındaki ilişkinin yönünü ve şiddetini farklılaştıracağı şeklindedir.

Adil dünya inancı, bireylerin başlarına gelenleri hak ettiklerine ve hak ettiklerini elde ettiklerine inanma eğilimi taşıdıklarını (Lerner, 1980: 11; Sundar ve Paik, 2017: 903) ve bu eğilimi korumak için kendi düşünsel süreçlerini buna göre organize ettiklerini savunur (Giray, 2009: 30). Dolayısıyla bu inanca sahip olan insan, olumlu davranışlarda bulunan bireyin yaşamında olumlu durumlarla karşılaşacağı, olumsuz davranışlarda bulunan bireyin ise neden olduğu olumsuzlukların karşılığını yaşamında kötü durumlar yaşayarak ödeyeceği yani iyi ya da kötü olan sonuçtan kişinin bizzat kendisinin sorumlu olduğu inancı ile güdülenmiştir (Kılınç ve Torun, 2011: 5). Bu söylemleri doğrular tarzda Lerner (1980: 9), adil dünya inancının, insanların kendilerini çevrelerine yönlendirme biçimlerinin altında yatan temel varsayımları kapsadığını ifade eder ve bu varsayımların yönetilebilir ve öngörülebilir bir dünyanın var olduğunun işaretleri olduğunu savunur. Dalajka ve Ježek (2008: 86) ise aksi durumda, dünyanın hiçbir kural barındırmayan dolayısıyla öngörülebilir olmayan ve haksızlık ve adaletsizliğin hüküm sürdüğü bir yer olarak görüleceğini ifade eder.

Adil dünya inancı, uzun vadeli hedeflere yönelik faaliyetlerde bulunma yeteneğinin merkezinde yer alır. Adil dünya inancı, arzulanan sonuçların elde edilmesinde etkili olan yönetilebilir prosedürler içerir (Lerner, 1980: 9; Riaz vd., 2013: 205). Adil dünya inancı bireyin fiziksel ve sosyal çevresini istikrarlı ve düzenliymiş gibi algılamasını sağlar. Böyle bir inanç olmadan, bireyin uzun vadeli hedeflerinin peşinden gitmesi veya günlük hayatını düzenleyen sosyal davranışlara kendini adanması zorlaşacaktır. Dünyanın adil olduğu inancı, bireyin böylesine önemli adaptif fonksiyonlarına hizmet ettiği için birey bu inancından kolay kolay vazgeçmeyecektir

(Lerner ve Miller, 1978: 1030-1031). Bundan dolayı birey, kendisine veya başkasına yapılan haksız bir durumla karşı karşıya kaldığında adil dünya inancını koruma ihtiyacı hisseder. Bu ihtiyacı hisseden birey, kişinin özellikleri veya eylemleri ile oluşan sonuç arasında bir tutarsızlık algılandığında ve o sonuçtaki adaletsizliğin giderilmesinin mümkün olmaması halinde zihnini yeniden düzenleyerek durumu adil dünya inancı içinde benimser ve bu inancını korumaya çalışır (Correia ve Vala, 2003: 380). Bu noktada adil dünya inancının, bireyin hayatı boyunca yaşayabileceği olumsuz olaylar karşısında verebileceği tepkileri düzenlemede, iyi oluş halini tehlikeye sokabilecek olumsuz neticeleri önlemede ve dünyanın zorlu gerçekleri ile bireyin kendi kaderi üzerindeki kişisel kontrolüne karşı psikolojik tamponlar sağladığı söylenilebilir (Baykuzu, 2016: 13).

Adil dünya inancının üç temel işlevi bulunmaktadır (Dalajka ve Ježek, 2008: 86): Bunlardan birincisi, adil dünya inancının diğerlerine duyulan güvenle yakından ilişkili olmasıdır. Yani yüksek adil dünya inancına sahip olan bireyler, diğerlerinin kendilerine adil davranacaklarına yani adaletsizliğin kurbanı olmayacaklarına inanma eğilimindedirler. Bu inanç sayesinde insanlar, yaptıklarının kendilerine adil bir şekilde döneceğine inandıkları için geleceğe yatırım yapma arzusu ve gayretine sahiptirler. İkinci işlev, bireye yaşamında karşılaştığı olayları anlamlı şekilde yorumlaması için kavramsal bir ufuk sunmasıdır. Mağduru ya da mağduriyeti değersizleştirme bununla ilgilidir. Birey çeşitli nedenlerden dolayı adaleti sağlama imkânına sahip değilse zamanla ortada bir adaletsizlik olmadığına inanmaya başlar. Hatta mağduru saldırganı kışkırttığını dile getirebilir. Üçüncü işlev ise, yüksek adil dünya inancına sahip olan bireylerin mümkün olduğunca adaletli davranma gayreti içerisinde olmalarıdır.

Aktarılan bilgiler adil dünya inancının, olumsuz deneyimler yaşayan mağdurların yaşadıkları adaletsizlikleri algısal olarak ortadan kaldırmalarında ve olumlu davranışlar sergileyen bireylerin bunların karşılığını yaşamlarının herhangi bir anında bir şekilde alacaklarına dair beklentilerine katkılar sunduğunu gösterir. Furnham (2003: 796). Bu durumu yüksek adil dünya inancına sahip olan bireylerin, olumsuz sonuçları hak etmek adına hiçbir şey yapmadıklarına inandıkları için daha düşük risk algısına sahip olmaları, bu nedenle kendilerini daha savunmasız bırakma

eğiliminde olmaları ve yaptıkları olumlu davranışlar nedeniyle yaşamlarında olumlu durumlarla karşılaşacaklarına dair güçlü bir inanca sahip olmalarıyla açıklamaktadır.

Literatürde dile getirilen teorik bilgiler uygulamalı araştırma bulgularıyla da desteklenmektedir. De Cremer ve diğerleri (2010: 291), bireylerin adalete dönük inançlarının sisteme ve çalışma arkadaşlarına yönelik tepkileri üzerinde etkili olduğunu dile getirmektedirler. McMillan ve diğerleri (2015: 51), adalet inancındaki zayıflıkları tüm çalışanlar için negatif çıktılarla ilişkilendirilmekte ve çalışanların sergiledikleri negatif tepkilerin adalet inancındaki zayıflık düzeyine göre farklılık gösterdiğini belirtmektedirler. Konu özelinde çalışmalar gerçekleştiren Gelens ve diğerleri (2013: 346) ise, adalet inancının çalışanların duygusal, bilişsel ve davranışsal tepkilerini şekillendirici bir etkiye sahip olduğunu savunmaktadırlar.

Yapılan literatür incelemesinde, adil dünya inancının, algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik arasındaki ilişkide düzenleyici etkisini ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak konuyla ilgili ipuçları sunması amacıyla, adil dünya inancının düzenleyici değişken olarak kullanıldığı az sayıdaki araştırma bulgusunun aktarılması uygun görülmüştür. Sadiq ve Bashir (2015), Pakistan'ın Punjab eyaletindeki 21 farklı şehirde yaşayan 153 trans birey üzerinde, algılanan ayrımcılık ve depresyon arasındaki ilişkide adil dünya inancının düzenleyici etkisini araştırmışlardır. Yapılan analizler, bireysel adil dünya inancının algılanan ayrımcılık ve depresyon arasındaki ilişkiyi ılımlaştırdığını göstermiştir. Bu bulgu, araştırmacılar tarafından yüksek düzeydeki bireysel dil dünya inancının ayrımcılıktan kaynaklanan depresyonu azaltarak sorunları çözmeye yardımcı olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Kim ve Park (2018), 24-62 yaş aralığında bulunan 230 evli Koreli kadın üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada, adil dünya inancının, algılanan cinsiyet ayrımcılığı ile öz saygı arasındaki ilişkide düzenleyici etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Srivastava ve Yun (2018), 157 işgören örnekleminde yaptıkları çalışmada, psikolojik sözleşme ihlalleri ile bireysel yaratıcılık arasındaki ilişkide adil dünya inancının düzenleyici etkisini ele almışlardır. Yapılan analizler neticesinde, psikolojik sözleşme ihlalleri ile bireysel yaratıcılık arasındaki ilişkide adil dünya inancının düzenleyici etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. İlgili bilim insanları bu bulguyu, psikolojik sözleşme ihlallerine maruz kalan adil dünya inancı yüksek olan çalışanların ihanete uğradıkları algısına kapılacakları ve kin ve intikam duygusuyla

hareket edecekleri için diğerlerine nazaran yaratıcılık düzeylerinin düşük seyredeceği şeklinde yorumlamışlardır.

Yapılan açıklamalar çerçevesinde bu araştırma kapsamında, adil dünya inancının, algılanan sosyal desteğin sosyal girişimcilik eğilimi üzerindeki pozitif etkisini güçlendirici bir etki doğuracağı düşünülmektedir. Diğer bir deyişle, bireylerin adil dünya inancı yükseldikçe sosyal girişimcilik eğilimlerinin artacağı varsayılmaktadır. Benzer şekilde, algılanan sosyal destek düzeyi düşük olsa bile, yüksek adil dünya inancına sahip olan bireylerin diğerlerine nazaran daha yüksek düzeyde sosyal girişimcilik eğilimi sergileyecekleri savunulmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

ALGILANAN SOSYAL DESTEĞİN SOSYAL GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ADİL DÜNYA İNANCININ DÜZENLEYİCİ ROLÜNÜ İNCELEMeye YÖNELİK BİR UYGULAMA

Bu bölümde algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide adil dünya inancının düzenleyici rolü çerçevesinde belirlemeye yönelik olarak araştırmanın amacı, önemi, yöntemi ve bulgularına yer verilmektedir.

2.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Birey doğumundan hayatının sonlanacağı ana kadar sosyal etkileşim ağı içinde yer almak isteyen bir sosyal varlıktır. Birey yaşamı boyunca pek çok şeye ihtiyaç duyar ve bu ihtiyaçları karşılamak için faaliyetlerde bulunur. Bu ihtiyaçların içerisinde bireyin çevresi tarafından bireye sağlanan sosyal desteği de söylemek mümkündür. Bireyin ihtiyaç halinde veya zor anında yaşamında yer verdiği kişi veya kişiler tarafından (maddi ve manevi) sağlanan destek sosyal desteği oluşturmaktadır. Birey çevresinden sağlanan bu sosyal desteği farklı düzeylerde algılamakta ve algıladığı düzeye göre kendini değerli ve önemli olarak görmektedir. Bu noktada bireyin algıladığı ölçüde sağlanan sosyal destek ise algılanan sosyal desteği oluşturmaktadır. Algılanan sosyal destek, bireyin çevresinde ne kadar değerli olduğunun algısıdır. Birey yüksek derecede algıladığı sosyal destek sayesinde içinde bulunduğu sorun ve problemlere kolay çözümler bulabilir ve yaşadığı çevreye karşı daha duyarlı olma konusunda da güdülenebilir. Bilindiği üzere toplumların ve dünyanın dengesini bozan sorunlar her geçen gün artmakta bunlara ek olarak da yaşadığı çevreye ve topluma duyarlı bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sorunlara alternatif çözümler bulan yenilikçi, yaratıcı, kendi çıkarlarından önce toplum yararını ve refahını gözeten birey veya birey grupları sosyal girişimcilik faaliyetleri adı altında hizmet etmektedir. Sosyal girişimcilik, toplumu oluşturan bireylere nazaran farklı perspektiften toplum sorunlarını fark edip uygun analiz yöntemiyle sorunların kaynağına inip tüm risk oluşturabilecek faktörleri ortadan kaldıracak veya etkisini en aza indirecek şekilde toplumun yararı ve refahı odaklı çıktılar üretebilmektir. Diğer bir yandan bireyin sosyal girişimcilik faaliyetleri içerisinde bulunmada “iyilik yapan

iyilik bulur” düşüncesinin oluşumunu destekleyen adil dünya inancı etkili olabilir. Adil dünya inancı, kişinin yaşamında gösterdiği eyleme göre çıktının bireye “iyi” veya “kötü ” şekilde döneceği algısıyla hareket etmesidir. Yani dünyanın iyilikte bulunanların ödüllendirildiği kötülükte bulunanların ise cezalandırıldığı inancı bireyin hayatı algılayışı ve tekrardan inşası bakımından fonksiyonel bir ehemmiyet taşımaktadır(Topuz, Uca ve Topuz, 2017: 260). Böylelikle bu inanç sosyal girişimcilik eğiliminde bulunacak bireyler için dünya üzerinde kendilerini güvende hissetmesi ve amaçlarını gerçekleştirmede büyük yararlar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çerçevede araştırmanın amacı, algılanan sosyal desteğin sosyal girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini incelemek; algılanan sosyal destek ve sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide adil dünya inancının düzenleyici bir etkiye sahip olup olmadığını analiz etmektir. Bu çalışmanın üç değişkenli bir çalışma olması ve bu konuda daha önceden literatüre kazandırılan bir çalışma olmaması nedeniyle alanyazındaki bu boşluğa katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Ayrıca Nevşehir merkezinde MEB’e bağlı ilkokul ve ortaokullarda yönetici olarak görev yapan öğretmenlerin sosyal destek algılarının sosyal girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisini ortaya koymaktır.

Bu çalışmada kavramlar bir bütün olarak ele alınarak incelenmekte ve bu üç kavramın birbirleri ile olan ilişkileri uygulamalı bir çalışma şekli ile ortaya konulmaktadır. Bu yüzden çalışmanın Türkçe yazın alandaki eksikliğe katkıda bulunacağı ve bu bakımdan önem arz edeceği söylenebilir. Araştırma sonuçlarının, yöneticiler açısından mevcut durumun görülmesi ve konu ile ilgili yeni stratejilerin geliştirilmesine olanak sağlayacak yol gösterici nitelikte bilgiler sunacağı düşünülmektedir. Bu anlamda araştırmanın sosyal girişimcilik eğiliminde bulunacak yöneticiler açısından yol gösterici nitelikte olması, çalışmaya ayrı bir önem kazandırmaktadır. Belirtilen bu sebeplerden ötürü böyle bir çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir.

2.2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Araştırmanın bu bölümünde kullanılan ölçek, örneklem, model ve hipotezlere yer verilmektedir.

2.2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini Nevşehir merkezinde MEB'e bağlı ilkokul ve ortaokullarında yönetici olarak görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Nevşehir İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından yönetici olarak görev yapan öğretmenlerin toplam sayısı 269 olarak bildirilmiştir. Bu çerçevede araştırmacının kendisi tarafından gerçekleştirilen ve basit tesadüfî örnekleme yoluyla yöneticilere dağıtılan 269 anketten 210 tanesi geri dönüş sağlamıştır. Yani anketlerin geri dönüş oranı % 78 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran bilimsel açıdan yeterli kabul edilebilir (Çıngı, 1994: 327).

2.2.2. Ölçekler

Bu çalışmada MEB'e bağlı ilkokul ve ortaokullarda yönetici olarak görev yapan öğretmenlerin sosyal destek algılarının sosyal girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi ve adil dünya inancının düzenleyici rolü analiz edilmektedir.

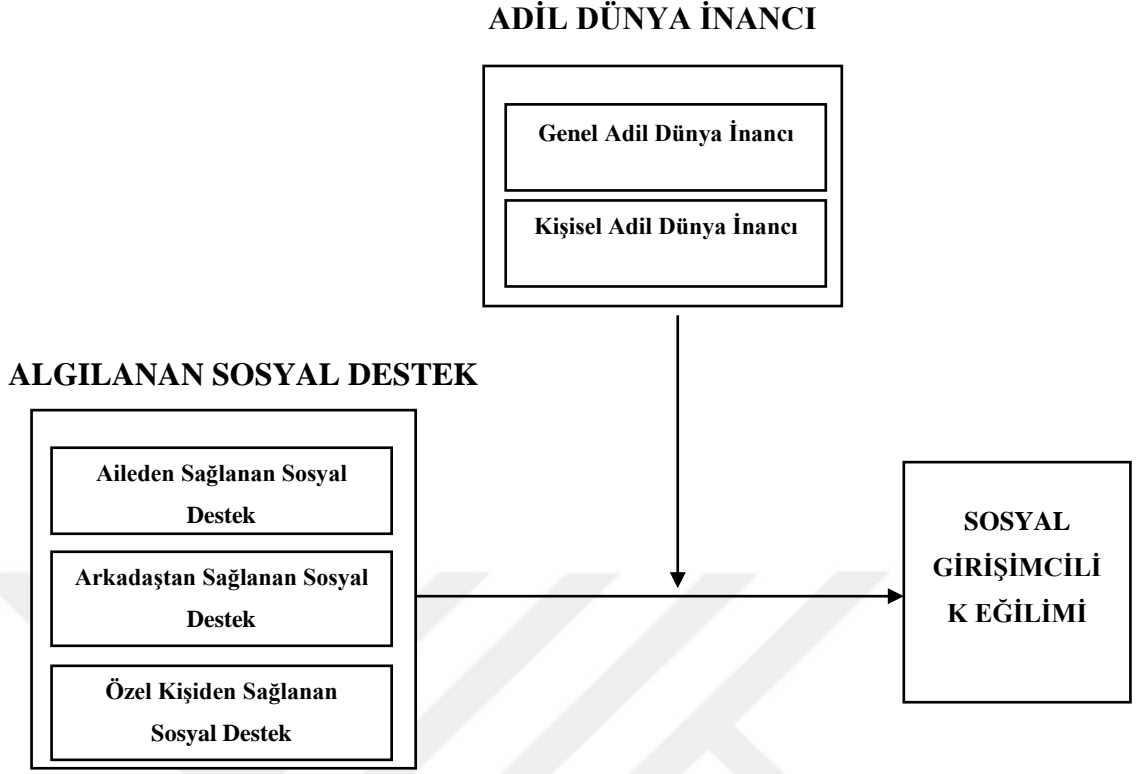
Bu çalışmada temel araştırma değişkenleri algılanan sosyal destek ve sosyal girişimcilik eğilimi iken adil dünya inancı ise düzenleyici değişkendir. Ayrıca bu çalışmada algılanan sosyal destek düzeylerini belirlemek için Zimmet vd.(1990) tarafından geliştirilen *Algılanan Sosyal Destek Ölçeği* kullanılmıştır. Bu ölçek algılanan sosyal destek boyutlarından aileden sağlanan sosyal destek (4 ifade), arkadaştan sağlanan sosyal destek (4 ifade), diğer (özel bir) kişiden sağlanan (4 ifade) olmak üzere toplam 12 ifadeden oluşmaktadır. Anket formunun bu bölümünde 5'li Likert Ölçeği kullanılmıştır(1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum). Ayrıca ölçeğin güvenilirliği ise (Cronbach's Alpha) 0.92 olarak tespit edilmiştir. Nunnally (1978)'e göre bir ölçeğin bilimsel açıdan güvenilir olarak kabul edilmesi için Cronbach's Alpha katsayısının 0.70'in üzerinde olması gerekmektedir. Bu doğrultuda bu ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir.

Sosyal girişimcilik eğilim düzeylerini belirlemek için Nga ve Shamuganathan (2010) tarafından geliştirilen *Sosyal Girişimcilik Ölçeği* kullanılmıştır. Bu ölçek sosyal girişimcilik boyutlarından sosyal vizyon (8 ifade), yenilikçilik (8 ifade), sürdürülebilirlik (6 ifade) ve sosyal ağ (5 ifade) olmak üzere toplam 27 ifadeden oluşmaktadır. Anket formunun bu bölümünde 5’li Likert Ölçeği kullanılmıştır.(1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum). Ölçeğin güvenilirliği ise (Cronbach’s Alpha) 0.90 olarak tespit edilmiştir.

Yöneticilerin adil dünya inancı düzeylerini belirlemek için Dalbert (1999) tarafından geliştirilen *Adil Dünya İnancı Ölçeği* kullanılmıştır. Bu ölçek adil dünya inancı boyutlarından genel adil dünya inancı (6 ifade) ve kişisel adil dünya inancı (7 ifade) olmak üzere toplam 13 ifadeden oluşmaktadır. Anket formunun bu bölümünde 5’li Likert Ölçeği kullanılmıştır. (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum). Ayrıca ölçeğin güvenilirliği ise (Cronbach’s Alpha) 0.90 olarak tespit edilmiştir.

2.2.3. Model ve Hipotezler

Bu çalışmada farklı adil dünya inancı düzeylerinde algıladığı sosyal destek düzeyinin sosyal girişimcilik eğilimi niyeti üzerindeki etkileri incelenmektedir. Araştırmanın amacı ve yönetim literatüründeki çalışmalar dikkate alınarak, bu çalışmanın kavramsal araştırma modeli aşağıdaki gibi geliştirilmiştir.

Bu saha araştırmasının hipotezleri aşağıdaki gibidir:

Hipotez 1) Algılanan sosyal destek, sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif etkiye sahiptir.

Hipotez 2a) Algılanan sosyal desteğin boyutlarından aileden sağlanan sosyal destek sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif etkiye sahiptir.

Hipotez 2b) Algılanan sosyal desteğin boyutlarından arkadaşta sağlanan sosyal destek sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif etkiye sahiptir.

Hipotez 2c) Algılanan sosyal desteğin boyutlarından özel bir kişiden sağlanan sosyal destek sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif etkiye sahiptir.

Hipotez 3: Adil dünya inancı, sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif etkiye sahiptir.

Hipotez 4: Adil dünya inancı, algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide düzenleyici rolü oynayacaktır.

Hipotez 5a): Adil dünya inancı, algılanan sosyal destek boyutlarından aileden sağlanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide düzenleyici rolü oynayacaktır.

Hipotez 5b): Adil dünya inancı, algılanan sosyal destek boyutlarından arkadaştan sağlanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide düzenleyici rolü oynayacaktır.

Hipotez 5c): Adil dünya inancı, algılanan sosyal destek boyutlarından özel kişiden sağlanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide düzenleyici rolü oynayacaktır.

Hipotez 6a): Genel adil dünya inancı, algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide düzenleyici rolü oynayacaktır.

Hipotez 6b): Kişisel adil dünya inancı, algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide düzenleyici rolü oynayacaktır.

2.3. ARAŞTIRMA BULGULARI

2.3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılanların demografik özellikleri aşağıda Tablo 2.1’de verilmektedir.

Tablo 2. 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Demografik Özellikler	F	Yüzde (%)	Demografik Özellikler	F	Yüzde (%)
Cinsiyet			Branşınız		
Kadın	137	65,2	Sayısal	39	18,6
Erkek	73	34,8	Sözel	69	32,9
			Mesleki Dersler	27	12,9
Medeni Durum			Güzel Sanatlar	10	4,8
Evli	155	73,8	Diğer	65	31,0
Bekâr	55	26,2			
			Konum		
Eğitim Durumu			İlkokul Müdürü	60	28,6
Lisans	166	79,0	İlkokul Müdür Yardımcısı	60	28,6
Yüksek Lisans/Doktora	44	21,0	Ortaokul Müdürü	40	19,0
			Ortaokul Müdür Yardımcısı	50	23,8
Yaş			Meslek Deneyimi		
25-30 arası	41	19,5	1-6 yıl	50	23,8
31-36 arası	54	25,7	7-12 yıl	62	29,5
37-42 arası	42	20,0	13-18 yıl	38	18,1
43-48 arası	27	12,9	19-24 yıl	23	11,0
49 ve daha fazla	46	21,9	25 yıl ve daha fazla	37	17,6

Bu araştırmada veriler Nevşehir ilinde MEB'e bağlı ilkokul ve ortaokullarda yönetici olarak görev yapan ve araştırmaya katılan 210 öğretmen den elde edilmiştir. Araştırmaya katılım gösterenlerin %65,2'si kadın iken %34,8'i erkekten oluşmaktadır. Araştırmaya dâhil olan katılımcıların %73,8'i evlilerden, %26,2'si bekârlardan meydana gelmektedir. Araştırmaya katılanların eğitim durumuna bakıldığında %79'unun lisans mezunu ve %21'inin yüksek lisans/doktora mezunu olduğu görülmektedir.

Ayrıca araştırmaya katılan kişilerin %19,5'i 25-30 yaş arası, %25,7'si 31-36 yaş arası, %20'si 37-42 yaş arası, %12,9'u 43-48 yaş arası ve son olarak %21,9'unun 49 ve üzeri yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan yönetici konumundaki öğretmenlerin branşları incelendiğinde, %18,6'sının sayısal,%32,9'unun sözel, %12,9'unun mesleki dersler, %4,8'inin güzel sanatlar ve %31'inin ise diğer branşlarda görev yaptığı gözlenmiştir. Bu kişilerin konumuna bakıldığında, %28,6'sının ilkokul müdürü, %28,6'sının ilkokul müdür yardımcısı, %19'unun ortaokul müdürü ve %23,8'inin ortaokul müdür yardımcısı olduğu görülmektedir. Son olarak araştırmaya katılanların mesleki deneyimi incelendiğinde, %23,8'i 1-6 yıl, %29,5'i 7-12 yıl, %18,1'i 13-18 yıl, %11'i 19-24 yıl ve %17,6'sının 25 yıl ve daha fazla deneyime sahip olduğu görülmektedir.

2.3.1. Algılanan Sosyal Destek, Sosyal Girişimcilik Eğilimi ve Adil Dünya İnancı Arasındaki İlişkilerin Analizi

Araştırma değişkenleri arasındaki korelasyonlar ve tanımlayıcı istatistikler Tablo 2.2'de verilmiştir.

Tablo 2.2. Algılanan Sosyal Destek, Sosyal Girişimcilik Eğilimi ve Adil Dünya İnancı Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Değişkenler	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	1	2	3	4	5	6	7
1.Aileden Sağlanan Sosyal Destek	4,11	,763	1						
2.Arkadaştan Sağlanan Sosyal Destek	3,99	,727	,583**	1					
3.Özel Kişilerden Sağlanan Sosyal Destek	4,08	,818	,654**	,643**	1				
4.Algılanan Sosyal Destek	4,06	,667	,860**	,848**	,891**	1			
5.Genel Adil Dünya İnancı	3,43	,754	,156*	,287**	,192**	,242**	1		
6.Kişisel Adil Dünya İnancı	3,49	,879	,052	,264**	,133	,170*	,696**	1	
7.Adil Dünya İnancı	3,47	,758	,104	,297**	,171*	,217**	,894**	,944**	1
8.Sosyal Girişimcilik Eğilimi	3,77	,528	,388**	,396**	,378**	,446**	-,061	-,150*	-,122

** Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlı (Çift-yönlü)

* Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlı (Çift-yönlü)

Pearson korelasyon analizi bulgularına bakıldığında; algılanan sosyal desteğin boyutlarından aileden sağlanan sosyal destek ($r=,388$; $p<.0.01$), arkadaştan sağlanan sosyal destek ($r=,396$; $p<.0.01$) ve özel kişilerden sağlanan sosyal destek ($r=,378$; $p<.0.01$) ile sosyal girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü ilişki olduğu gözlenmiştir. Benzer şekilde algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasında da pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=,446$; $p<.0.01$). Bu durumda **H1** kabul edilmiştir. Buna karşın adil dünya inancının boyutlarından sadece kişisel adil dünya inancı ile sosyal girişimcilik eğilimi arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=-,150$; $p<.0.05$).

Tablodaki ilişkiler dikkate alındığında sadece bağımsız değişken algılanan sosyal destek, algılanan sosyal desteğin boyutlarından arkadaştan sağlanan sosyal destek,

düzenleyici değişken olan kişisel adil dünya inancı ile bağımlı değişken olan sosyal girişimcilik eğilimi arasında anlamlı ilişki olduğu gözlenmiştir. Baron ve Kenny (1986) göre bu değişkenler için düzenleyici değişkenli regresyon analizinin koşullarının sağladığı ifade edilebilir.

Algılanan sosyal desteğin boyutlarının bağımsız, sosyal girişimcilik eğiliminin bağımlı değişken olarak girdiği Model I çoklu regresyon analizi yardımıyla test edilmiştir. Çoklu regresyon analizi bulguları Tablo 2.3'te sunulmuştur. Araştırma bulgularına göre Model I istatistiksel açıdan anlamlı görünmektedir ($R^2=,201$; Düzeltilmiş $R^2=,189$; $F_{(3-206)}=17,256$; $p<0,01$). Modelde belirleyici değişkenler olan algılanan sosyal desteğin boyutlarının bağımlı değişkendeki varyansın %20.1'ini açıklamaktadır. Araştırma bulgularına göre aileden sağlanan sosyal destek ($\beta=,186$; $t_{(201)}=2,162$; $p<0,05$) ve arkadaşan sağlanan sosyal destek ($\beta=,208$; $t_{(201)}=2,458$; $p<0,05$) sosyal girişimcilik eğilimini pozitif ve anlamlı etkilemektedir. Ancak özel kişilerden sağlanan sosyal desteğin sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olmadığı gözlenmiştir ($\beta=,123$; $t_{(201)}=1,353$; $p>0,05$). Bu bulgulara göre **H2a** ve **H2b** hipotezleri kabul edilirken, **H2c** hipotezi ret edilmiştir.

Tablo 2. 3. Algılanan Sosyal Desteğin Sosyal Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi

Model I (Bağımsız değişken alt boyutları)	Standardize Edilmemiş Katsayıları		Standardize Edilmiş	t değeri	Anlamlılık Düzeyi	İç İlişki İstatistikleri	
	B	Std. Hata	Beta			Tolerans	VIF
(Sabit)	2,317	,206		11,271	,000		
Aile Desteği	,128	,059	,186	2,162	,032	,527	1,898
Arkadaş Desteği	,151	,062	,208	2,458	,015	,541	1,850
Özel Kişi Desteği	,079	,059	,123	1,353	,177	,469	2,132

$R^2=,201$; Düzeltilmiş $R^2=,189$; $F_{(3-206)}=17,256$; Durbin-Watson= 1,694; $p<0,01$

Bağımlı Değişken: Sosyal Girişimcilik Eğilimi; ** $p<0,01$; * $p<0,05$

2.3.3. Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

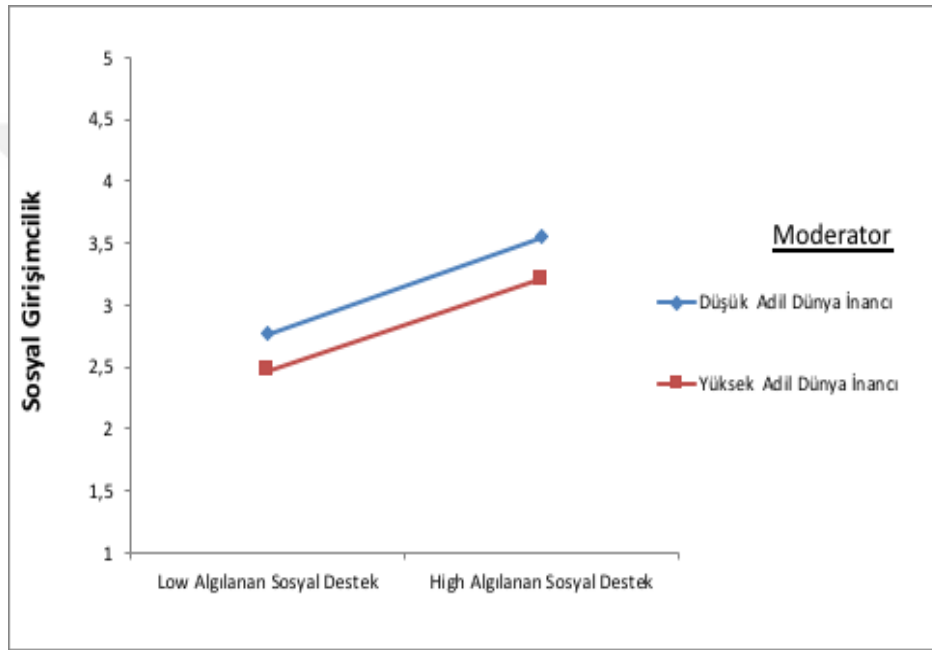
Adil dünya inancının düzenleyici değişken olarak modele girdiği Model II düzenleyici değişkenli regresyon analizi ile test edilmiştir. Model II istatistiksel açıdan anlamlıdır ($R^2 = ,301$; $F_{(3-206)} = 20,974$; $p < 0.01$). Bu modeldeki adil dünya inancı ve algılanan sosyal destek bağımsız değişkenleri, bağımlı değişkendeki sosyal girişimcilik eğilimi varyansın %30.1'ini açıklamaktadır. Araştırma bulgularına göre, algılanan sosyal destek, sosyal girişimcilik eğilimini pozitif ve anlamlı etkilemektedir. ($\beta = ,389$; $t_{(206)} = 6,163$; $p < 0.01$). Bu durumda **H1** hipotezi desteklenmektedir. Ancak düzenleyici değişken adil dünya inancı, sosyal girişimcilik eğilimini negatif ve anlamlı şekilde etkilemektedir ($\beta = -,158$; $t_{(206)} = -3,168$; $p > 0.01$). Bu yüzden **H3** hipotezi ret edilmiştir. Öte yandan algılanan sosyal destek (ASDT)* adil dünya inancı (ADİT) etkileşim terimi ($\beta = -,0092$; $t_{(206)} = -,0773$; $p > 0.05$), sosyal girişimcilik eğilimini anlamlı şekilde etkilememektedir. Tablo 2,4'deki dolaylı etkilere bakıldığında adil dünya inancının düzenleyici etkiye sahip olmadığı anlaşılmaktadır ($p = ,9385 > 0.05$). Bu bulgu dikkate alındığında **H4 hipotezi** de ret edilmiştir.

Tablo 2.4. Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

Model II	Bağımlı Değişken: Sosyal Girişimcilik Eğilimi			%95 CI	
Değişkenler	St. β	St.Hata	T	LLCI	ULCI
Sabit	3,775**	,0304	124,0188**	3,7151	3,8352
Adil Dünya İnancı (ADİT)	-,1581**	,0499	-3,1685**	-,2564	-,0597
Algılanan Sosyal Destek (ASDT)	,3897**	,0632	6,1639**	,2651	,5144
ASDT X ADİT	-,0092	,1197	-,0773	-,2452	,2267
Dolaylı Etkileri	$\Delta R^2 = ,0001$		$F_{(1-206)} = 0,0060$	$P = ,9385$	
M-1SS (-,7589) Düşük	,396**	,1109	3,5781	,1781	,6154
M (0,000) Orta	,389**	,0632	6,1639	,2651	,5144
M+1SS(,7589) Yüksek	,382**	,1102	3,4659	,1650	6004
$R^2 = ,301$; $F_{(3-206)} = 20,9742$; $p < 0.01$					

Not: n=206, ** p<0.01 ; * p<0.05

Yukarıdaki tabloda dolaylı etkiler incelendiğinde adil dünya inancı, algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik arasında ilişkiyi bütün düzeylerde pozitif ve anlamlı etkilese de dolaylı etkilerin olduğu model anlamlı olmadığından düzenleyici rolü oynamamaktadır ($\Delta R^2 = ,0001$; $F_{(1-206)} = 0,0060$; $P = ,9385$). Zira etkileşim terimi sosyal girişimcilik eğilimindeki varyansı ilave olarak 0,0001 olarak değiştirmektedir. Adil dünya inancının düzenleyici rolü Şekil 2,2’de görülmektedir.

Şekil 2.2. Adil Dünya İnancı Düzenleyici

2.3.4. Genel Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

Genel Adil dünya inancının düzenleyici değişken olarak modele girdiği Model III de istatistiksel açıdan anlamlıdır ($R^2 = ,229$; $F_{(3-206)} = 15,1919$; $p < 0,01$). Bu modelde bağımsız ve düzenleyici değişkenler, bağımlı değişken sosyal girişimcilik eğilimindeki varyansın %22,9’unu açıklamaktadır. Tablo 2,5’te görüldüğü gibi bu modelin bulguları incelendiğinde de, algılanan sosyal destek, sosyal girişimcilik eğilimini pozitif ve anlamlı etkilemektedir. Ancak düzenleyici değişken olan genel adil dünya inancı da, sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde negatif ve anlamlı etkiye sahiptir ($\beta = -,1202$; $t_{(206)} = 2,3257$; $p < 0,05$).

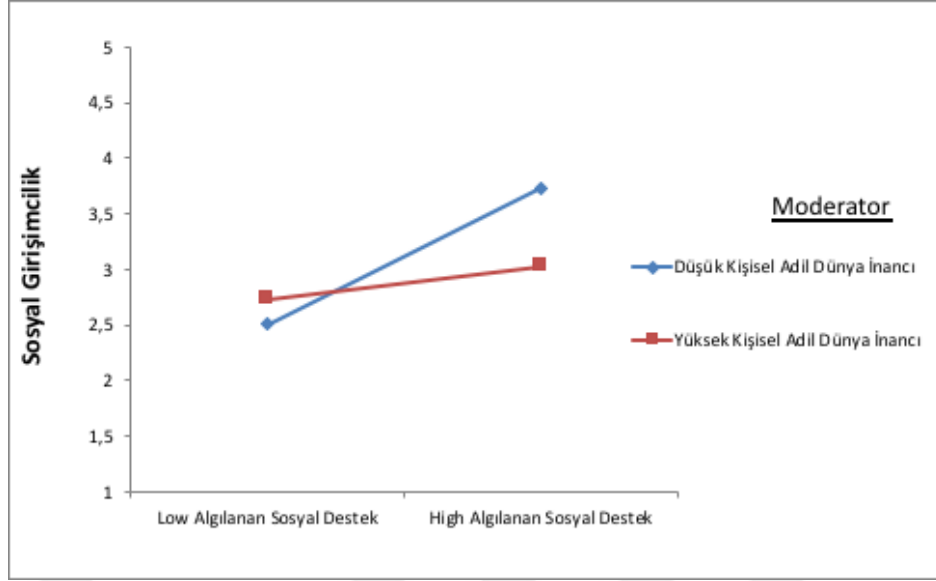
Yine algılanan sosyal destek (ASDT)* genel adil dünya inancı (TOPGENEL) etkileşim terimi ($\beta=-,0228$; $t_{(206)}= -,1977$; $p>0.05$), sosyal girişimcilik eğilimine negatif ama anlamlı olmayan etkide bulunmaktadır. Tablo 2,5'teki dolaylı etkilerin olduğu modelde genel adil dünya inancının düzenleyici etkiye sahip olmadığı anlaşılmaktadır ($p=,8435>0.05$). Bu bulgu dikkate alındığında **H6a** ret edilmiştir.

Tablo 2. 5.Genel Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

Model III	Bağımlı Değişken: Sosyal Girişimcilik Eğilimi			%95 CI	
Değişkenler	St. β	St.Hata	T	LLCI	ULCI
Sabit	3,7769**	,0322	117,4118	3,7135	3,8403
Genel Adil Dünya İnancı (TOPGENEL)	-,1202*	,0517	-2,3257	-,2221	-,0183
Algılanan Sosyal Destek (ASDT)	,3800**	,0690	5,5103	,2441	,5160
ASDT X TOPGENEL	-,0228	,1152	-,1977	-,2499	,2049
Dolaylı Etkileri	$\Delta R^2= ,0004$		$F_{(1-206)}= 0,0391$	$p=,8435$	
M-1SS (-,7548) Düşük	,3972**	,1009	3,9377	,1983	,5961
M (0,000) Orta	,3800**	,0690	5,5103	,2441	,5160
M+1SS(,7548) Yüksek	,3628*	,1202	3,0178	,1258	,5999
$R^2= ,229$; $F_{(3-206)}= 15,1919$; $p<0.01$					

Not: n=206, ** $p<0.01$; * $p<0.05$

Genel adil dünya inancı düzenleyici değişken olarak Model III'e girdiğinde algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi gerek düşük gerekse yüksek düzeylerde pozitif ve anlamlı şekilde etkilediği görülse de dolaylı etkilerin olduğu model anlamlı değildir ($\Delta R^2= ,0001$; $F_{(1-206)}= 0,0060$; $P=,9385$). Zaten etkileşim terimi, bağımlı değişken olan sosyal girişimcilik eğilimindeki varyansı ilave olarak 0,0004 olarak açıklamaktadır. Genel adil dünya inancının düzenleyici değişken olarak girdiğinde modeldeki değişkenler üzerindeki etkisi Şekil 2.3'te gösterilmiştir.

Şekil 2 .3. Genel Adil Dünya İnancı Düzenleyici

2.3.5. Kişisel Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

Kişisel adil dünya inancının dahil olduğu Model IV istatistiksel açıdan anlamlıdır ($R^2 = ,2515$; $F_{(3-206)} = 18,890$; $p < 0,01$). Bu modeldeki belirleyici değişkenler olan kişisel adil dünya inancı ve algılanan sosyal destek bağımlı değişkenimiz olan sosyal girişimcilik eğilimindeki varyansın %25,15'ini açıklıyor görünmektedir. Tablo 2,6'da yer alan modelin bulguları göz önüne alındığında; algılanan sosyal destek, sosyal girişimcilik eğilimini pozitif ve anlamlı etkilemektedir. Bunun aksine düzenleyici değişken kişisel adil dünya inancının da sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde negatif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır ($\beta = -,1385$; $t_{(206)} = -3,3330$; $p < 0,01$).

Buna karşın algılanan sosyal destek (ASDT)* kişisel adil dünya inancı (Topkişisel) etkileşim terimi ($\beta = -,0098$; $t_{(206)} = -,0946$; $p > 0,05$), sosyal girişimcilik eğilimine negatif ama anlamlı olmayan etkide bulunmaktadır. Yani dolaylı etkilerin olduğu modelde kişisel adil dünya inancının düzenleyici etkiye sahip olmadığı anlaşılmaktadır ($p = ,9247 > 0,05$). Bu bulgu dikkate alındığında **H6b** ret edilmiştir.

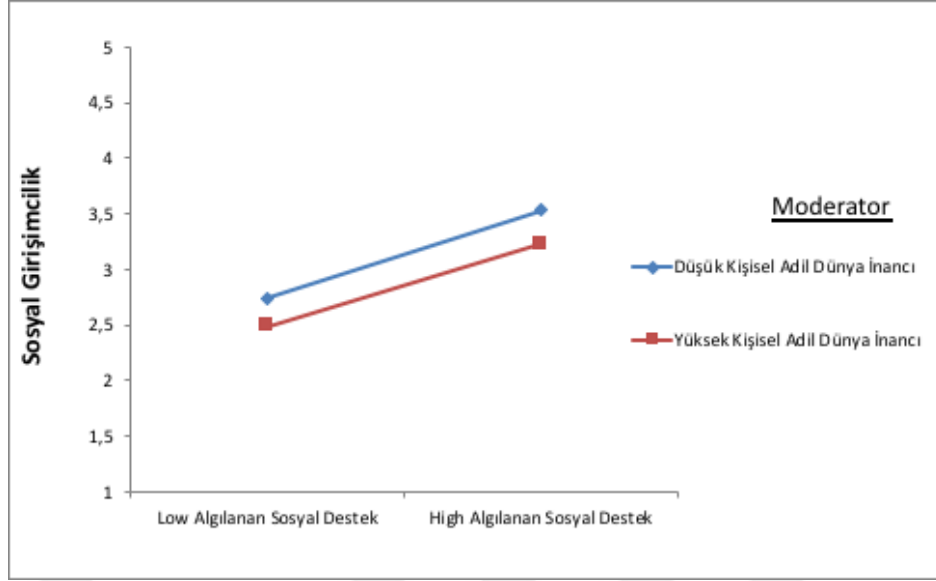

Tablo 2. 6. Kişisel Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

Model IV	Bağımlı Değişken: Sosyal Girişimcilik Eğilimi			%95 CI	
	Değişkenler				
Temel Etkiler	St. β	St.Hata	T	LLCI	ULCI
Sabit	3,7751**	,0305	123,8116	3,7135	3,8352
Kişisel Adil Dünya İnancı (Tokişisel)	-,1385**	,0416	-3,3300	-,2204	-,0565
Algılanan Sosyal Destek (ASDT)	,3816**	,0650	5,8698	,2534	,5097
ASDT X Topkişisel	-,0098	,1033	-,0946	-,2134	,1939
Dolaylı Etkileri	$\Delta R^2 = ,0001$		$F_{(1-206)} = 0,0089$		$p = ,9247$
M-1SS (-,8794) Düşük	,3901**	,1172	3,3294	,1591	,6212
M (0,000) Orta	,3816**	,0650	5,8698	,2534	,5097
M+1SS(,8794) Yüksek	,3730**	,1059	3,5206	,1641	,5818
$R^2 = ,2515$; $F_{(3-206)} = 18,890$; $p < 0,01$					

Not: n=206, ** p<0.01 ; * p<0.05

Model IV' kişi adil dünya inancı düzenleyici değişken olarak dahil olduğunda algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi hem düşük hemde yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı şekilde etkilediği görülsede dolaylı etkilerin olduğu bu modelde anlamlı görünmemektedir ($\Delta R^2 = ,0001$; $F_{(1-206)} = 0,0060$; $P = ,9385$). Zaten etkileşim terimi, sosyal girişimcilik eğilimindeki varyansı ilave olarak 0,0001 açıklamaktadır. Düzenleyici değişken olarak kişisel adil dünya inancının girdiği modeldeki bağımsız ve bağımlı değişkenler üzerindeki etkisi Şekil 2.4'te gösterilmiştir.

Şekil 2.4. Kişisel Adil Dünya İnancı Düzenleyici

2.3.6: Aileden Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

Aileden sağlanan sosyal desteğin bağımsız ve adil dünya inancının düzenleyici olarak dahil olduğu Model V istatistiksel açıdan anlamlı olduğu verilerden anlaşılmaktadır ($R^2 = ,1770$; $F_{(3-206)} = 11,4883$; $p < 0.01$). Bu modeldeki aileden sağlanan destek ve adil dünya inancı belirleyici değişkenleri, bağımlı değişken olan sosyal girişimcilik eğilimindeki varyansın %17.70'sini açıklamaktadır. Modelin bulgularına göre; bağımsız değişken aileden sağlanan sosyal destek ($\beta = ,2865$; $t_{(206)} = 4,9178$; $p < 0.01$) sosyal girişimcilik eğilimini pozitif ve anlamlı etkilerken, düzenleyici değişken adil dünya inancı sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde negatif ve anlamlı bir etkilemektedir ($\beta = -,11655$; $t_{(206)} = -2,1140$; $p < 0.05$).

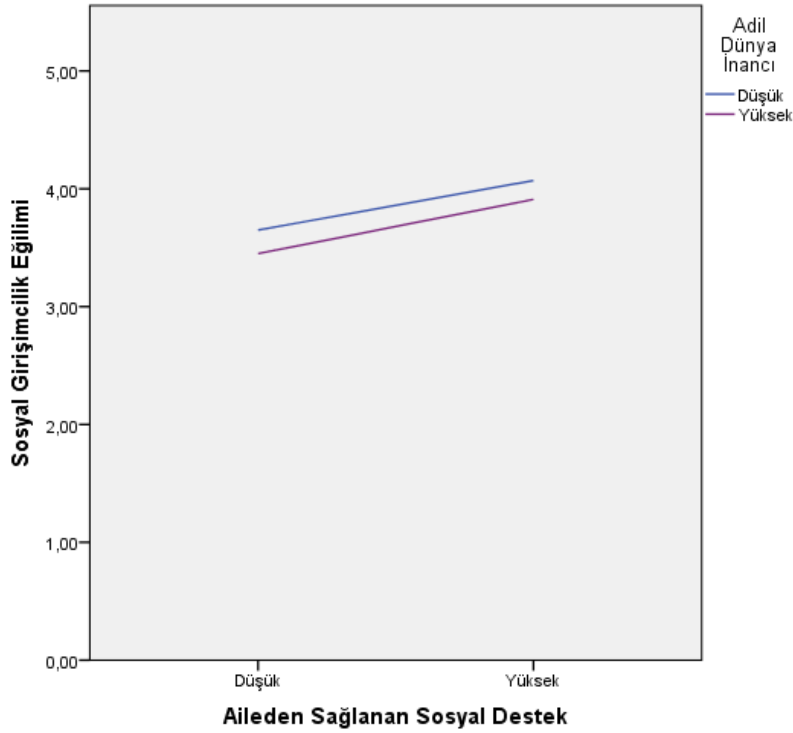
Ancak aileden sağlanan algılanan sosyal destek (Topailed)* adil dünya inancı (ADİT) etkileşim terimi ($\beta = ,0173$; $t_{(206)} = ,1691$; $p > 0.05$), sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif ama anlamlı olmayan etkiye sahiptir. Yani dolaylı etkilerin olduğu modelde adil dünya inancı düzenleyici rolü oynamamaktadır ($p = ,8659 > 0.05$). Bu bulgu dikkate alındığında **H5a** hipotezi ret edilmiştir.

Tablo 2. 7. Aileden Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

Model V	Bağımlı Değişken: Sosyal Girişimcilik Eğilimi			%95 CI	
	Değişkenler				
Temel Etkiler	St. β	St.Hata	T	LLCI	ULCI
Sabit	3,7731**	,0328	115,1158	3,7085	3,8377
Adil Dünya İnancı (ADİT)	-,1165*	,0551	-2,1140	-,2251	-,0078
Aileden Sağlanan Sosyal Destek (Topailed)	,2862**	,0582	4,9178	,1715	,4010
Topailed X ADİT	,0173	,1023	,1691	-,1844	,2189
Dolaylı Etkileri	$\Delta R^2= ,0003$		$F_{(1-206)}= 0,0286$		$p=,8659$
M-1SS (-,7589) Düşük	,2731**	,0990	2,7600	,0780	,4682
M (0,000) Orta	,2862**	,0582	4,9178	,1715	,4010
M+1SS(,7589) Yüksek	,2994**	,0950	3,1495	,1120	,4867
$R^2= ,1770$; $F_{(3-206)}= 11,4883$; $p<0.01$					

Not: n=206,** p<0.01 ; * p<0.05

Model V'te adil dünya inancı düzenleyici değişken olarak dahil edildiğinde aileden sağlanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi hem düşük hemde yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı şekilde etkilediği görülmesine karşın dolaylı etkilerin olduğu model anlamlı değildir ($\Delta R^2= ,0003$; $F_{(1-206)}= 0,0286$; $P=,8659$). Yani etkileşim terimi, sosyal girişimcilik eğilimindeki varyansı ek olarak 0,0003açıklamaktadır. Adil dünya inancı düzenleyici değişkenin girdiği Model V'teki aileden sağlanan destek ve sosyal girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi Şekil 2.5'te görülebilir.

Şekil 2.5. Aileden Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

2.3.7. Arkadaştan Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

Tablo 2.8’de görüldüğü gibi bağımsız değişken olarak arkadaşta sağlanan sosyal destek ve düzenleyici değişken olarak adil dünya inancının girdiği Model VI de istatistiksel açıdan anlamlıdır ($R^2= ,2207$; $F_{(3-206)}= 20,7843$; $p<0.01$). Bu modeldeki arkadaşta sağlanan destek ve adil dünya inancı değişkenlerin, bağımlı değişken olan sosyal girişimcilik eğilimindeki varyansın %22.07’sini açıkladığı görülmektedir. Model ile bulgulara bakıldığında; arkadaşta sağlanan sosyal destek ($\beta=,3356$; $t_{(206)}= 6,2089$; $p<0.01$) sosyal girişimcilik eğilimini pozitif ve anlamlı etkilemekte, ancak düzenleyici değişken olan adil dünya inancı sosyal girişimcilik eğilimini negatif ve anlamlı bir etkilemektedir ($\beta=-,1771$; $t_{(206)}= -3,7988$; $p<0.01$).

Buna karşın arkadaşta sağlanan algılanan sosyal destek (Toparkad)* adil dünya inancı (ADİT) etkileşim teriminin ($\beta= ,0388$; $t_{(206)}= ,3787$; $p>0.05$), sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde pozitif ama anlamlı olmayan etkiye sahip olduğu

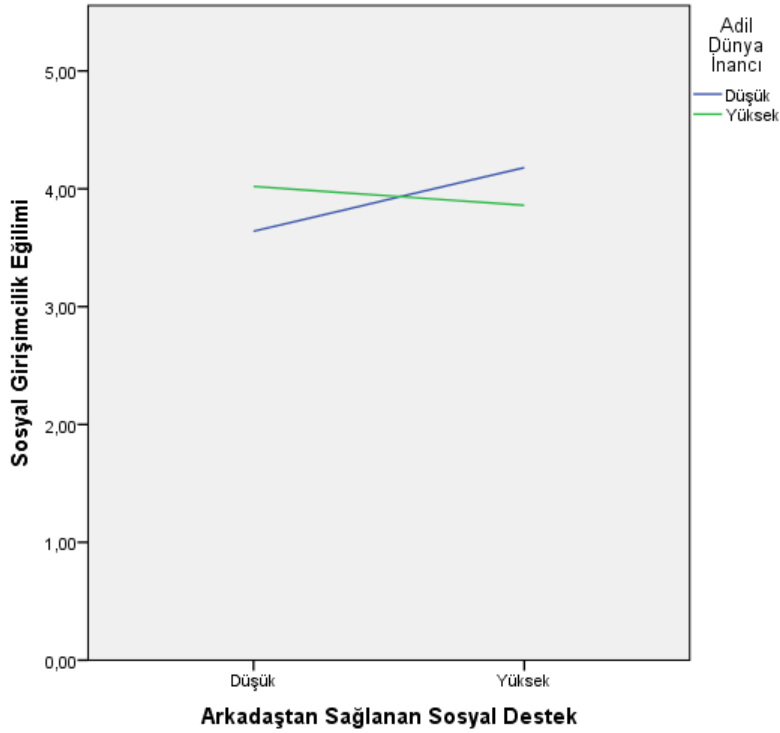
görülmektedir. Bu nedenle dolaylı etkilerin olduğu modelde adil dünya inancının düzenleyici rolü oynamadığı görülmüştür ($p=,8659>0.05$). Bu bulgu dikkate alındığında **H5b** hipotezi desteklenmemiştir.

Tablo 2.8. Arkadaştan Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

Model VI	Bağımlı Değişken: Sosyal Girişimcilik			%95 CI	
Değişkenler	Eğilimi				
Temel Etkiler	St. β	St.Hata	T	LLCI	ULCI
Sabit	3,7805**	,0314	120,2930	3,7185	3,8424
Adil Dünya İnancı (ADİT)	-,1771**	,0466	-3,7988	-,2689	-,0852
Arkadaştan Sağlanan Sosyal Destek (Toparkad)	,3356**	,0541	6,2089	,2290	,4421
Toparkad X ADİT	,0388	,1025	-,3787	-,2408	,1632
Dolaylı Etkileri	$\Delta R^2= ,0015$		$F_{(1-206)}= 0,1434$	$p=,7053$	
M-1SS (-,7589) Düşük	,3650**	,0926	3,9400	,1824	,5477
M (0,000) Orta	,3356**	,0541	6,2084	,2290	,4421
M+1SS(,7589) Yüksek	,3061**	,0967	3,1649	,1154	,4968
$R^2= ,2207$; $F_{(3-206)}= 20,7843$; $p<0.01$					

Not: $n=206$,** $p<0.01$; * $p<0.05$

Adil dünya inancı düzenleyici değişken olarak Model VI'da dâhil edildiğinde arkadaştan sağlanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi bütün düzeylerde pozitif ve anlamlı şekilde etkilediği, ancak dolaylı etkilerin olduğu modelin anlamlı olmadığı görülmektedir ($\Delta R^2= ,0015$; $F_{(1-206)}= 0,1434$; $p=,7053$). Yani etkileşim terimi, sosyal girişimcilik eğilimindeki varyansı ilaveten 0,0015 açıklamaktadır. Adil dünya inancı düzenleyici değişken olarak dâhil olduğu Model VI'da arkadaştan sağlanan destek ve sosyal girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi Şekil 2.6'da görülmektedir.

Şekil 2. 6. Arkadaştan Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

2.3.8.Özel Kişiden Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

Özel kişiden sağlanan sosyal desteğin bağımsız değişken ve adil dünya inancının düzenleyici değişken olarak girdiği Model VII'in istatistiksel açıdan anlamlı olduğu anlaşılmaktadır ($R^2= ,17090$; $F_{(3-206)}= 15,5300$; $p<0.01$). Model VII'de ki belirleyici değişkenler olan özel kişiden sağlanan destek ve adil dünya inancının, bağımlı değişken sosyal girişimcilik eğilimindeki varyansın %22.07'sini açıklamaktadır. Bulgulara göre; özel kişiden sağlanan sosyal destek ($\beta=,2612$; $t_{(206)}= 5,2162$; $p<0.01$) sosyal girişimcilik eğilimini pozitif ve anlamlı etkilemektedir. Aksine düzenleyici değişken adil dünya inancının, sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde negatif ve anlamlı etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir ($\beta=-,1303$; $t_{(206)}= -2,3341$; $p<0.05$).

Öte yandan özel kişiden sağlanan algılanan sosyal destek (Topözeld)* adil dünya inancı (ADİT) etkileşim terimi ($\beta= -,0130$; $t_{(206)}= ,1324$; $p>0.05$), sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde negatif ama anlamlı olmayan etkiye sahiptir. Bu yüzden dolaylı etkilerin olduğu modelde adil dünya inancının düzenleyici rolü oynamadığı açıkça

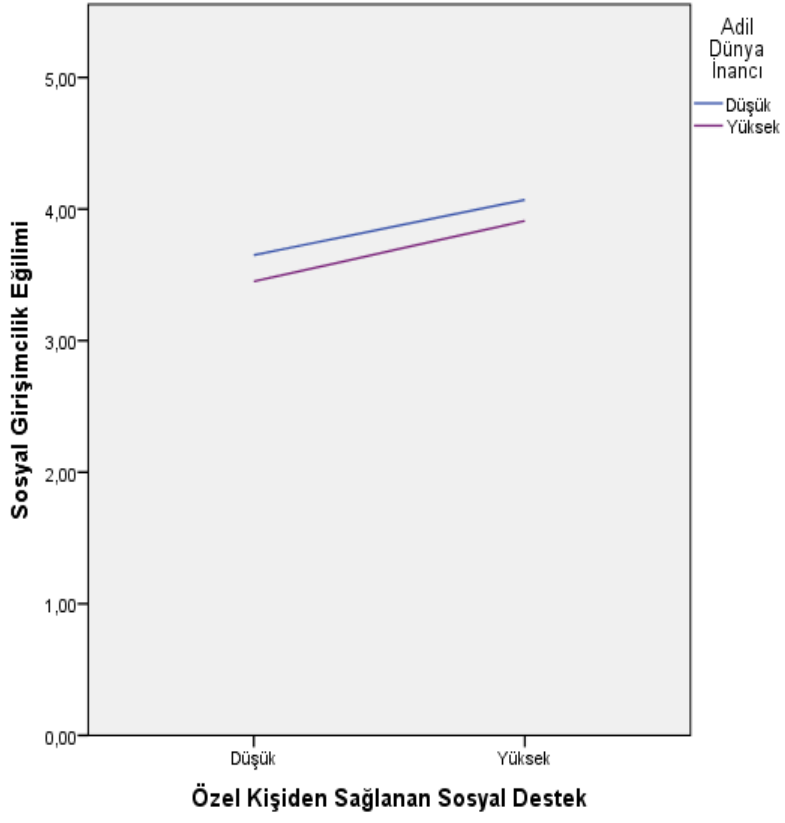
görülebilmir ($p=,8948>0.05$).Bu bulgu dikkate alındığında **H5c** hipotezi de desteklenmemiştir.

Tablo 2. 9. Özel Kişiden Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

Model VII	Bağımlı Değişken: Sosyal Girişimcilik Eğilimi			%95 CI	
Değişkenler	St. β	St.Hata	T	LLCI	ULCI
Sabit	3,7755**	,0318	118,9076	3,7129	3,8381
Adil Dünya İnancı (ADİT)	-,1303*	,0558	-2,3341	-,2404	-,0202
Özel Kişiden Sağlanan Sosyal Destek (Topozeld)	,2612**	,0501	5,2162	,1625	,3599
Topozeld X ADİT	-,0130	,0985	-,1324	-,2072	,1812
Dolaylı Etkileri	$\Delta R^2= ,0002$		$F_{(1-206)}= 0,0175$	$p=,8948$	
M-1SS (-,7589) Düşük	,2711**	,0873	3,1051	,0990	,4432
M (0,000) Orta	,2612**	,0501	5,2162	,1625	,3599
M+1SS(,7589) Yüksek	,2513**	,0926	2,7146	,0688	,4338
$R^2= ,17090$; $F_{(3-206)}= 15,5300$; $p<0.01$					

Not: n=206,** $p<0.01$; * $p<0.05$

Model VII'da adil dünya inancı düzenleyici değişken olarak denkleme dahil olduğunda özel kişiden sağlanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi gerek düşük gerekse yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı şekilde etkilediği, buna karşın dolaylı etkilerin olduğu modelin anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($\Delta R^2= ,0002$; $F_{(1-206)}= 0,0175$; $p=,8948$). Etkileşim teriminin, sosyal girişimcilik eğilimindeki varyansı ilaveten sadece 0,0015açıkladığı görülmektedir. Adil dünya inancı düzenleyici değişken olarak dahil olduğu Model VII'de özel kişiden sağlanan destek ve sosyal girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi Şekil 2.7'de görülebilir.

Şekil 2. 7. Özel Kişiden Sağlanan Sosyal Destek ile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisi

SONUÇ

Bireylerin ve toplumların daha iyi bir refah seviyesi elde edebilmek için birbirleri ile rekabete girmeleri; onları dünya üzerinde var olan kaynakları bencil, yağmacı ve israfçı bir şekilde kullanmaya ve bazı sömürücü politikalar uygulama itmiştir. Bunların neticesinde ise göz ardı edilmeyecek şekilde pek çok sorun ortaya çıkmakta ve bu sorunların çözüme ulaştırılmasında yasa koyucular yani hükümetler ya da kuruluşlar geç veya yetersiz kalmaktadırlar. Bu sebepten ötürü sorunların çözümlenmesinde gönüllü birey veya örgütler tarafından gerçekleştirilen sosyal amaçlı girişimcilik faaliyetlerine olan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Sosyal girişimcilik gerek bugün gerekse gelecekteki dünya için önemli bir kavramdır. Çünkü sosyal girişimcilik, “yaşanılan çevreye veya dünya ya farklı bir perspektiften bakıp herkes için daha iyi bir yaşam koşulu nasıl oluşturulur?” sorusunun sorulduğu bu sorunun cevabı için zihinde planların tasarlandığı ve tasarlanan planların uygulama haline getirildiği bir süreçtir ve bu süreç devamlılık, yenilik ve aktif katılım gerektirmektedir. Uygulanan sosyal girişimcilik faaliyetleriyle, toplumda var olan pek çok probleme karşı köklü çözümler getirilebilir ve birçok dezavantajlı gruplarda iyileştirmeler yapılabilir. Dahası sosyal girişimcilik, bireyi veya örgütü yaşadığı çevreyle bütünleştirir ve bulunduğu çevreyle yetinmeyip dünya üzerinde herhangi bir noktada ki sorunların çözümüne ilişkin de motive kaynakları oluşturur. Fakat bireylerin sorunların çözümüne odaklanmaları için sosyal girişimcilik eğiliminde bulunma niyeti tek başına yeterli bir motive kaynağı olmaya bilir. Çünkü birey bir faaliyeti ya da eylemi gerçekleştirirken yaşamında yer eden kişi veya kişilerin desteğine her zaman ihtiyaç duyar. Bu kişi veya kişiler tarafından sağlanan desteğin yüksek derecede algılanmasıyla ise birey uygulayacağı faaliyet ve eylemler konusunda daha cesur ve özgüvenli davranışlar sergileyebilir ve karşılaştığı zorlukların üstesinden daha az stres yaşayarak gelebilir. Bundan dolayı algılanan sosyal desteğin, bireyi sosyal girişimcilik eğilimi göstermesinde olumlu yönde etkileyeceği hatta daha çok motive edeceği düşünülmektedir. Diğer yandan bireyin eylem ve faaliyetlerini etkileyen diğer bir hususta sahip olduğu adil dünya inancıdır. Adil dünya inancında birey yaptığı tüm eylemlerden sorumludur ve bu eylemlerin çıktısını iyi veya kötü bir şekilde mutlaka alacaktır. Yani sergilediği davranışlara

göre ödüllendirilir veya cezalandırılır. Yüksek adil dünya inancı bireyi kötü eylemlerden uzak tutarak iyi ve güzel eylemlerde bulunmaya yönlendirir. Birey iyi ve güzel eylemde buldukça kendini daha rahat, daha mutlu, daha faydalı olarak algılar. Bununla birlikte adil dünya inancı yüksek olan birey sosyal girişimcilik eğiliminde daha çok istekli olabilir. Bu çalışmada algılanan sosyal desteğin sosyal girişimcilik eğilimi üzerindeki etkileri ve bu etkide adil dünya inancının düzenleyici rolü oynayıp oynamadığı incelenmektedir.

Bu çalışmada algılanan sosyal desteğin sosyal girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi ve bu değişkenler arasındaki ilişkide adil dünya inancının düzenleyici rolü analiz edilmiştir. Çoklu regresyon analizi bulgularına göre algılanan sosyal desteğin boyutlarından aileden sağlanan sosyal destek ve arkadaşlardan sağlanan sosyal desteğin sosyal girişimcilik eğilimini anlamlı ve pozitif yönde etkilediği, ancak özel kişilerden sağlanan sosyal desteğin sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir. Düzenleyici değişkenli regresyon analizi bulgularına göre algılanan sosyal destek sosyal girişimcilik eğilimini anlamlı ve pozitif yönde etkilerken, adil dünya inancının sosyal girişimcilik eğilimini üzerinde anlamlı ve negatif şekilde etkilediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte adil dünya inancının, algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide düzenleyici rolü oynamadığı saptanmıştır. Benzer şekilde adil dünya inancının boyutlarından hem genel adil dünya inancının hem de kişisel adil dünya inancının, algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide düzenleyici etkiye sahip olmadığı gözlenmiştir. Öte yandan düzenleyici değişkenli regresyon analizi sonuçlarına göre; algılanan sosyal desteğin boyutları olan aileden sağlanan sosyal destek, arkadaşlardan sosyal destek ve özel kişilerden sağlanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide adil dünya inancının düzenleyici rolü oynamadığı ortaya konmuştur.

Yapılan araştırma sonuçlarından yola çıkılarak algılanan sosyal destek, sosyal girişimcilik eğilimi ve adil dünya inancı konusunda şu önerilerde bulunulabilir:

- Sosyal girişimcilik eğiliminde bulunmak isteyen bireyin niyetini güdüleyecek ve faaliyetlerini uygulamaya koymasını kolaylaştıracak temel destek kaynakları olan aile ve arkadaşlarına sosyal girişimcilik faaliyetinde bulunup

başarı kaydetmiş kişi veya gruplar tarafından seminerler verilerek aile ve arkadaş üyelerinin bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

- Genel olarak topluma bu konunun önemi ile ilgili hitap edebilmek için sosyal medya organları aracılığıyla sosyal girişimcilik alanıyla ilgili gerekli ve yeterli bilgilendirmeler yapılmalıdır.
- Bireyin gelişiminde ve kişiliğini belirlemede önemli bir rol oynayan aileden sonraki diğer bir unsur ise bireyin eğitim gördüğü okullarda bulunan eğitimcilerdir. Eğitimciler bir ülkenin gelişiminde ve değişiminde kritik bir öneme sahiptir. Bu yüzden eğitimcilerin öğrenim gördükleri kurumlarda uygulanan programlar titizlikle takip edilmeli, ülkede sosyal girişimcilik alanında faaliyetlerin artırılmasına yönelik bu kurumlarda ders niteliğinde sosyal girişimcilik dersleri verilmelidir. Bu dersler teorik bilgilerden ziyade uygulama alanına inilerek, sosyal girişimcilik faaliyetlerinin uygulanması gereken alanların belirlenmesi, çözümler üretilmesi, projeler hazırlanması ve hazırlanan projelerin hayata geçirilmesi amacıyla kurumların bağlı olduğu üniversiteler tarafından eğitim gören kişilere destek ve hibe sağlanmalıdır.
- Ayrıca eğitimciler çalıştığı kurumlarda sosyal girişimcilik atölyeleri açarak eğitim verdiği birey ve bireyleri bulunduğu çevreye karşı daha duyarlı olma yönünde güdüleyebilir.

Bu tez çalışmasının yönetim literatürüne bazı katkıları olmakla beraber araştırma bulguları değerlendirilirken bazı sınırlılıkları göz önünde bulundurulmalıdır. *Birincisi* araştırma verileri yalnızca Nevşehir ilinde MEB' e bağlı ilkököl ve ortaokullarda yönetici olarak görev yapan öğretmenlerden elde edilmiştir. Bu bulguların diğer illerdeki MEB' e bağlı ilkököl ve ortaokullarda yönetici olarak görev yapan öğretmenler, farklı sektör ve farklı örneklem grubu açısından genellenebilmesi için gelecekte hem kurum bazında, hem de farklı sektör ve örneklem grubu üzerinde çok sayıda araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. *İkinci* bir sınırlılık ise araştırmanın boyamsal olmamasıdır. Araştırma kapsamındaki tüm değişkenlerin zamanla değişime maruz kalabileceği dikkate alındığında, veri analizleri sonucu elde edilen bulgular araştırmanın uygulanma zaman ve dönemi ile sınırlılık göstermektedir. Bundan sonraki araştırmalar farklı bir zaman ve dönemde daha geniş katılımcı gruplara uygulanarak karşılaştırma yapılması önerilmektedir.

Bu alışmada Nevşehir ilinde MEB' e bağlı ilkokul ve ortaokullarda yönetici olarak görev yapan öğretmenlerin algıladıkları sosyal desteğin sosyal girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisi ve bu ilişkide adil dünya inancının düzenleyici rol oynayıp oynamadığı incelenmiştir. Bundan sonraki algılanan sosyal destek, sosyal girişimcilik ve adil dünya inancı değişkenlerinin farklı öncül ve sonuçları, farklı sektörlerde, farklı kültürlerde ve farklı gelişmişlik düzeyine sahip ülkelerde araştırma konusu olabilir.

KAYNAKÇA

Abbey A, Abramis DJ, Caplan RD (1985) Effects of different sources of social support and social conflict on emotional well-being. *Basic and applied social psychology* 6(2): 111-129.

Akın M (2008) Örgütsel destek, sosyal destek ve iş/aile çatışmalarının yaşam tatmini üzerindeki etkileri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1(25): 141-171.

Aliyev R, Tunç E (2017) Ortaokul öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyi ve benlik algılarının incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 21(2): 401-418.

Altıparmak S (2009) Huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin yaşam doyumu, sosyal destek düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi* 23(3): 159-164.

Alves HV, Gangloff B, Umlauf S (2018) The social value of expressing personal and general belief in a just world in different contexts. *Social Justice Research* 31(2): 152-181.

Ardahan M (2006) Sosyal destek ve hemşirelik. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 9(2): 68-75.

Argon T, Selvi Ç (2013) The relationship between entrepreneurship values of primary school teacher sand their perceived social support levels. *International Journal Of SocialScience* 6(1): 179-206.

Argon T, Selvi Ç (2013) İlköğretim okulu öğretmenlerinin sahip oldukları girişimcilik değerleri ve algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkisi. *International Journal of SocialScience* 6(1): 1-15.

Arıcıglu A, Akdur R (2009) Bir üniversitenin eğitim fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek. *Kriz Dergisi* 17(1): 13-26.

Arslan K (2002) Üniversiteli gençlerde mesleki tercihler ve girişimcilik eğilimleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi* 3(2): 1-11

Arslan Y (2009) Lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile sosyal problem çözme arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Konya.

Aslan N (2012) Tedavi ve denetimli serbestlik tedbirli altında bulunan bireylerin aile yapıları ve algılanan sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişki, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Ankara.

Austin J, Stevenson H, Wei-Skillern J (2006) Social and commercial entrepreneurship: same, different, or both? *Entrepreneurship theory and practice* 30(1): 1-22.

Austin JE, Gutiérrez R, Ogliastrri E, Reficco EA (2007) Capitalizing on convergence. *Stanford Social Innovation Review* 5(1): 24-31.

Ballı A (2018) Girişimcilik, girişimcilik türleri ve girişimci tipolojileri üzerine bir araştırma.

Baron RM, Kenny DA (1986) Themoderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, andstatisticalconsiderations. *Journal of PersonalityandSocialPsychology*. 51 (6): 1173- 1182.

Baykuzu G (2016) üniversite öğrencilerinde travmatik yaşantılar, travma sonrası stres belirtileri, yasal yollara başvuru tercihleri ve adil dünya inancı arasındaki ilişki, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Disiplinler Arası Adli Bilimler Anabilim Dalı, Ankara.

Bornstein D, Davis S (2010) Social entrepreneurship: What everyone needs to know. New York: Oxford University Press

Bozgeyikli H, Doğan H, Işıklar A (2010) Üstün yetenekli öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyleri ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1(28): 133-149.

Bruhn JG, Philips BU (1984) Measuring social support: A synthesis of current approaches. *Journal of behavioral medicine* 7(2): 151-169.

Canbaz M, Çankır B, Çevik E (2013) İşletme ve muhasebe eğitimi alan üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesinde bölgesel farklılık etkisi. *Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi* 1(3): 229-248.

Cheng ST, Chan AC (2004) The multidimensional scale of perceived social support: dimensionality and age and gender differences in adolescents. *Personality and Individual Differences* 37(7): 1359-1369.

Cobb S (1976) Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic medicine* 38(5): 300-314.

Cohen S, Wills TA (1985) Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological bulletin* 98(2): 310-357.

Correia I, Dalbert C (2008) School bullying: Belief in a personal just world of bullies, victims, and defenders. *European Psychologist* 13(4): 248-254.

Correia I, Vala J (2003) When will a victim be secondarily victimized? The effect of observer's belief in a just world, victim's innocence and persistence of suffering. *Social Justice Research* 16(4): 379-400.

Cremer D, Brockner J, Fishman A, Dijke V, Olffen W, Mayer DM (2010) When do procedural fairness and outcome fairness interact to influence employees' work attitudes and behaviors? The moderating effect of uncertainty. *Journal of Applied Psychology* 95(2): 291-304.

Crisan CM, Borza A (2012) Social entrepreneurship and corporate social responsibilities. *International Business Research* 5(2): 106-113.

Çavuş MF (2009) Gençlerde algılanan sosyal desteğin öz-yeterlilik inancına etkileri. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6(2): 1-11.

Çavuş MF, Pekkan NÜ (2017) Algılanan sosyal desteğin sosyal girişimciliğe etkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma 1. *Business and Economics Research Journal* 8(3): 519-532.

Çivilidağ A (2003) Anadolu lisesi ve özel lise öğretmenlerinin iş tatmini, iş stresi ve algılanan sosyal destek düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik bir analiz, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Çoşgun E (2010) Suça yönelen ergenlerde, çocukluk döneminde örseleyici yaşantılara maruz kalma düzeyi ile adil dünya inancı arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adli Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Çoşkun E, Sarıkaya M (2016) Sosyal girişimcilik eğitiminde gönüllü kuruluşlar. *Strategic Public Management Journal* 2(4): 72-82.

Dacin PA, Dacin MT, Matear M, (2010) Social entrepreneurship: Why we don't need a new theory and how we move forward from here. *Academy of management perspectives* 24(3): 37-57.

Dalajka J, Ježek S (2008) *Belief in a Just World. Fifteen-Year-Olds in Brno: A Slice of Longitudinal Self-Reports* (Brno, MasarykUniversity).

Dalbert C (1999) The world is more just for me than generally: About the personal belief in a just world scale's validity. *Social Justice Research* 12(2): 79-98.

Dalbert C, Stoeber J (2006) The personal belief in a just world and domain-specific beliefs about justice at school and in the family: A longitudinal study with adolescents. *International Journal of Behavioral Development* 30(3): 200-207.

Dees JG (1998) *The meaning of social entrepreneurship*, Kansas City Mo and Palo Alto, CA: Kauffman Foundation and Stanford University.

Demaray MK, Malecki CK (2002) The relationship between perceived social support and maladjustment for students at risk. *Psychology in the Schools* 39(3): 305-316.

Deveci F (2011) ergenlerde karar verme stilleri ile algılanan sosyal destek düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.

Dik T (2016) Atasözlerinde adil dünya inancı. *Milli Folklor Dergisi* 22(88): 28-32.

Duru E (2008) Yalnızlığı yordamada sosyal destek ve sosyal bağlılığın rolü. *Türk Psikoloji Dergisi* 23(61):15-24.

Eker D, Arkar H (1995) Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikoloji Dergisi* 10(34): 45-55.

Eker D, Arkar H, Yıldız H (2001) Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin Gözden Geçirilmiş Formunun Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi* 12(1): 17-25.

Ekinci H, Ekici S (2003) İşletmelerde örgütsel stres yönetim stratejisi olarak sosyal desteğin rolüne ilişkin görgül bir araştırma. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi* 27(1): 109-120.

Ersen TB, Kaya D, Meydanoğlu Z (2010) *Sosyal Girişimler ve Türkiye* (Tüsev Yayınları, İstanbul).

Furnham A (2003) Belief in a just world: Research progress over the past decade. *Personality and individual differences* 34(5): 795-817.

Furnham A (2003) Belief in a justworld: Research progress over the past decade. *Personality and individual differences* 34(5): 795-817.

Gelens J, Dries N, Hofmans J, Pepermans R (2013) The role of perceived organizational justice in shaping the outcomes of talent management: A research agenda. *Human Resource Management Review* 23(4): 341-353.

Gentile MC (2002) Social impact management and social enterprise: Two Sides of the Same Coin or totally Different Currency?, New York: Aspen Institute for Social Innovation through Business.

Giray FS (2009) Suç işlemiş ve işlememiş ergenlerin adil dünya inancı ve bağışlayıcılık tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji (Gelişim Psikolojisi) Anabilim Dalı, İstanbul.

Gökbunar R, Aktaş H, Kargın M (2018) Üniversitelerde Sosyal girişimcilik: fırsatlar ve öneriler. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 25(1): 155-170.

Grimes MG, McMullen JS, Vogus TJ, Miller TL (2013) Studying the origins of social entrepreneurship: Compassion and the role of embedded agency. *Academy of management review* 38(3): 460-463.

Gülaçtı F (2010) The effect of perceived social support on subjective well-being. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 2(2): 3844-3849.

Haugh, H. (2006). *Social Enterprise: Beyond Economic Outcomes And Individual Returns: Social entrepreneurship* (Palgrave Macmillan, UK)

Hayes AF (2017) *Introduction To Mediation, Moderation, And Conditional Process Analysis: A Regression-Based Approach* (Guilford publications).

Hockerts, K. (2015). The social entrepreneurial antecedents scale: A validation study. *Social Enterprise Journal* 11(3): 260-280.

Holt MK, Espelage DL (2007) Perceived social support among bullies, victims, and bully-victims. *Journal of Youth and Adolescence* 36(8): 984-994.

İrengün O (2014) Beş Faktör Kişilik Kuramının Sosyal Girişimcilik Yönelimine Etkisi ve Bir Alan Araştırması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.

Jiao H (2011) A conceptual model for social entrepreneurship directed toward social impact on society. *Social Enterprise Journal* 7(2): 130–149.

Karademir E, Balbağ MZ, Çemrek F (2018) Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(220): 177-200.

Karataş Z (2012) Ergenlerin Algılanan sosyal destek ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 9(19): 257-271.

Kılınç S, Torun F (2011) Adil dünya inancı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 3(1): 1-14.

Kırılmaz SK (2015) Sosyal girişimcilik boyutlarına kuramsal bir bakış. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 3(2): 55-74.

Kim E, Park H (2018) Perceived gender discrimination, belief in a just world, self-esteem, and depression in Korean working women: A moderated mediation model. In *Women's Studies International* 69: 143-150.

Klyver K, Honig B, Steffens P (2018) Social support timing and persistence in nascent entrepreneurship: exploring when instrumental and emotional support is most effective. *Small Business Economics* 51(3): 709-734.

Konaklı T, Göğüş N (2013) Aday öğretmenlerin sosyal girişimcilik özellikleri ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty* 33(2): 373-391.

Konaklı T, Göğüş N (2013) Aday öğretmenlerin sosyal girişimcilik özellikleri ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty* 33(2): 373-391.

Kurtay Doğan C (2018) Evlilikte kadına yönelik fiziksel Őiddeti meŐru görme ile cinsiyetçi tutumlar ve adil dünya inancı arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Kümbül Güler B (2008) Sosyal Girişimciliği Etkileyen Faktörlerin Analizi, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,  alıŐma Ekonomisi Ve End stri İlişkileri Anabilim Dalı, İzmir.

Lerner MJ (1980) *The Belief In A Just World: A Fundamental Delusion (New York)*.

Lerner MJ, Miller DT (1978) Just world research and the attribution process: Looking back and ahead. *Psychological bulletin* 85(5): 1030-1051.

Mair J, Noboa E (2003) *The Emergence of Social Enterprise and their Place in the New Organisational Landscape*. (IESE Business School University of Navarra, Barcelona.)

Mair, J., & Noboa, E. (2006). Social entrepreneurship: How intentions to create a social venture are formed. In *Social entrepreneurship* (pp. 121-135). Palgrave Macmillan, London.

Marangoz M (2012) *Girişimcilik* (Beta Basım Yayın, İstanbul).

Martin RL, Osberg S (2007) Social entrepreneurship: The case for definition. *Stanford Social Innovation Review* 5(2): 29-39

Maya İ , Uzman E, IŞık H (2012) Meslek yüksekokulu  ğrencilerinin girişimcilik düzeylerini farklı kaynaklardan algıladıkları sosyal desteğin yordaması. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* 7(1): 23-48.

McMillan H, Gilley A, Caldwell J, Heames J, Gilley J (2015) Antecedents of Managerial Ethicality: A Multi-Dimensional/Multi-Level Exploration of Employee Perceptions. *Journal of Leadership, Accountability and Ethics* 12(2): 50-66.

Meral BS (2018)  niversite  ğrencilerinde sosyal görünüŐ kaygısı ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Minks ML (2011) Social Innovation: new solutions to social problems, Doctoral dissertation, Georgetown University, Faculty of The School The Graduate School of Arts and Sciences, Washington.

Morgeson FP, Humphrey SE (2006) The work design questionnaire: developing and validating a comprehensive measure for assessing job design and the nature of work. *Journal of applied psychology* 91(6): 1321-1339.

Murray JD, Spadafore JA, McIntosh WD (2005) Belief in a just world and social perception: Evidence for automatic activation. *The Journal of social psychology* 145(1): 35-48.

Nga JKH, Shamuganathan G (2010) The influence of personality traits and demographic factors on social entrepreneurship start up intentions. *Journal of business ethics* 95(2): 259-282.

Otto K, Dalbert C (2005) Belief in a just world and its functions for young prisoners. *Journal of Research in Personality* 39(6): 559-573.

Öcel H, Aydın O (2010) Adil dünya inancı ve cinsiyetin üretim karşıtı iş davranışları üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi* 25(66): 73-83.

Özkan E (2018) Tıbbi sosyal hizmet uzmanlarının işyerinde sosyal destek algısı, mesleki benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Manisa.

Özkurt Topçu E (2015) Travmatik yaşantıları olan kadınlarda sosyal destek türleri ile depresyon düzeyi ve antidepresan kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Öztürk A (2014) Sorumluluk tutumu ve aileden algılanan sosyal desteğin sosyal kaygıyı yordamadaki rolü ve etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*

Peredo AM, McLean M (2006) Social entrepreneurship: A critical review of the concept. *Journal Of World Business* 41(1):56-65.

Praszkier R, Nowak A (2012) *Social entrepreneurship: Theory and practice*. (Cambridge University Press, New York).

Procidano ME, Heller K (1983) Measures of perceived social support from friends and from family: Three validation studies. *American Journal Of Community Psychology* 11(1): 1-24.

Riaz M, Tariq S, Hanif R, Riaz M (2013) Self-esteem as predictor of belief in just world among university students: the moderating role of personality factors. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology* 39(2): 205-212.

Roy A, Brumagim A, Goll I (2014) Predictors of social entrepreneurship success: A cross-national analysis of antecedent factors. *Journal of Social Entrepreneurship* 5(1): 42-59.

Sarason IG, Levine HM, Basham RB, Sarason BR (1981) Assessing social support: The social support questionnaire. *Journal Of Personality And Social Psychology* 44(1): 1-22.

Shaw E, Carter S (2007) 'Social Entrepreneurship, Theoretical antecedents and empirical analysis of entrepreneurial processes and outcomes', *Journal of Small Business and Enterprise Development* 14 (3): 418-434.

Starnawska M, Brzozowska A (2018) Social entrepreneurship and social enterprise phenomenon: Antecedents, Processes, Impact across cultures and contexts. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation* 14(2): 3-18.

Taş HY, Menteşe B (2016) Sosyal girişimciliğin gelişimi: Avrupa birliği ülkelerinde ve Türkiye’de sosyal girişimciliğin boyutları. 2. *Uluslararası Çin’den Adriyatik’e Sosyal Bilimler Kongresi*. Payas, Hatay, Türkiye, Mayıs 305-320.

Taysi E (2000) Benlik saygısı arkadaşlardan ve aileden sağlanan sosyal destek, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.

Teise H, Urban B (2015) Antecedents to social entrepreneurship intentions: An empirical study in South Africa. *Management Dynamics: Journal of the Southern African Institute for Management Scientists* 24(2): 36-52.

Terzi Ş (2008) Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 3(29): 1-11.

- Thoits PA (1995) Stress, coping, and social support processes: Where are we? What next? *Journal Of Health And Social Behavior* 35: 53-79.
- Thoits PA (1986) Social support as coping assistance. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology* 54(4): 416-423.
- Thompson J, Alvy G, Lees A (2000) Social entrepreneurship—a new look at the people and the potential, *Management Decision* 38(5): 328-38.
- Thompson JL (2002) The world of the social entrepreneur. *International Journal Of Public Sector Management* 15(5): 412-431.
- Topuz AG, Uca O, Topuz M (2017) Adil Dünya İnancı Üzerine Bir Polemos. *U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 10(2): 257-275.
- Töremen F, Çetin T (2010) Eğitim örgütlerinde adalet: Kavramsal bir çözümleme. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* (14): 58-70.
- Trivedi C, Stokols D (2011) Social enterprises and corporate enterprises: Fundamental differences and defining features. *The Journal Of Entrepreneurship* 20(1):1-32.
- Ucar GK, Hasta D, Malatyali MK (2019) The mediating role of perceived control and hopelessness in the relation between personal belief in a just world and life satisfaction. *Personality and Individual Differences* 143: 68-73.
- Uğur D, Akgün S (2015) Bireysel ve genel adil dünya inancının depresyon ile ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6(1):103-116.
- Uğur D, Akgün S (2017) Bireysel ve Genel Adil Dünya İnancının Depresyon İle İlişkisi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6(1): 103-116
- Ünivar A (2003) Çok yönlü algılanan sosyal desteğin 15-18 yaş arası lise öğrencilerinin problem çözme becerisine ve benlik saygısına etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Konya.
- Veysel A, Yörük D (2006) Bağımsız girişimcilik ve iç girişimcilik arasındaki farklar: kavramsal bir çerçeve. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 8(2): 155-173.

Williams KL, Galliher RV (2006) Predicting depression and self-esteem from social connectedness, support, and competence. *Journal of Social and Clinical Psychology* 25(8): 855-874.

Wu Q, Mok B (2007) Mental health and social support: a pioneering study on the physically disabled in southern China. *International Journal of Social Welfare* 16(1): 41-54.

Yamaç Ö (2009) Üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile stresle başa çıkma stilleri arasındaki ilişki, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Konya.

Yıldırım İ, Ergene T (2003) Lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yordayıcısı olarak sınav kaygısı, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 25 (25): 224-234.

Zahra SA, Gedajlovic E, Neubaum DO, Shulman JM (2009) A typology of social entrepreneurs: Motives, search processes and ethical challenges. *Journal Of Business Venturing* 24(5): 519-532.

Zimet, GD, Dahlem NW, Zimet SG, Farley GK (1988) The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of personality assessment* 52(1): 30-41.

EKLER

ANKET FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu anket, “Algılanan Sosyal Desteğin Sosyal Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Adil Dünya İncancının Düzenleyici Rolü” başlıklı bilimsel çalışmanın uygulama kısmına veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Bilimsel nitelikteki araştırmanın amacına ulaşması özenle vereceğiniz cevaplarla sağlanacaktır. Araştırmaya yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Doç. Dr. D. Mehmet Biçkes

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF
e-posta: dmbickes@nevsehir.edu.tr

Hatice Osanmaz

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE
e-posta: hatice_osanmaz27@hotmail.com

SORULAR

A.“Algılanan Sosyal Destek” ile ilgili aşağıdaki ifadelere katılma derecenizi, yan tarafta bulunan kutucuklardan uygun olanını biçiminde işaretleyerek belirtiniz

İFADELER	1- Kesinlikle KATILMIYORUM 2- KATILMIYORUM 3- Ne Katılıyorum ne katılmıyorum 4- KATILYORUM 5- Kesinlikle KATILYORUM				
	1	2	3	4	5
1. Ailem bana gerçekten yardımcı olmaya çalışır.	1	2	3	4	5
2. İhtiyacım olan duygusal destek ve yardımı ailemden alırım.	1	2	3	4	5
3. Sorunlarım hakkında ailemle konuşabilirim.	1	2	3	4	5
4. Ailem alacağım kararlarda bana yardımcı olma konusunda isteklidir.	1	2	3	4	5
5. Arkadaşlarım bana gerçek anlamda yardımcı olmaya çalışırlar.	1	2	3	4	5
6. İşler kötü gittiğinde arkadaşlarıma güvenebilirim.	1	2	3	4	5
7. Sevinçlerimi ve üzüntülerimi paylaşabileceğim arkadaşlarım var.	1	2	3	4	5
8. Arkadaşlarımla yaşadığım problemler hakkında rahatlıkla konuşabilirim.	1	2	3	4	5
9. İhtiyaç duyduğumda yanımda olan özel bir insan var.	1	2	3	4	5
10. Sevinçlerimi ve üzüntülerimi paylaşabileceğim özel bir insan var.	1	2	3	4	5
11. Benim için gerçek bir rahatlık kaynağı olan özel bir insan var.	1	2	3	4	5
12. Hayatımda duygularıma önem veren özel bir insan var.	1	2	3	4	5

B.“Sosyal Girişimcilik Eğilimi” ile ilgili aşağıdaki ifadelere katılma derecenizi, yan tarafta bulunan kutucuklardan uygun olanını biçiminde işaretleyerek belirtiniz.

İFADELER	1 Kesinlikle KATILMIYORUM 2 KATILMIYORUM 3 Ne Katılıyorum ne katılmıyorum 4 KATILYORUM 5 Kesinlikle KATILYORUM				
	1	2	3	4	5
1. Sosyal sorunlar üzerine odaklanırım.					
2. Sosyal bir vizyona güçlü şekilde bağlıyım.					
3. Sosyal olmayan konularla ilgilenmek dikkatimi dağıtmaz.					
4. Sosyal ihtiyaçları net bir şekilde tanımlayabilirim.					
5. Sosyal vizyon oluşturma yeteneğine sahibim.					
6. Sosyal ihtiyaçları savunmak için güçlü bir motivasyona sahibim.					
7. Sosyal değişimin temsilcisi olma konusunda kararlıyım.					
8. Sosyal gereksinimleri karşılama konusunda kararlıyım.					
9. Riskleri, sosyal değer yaratmak için fırsat olarak görürüm.					
10. Oldukça esnek düşünebilirim					
11. Oldukça yaratıcı bir bireyimdir.					
12. Sosyal fırsatları belirlemede öngörüm güçlüdür.					
13. Ticari girişimlere oranla daha fazla sosyal değer yaratacağıma inanıyorum.					
14. Yenilikçi mal ve hizmetler aracılığıyla sürdürülebilir avantajlar sağlayabilirim.					
15. Kişisel faydalarımı ön planda tutan bir insanım.					
16. Mal ve hizmetler aracılığıyla sosyal değer yaratabilirim.					
17. Uzun dönemde yaşam kalitesini geliştirebileceğime inanıyorum.					
18. Çevre dostuyumdur.					
19. Sosyal girişimlerin uzun vadede sosyal ihtiyaçları karşılayacağına inanırım.					
20. Sosyal girişimlerin ekonomik, sosyal ve çevresel kaygılara karşı dengeli çözümler sağladığına inanırım.					
21. Sosyal girişimlerin sosyal misyon ve sosyal değerler arasında dengeyi sağlayacağına inanırım.					
22. Sosyal girişimlerin sorunları etik prensipler çerçevesinde çözeceğine inanırım.					
23. Duygusal destek için karşılıklı anlayış sağlayabilirim.					
24. İçinde bulunduğum kurumun güvenilirliğini yükseltirim.					
25. İçinde bulunduğum kurumda güven oluştururum.					
26. Bulduğum ortamda karşılıklı fayda sağlayan sosyal faaliyetler için bir platform oluştururum.					
27. Bilgi paylaşımını teşvik ederim.					

C. “Adil Dünya İnancı” ile ilgili aşağıdaki ifadelere katılma derecenizi, yan tarafta bulunan kutucuklardan uygun olanını biçiminde işaretleyerek belirtiniz.

İFADELER	1- Kesinlikle KATILMIYORUM 2- KATILMIYORUM 3- Ne Katılıyorum ne katılmıyorum 4- KATILYORUM 5- Kesinlikle KATILYORUM				
	1	2	3	4	5
1. Genel olarak dünyanın adil bir yer olduğunu düşünüyorum.					
2. İnsanların yaşamları boyunca neyi hak ederse onu bulacağına inanıyorum.					
3. Adaletin adaletsizlik karşısında her zaman galip geleceğinden eminim.					
4. Uzun vadede insanların adaletsizliklerin üstesinden geleceğine inanıyorum.					
5. Hayatın her alanında (iş hayatı, aile hayatı, siyasi hayat gibi) adaletsizliklerin kuraldan ziyade istisnai bir durum olduğuna inanıyorum.					
6. İnsanların önemli kararlar alırken adil olmaya çalıştıklarını düşünüyorum.					
7. Başıma gelen ve gelebilecek olayları hak ettiğime inanıyorum.					
8. Bana karşı genellikle adil davranılmıştır.					
9. Genel olarak neyi hak edersem onu bulacağıma inanırım.					
10. Genel olarak baktığımda hayatımdaki tüm olaylar adildir.					
11. Hayatımdaki adaletsizlikler istisnai durumlardır.					
12. Hayatımda yaşadığım olayların çok büyük bir kısmının adil olduğuna inanıyorum.					
13. Benim hakkımda verilen önemli kararların çoğunlukla adil olduğunu düşünüyorum.					

D. Demografik Özelliklere İlişkin Sorular

1. **Cinsiyetiniz :** (...)Erkek(...)Kadın
2. **Medeni Durumunuz:** (...) Evli (....) Bekâr
3. **Yaşınız:**.....
4. **Eğitim Düzeyiniz:**(...) Lisans (....) Lisansüstü
5. **Mesleki Deneyim Süreniz (Yıl Olarak):**.....
6. **Branşınız:** (...) Sayısal (....) Sözel (....) Meslek Dersleri (....) Güzel Sanatlar (....) Diğer
7. **Şuan da hizmet bulduğunuz konum:** (...) İlkokul müdürü (....) İlkokul müdür yardımcısı (....) ortaokul müdürü (....) ortaokul müdür yardımcısı

KATKILARINIZDAN DOLAYI TEŞEKKÜR EDERİZ.

DÜZENLEYİCİ DEĞİŞKENLİ REGRESYON ANALİZİ ÇIKTILARI

Ek-1: Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisine İlişkin Process Makrosu Çıktısı

Run MATRIX procedure:

```
***** PROCESS Procedurefor SPSS Release 2.16.3
*****
```

Writtenby Andrew F. Hayes, Ph.D. www.afhayes.com

```
*****
*****
```

Model = 1
Y = SOSGT
X = ASDT
M = ADİT

Sample size
210

```
*****
*****
```

Outcome: SOSGT

Model Summary

R	R-sq	MSE	F	df1	df2	p
,4992	,2492	,2129	20,9742	3,0000	206,0000	,0000

Model

coeff	se	t	p	LLCI	ULCI
constant	3,7751	,0304	124,0188	,0000	3,7151 3,8352
ADİT	-,1581	,0499	-3,1685	,0018	-,2564 -,0597
ASDT	,3897	,0632	6,1639	,0000	,2651 ,5144
int_1	-,0092	,1197	-,0773	,9385	-,2452 ,2267

Product termskey:

int_1 ASDT X ADİT

R-squareincreaseduetointeraction(s):

	R2-chng	F	df1	df2	p
int_1	,0001	,0060	1,0000	206,0000	,9385

*****
*****

Conditionaleffect of X on Y at values of themoderator(s):

ADIT	Effect	se	t	p	LLCI	ULCI
-,7589	,3968	,1109	3,5781	,0004	,1781	,6154
,0000	,3897	,0632	6,1639	,0000	,2651	,5144
,7589	,3827	,1104	3,4659	,0006	,1650	,6004

Valuesforquantitativemoderatorsarethemeanandplus/minusone SD frommean.

Valuesfordichotomousmoderatorsarethetwovalues of themoderator.

***** JOHNSON-NEYMAN TECHNIQUE *****

Moderatorvalue(s) defining Johnson-Neymansignificanceregion(s)

Value	% below	% above
1,5052	99,0476	,9524
-1,6302	2,3810	97,6190

Conditionaleffect of X on Y at values of themoderator (M)

ADIT	Effect	se	t	p	LLCI	ULCI
-2,4716	,4126	,3027	1,3630	,1744	-,1842	1,0094
-2,2716	,4107	,2793	1,4704	,1430	-,1400	,9615
-2,0716	,4089	,2561	1,5967	,1119	-,0960	,9138
-1,8716	,4070	,2330	1,7472	,0821	-,0523	,8664
-1,6716	,4052	,2100	1,9291	,0551	-,0089	,8193
-1,6302	,4048	,2053	1,9715	,0500	,0000	,8096
-1,4716	,4033	,1874	2,1528	,0325	,0340	,7727
-1,2716	,4015	,1650	2,4329	,0158	,0761	,7269
-1,0716	,3996	,1432	2,7905	,0058	,1173	,6820
-,8716	,3978	,1222	3,2553	,0013	,1569	,6387
-,6716	,3959	,1025	3,8639	,0001	,1939	,5980
-,4716	,3941	,0849	4,6401	,0000	,2266	,5615
-,2716	,3922	,0712	5,5077	,0000	,2518	,5327
-,0716	,3904	,0638	6,1149	,0000	,2645	,5163
,1284	,3885	,0650	5,9774	,0000	,2604	,5167
,3284	,3867	,0743	5,2046	,0000	,2402	,5332
,5284	,3848	,0892	4,3133	,0000	,2089	,5608
,7284	,3830	,1075	3,5643	,0005	,1711	,5948
,9284	,3811	,1276	2,9874	,0032	,1296	,6327
1,1284	,3793	,1488	2,5483	,0116	,0858	,6727
1,3284	,3774	,1708	2,2097	,0282	,0407	,7142
1,5052	,3758	,1906	1,9715	,0500	,0000	,7516
1,5284	,3756	,1932	1,9436	,0533	-,0054	,7566

*****
*****

Data for visualizing conditional effect of X on Y
Paste text below into a SPSS syntax window and execute to produce plot.

DATA LIST FREE/ASDT ADIT SOSGT.
BEGIN DATA.

-,6679	-,7589	3,6301
,0000	-,7589	3,8951
,6679	-,7589	4,1601
-,6679	,0000	3,5148
,0000	,0000	3,7751
,6679	,0000	4,0355
-,6679	,7589	3,3996
,0000	,7589	3,6552
,6679	,7589	3,9108

END DATA.
GRAPH/SCATTERPLOT=ASDT WITH SOSGT BY ADIT.

***** ANALYSIS NOTES AND WARNINGS
*****

Level of confidence for all confidence intervals in output:
95,00

NOTE: The following variables were mean centered prior to analysis:
ASDT ADIT

NOTE: All standard errors for continuous outcome models are based on the HC3 estimator

----- END MATRIX -----

Ek-2: Genel Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisine İlişkin Process Makrosu Çıktısı

Run MATRIX procedure:

```
***** PROCESS Procedurefor SPSS Release 2.16.3
*****
```

Writtenby Andrew F. Hayes, Ph.D. www.afhayes.com

```
*****
*****
```

Model = 1
Y = SOSGT
X = ASDT
M = Topgenel

Sample size
210

```
*****
*****
```

Outcome: SOSGT

Model Summary

R	R-sq	MSE	F	df1	df2	p
	,4794	,2298	,2184	15,1919	3,0000	206,0000 ,0000

Model

coeff	se	t	p	LLCI	ULCI
constant	3,7769	,0322	117,4118	,0000	3,7135 3,8403
Topgenel	-,1202	,0517	-2,3257	,0210	-,2221 -,0183
ASDT	,3800	,0690	5,5103	,0000	,2441 ,5160
int_1	-,0228	,1152	-,1977	,8435	-,2499 ,2043

Product termskey:

int_1 ASDT X Topgenel

R-squareincreaseduetointeraction(s):

	R2-chng	F	df1	df2	p
int_1	,0004	,0391	1,0000	206,0000	,8435

```
*****
*****
```

Conditionaleffect of X on Y at values of themoderator(s):

TopgeneEffect	se	t	p	LLCI	ULCI	
-,7548	,3972	,1009	3,9377	,0001	,1983	,5961
,0000	,3800	,0690	5,5103	,0000	,2441	,5160
,7548	,3628	,1202	3,0178	,0029	,1258	,5999

Valuesforquantitativemoderatorsarethemeanandplus/minusone SD frommean.

Valuesfordichotomousmoderatorsarethetwovalues of themoderator.

***** JOHNSON-NEYMAN TECHNIQUE *****

Moderatorvalue(s) defining Johnson-Neymansignificanceregion(s)

Value	% below	% above
1,3173	96,1905	3,8095
-1,8722	1,4286	98,5714

Conditionaleffect of X on Y at values of themoderator (M)

TopgeneEffect	se	t	p	LLCI	ULCI	
-2,4398	,4356	,2772	1,5715	,1176	-,1109	,9821
-2,2398	,4311	,2549	1,6910	,0924	-,0715	,9336
-2,0398	,4265	,2328	1,8321	,0684	-,0325	,8854
-1,8722	,4227	,2144	1,9715	,0500	,0000	,8454
-1,8398	,4219	,2109	2,0011	,0467	,0062	,8377
-1,6398	,4174	,1892	2,2062	,0285	,0444	,7904
-1,4398	,4128	,1679	2,4590	,0148	,0818	,7438
-1,2398	,4083	,1471	2,7754	,0060	,1183	,6983
-1,0398	,4037	,1271	3,1762	,0017	,1531	,6543
-,8398	,3992	,1083	3,6848	,0003	,1856	,6127
-,6398	,3946	,0915	4,3120	,0000	,2142	,5750
-,4398	,3901	,0780	5,0037	,0000	,2364	,5437
-,2398	,3855	,0696	5,5412	,0000	,2483	,5227
-,0398	,3809	,0683	5,5776	,0000	,2463	,5156
,1602	,3764	,0745	5,0517	,0000	,2295	,5233
,3602	,3718	,0866	4,2937	,0000	,2011	,5426
,5602	,3673	,1025	3,5827	,0004	,1652	,5694
,7602	,3627	,1208	3,0039	,0030	,1247	,6008
,9602	,3582	,1404	2,5510	,0115	,0814	,6350
1,1602	,3536	,1610	2,1969	,0291	,0363	,6710
1,3173	,3500	,1775	1,9715	,0500	,0000	,7001
1,3602	,3491	,1821	1,9167	,0567	-,0100	,7081
1,5602	,3445	,2037	1,6915	,0923	-,0570	,7461

*****
*****

Data forvisualizingconditionaleffect of X on Y

Pastetextbelowinto a SPSS syntaxwindowandexecutetoproduceplot.

DATA LIST FREE/ASDT Topgeneladi SOSGT.
BEGIN DATA.

-,6679	-,7548	3,6023
,0000	-,7548	3,8676
,6679	-,7548	4,1330
-,6679	,0000	3,5231
,0000	,0000	3,7769
,6679	,0000	4,0307
-,6679	,7548	3,4438
,0000	,7548	3,6862
,6679	,7548	3,9285

END DATA.

GRAPH/SCATTERPLOT=ASDT WITH SOSGT BY Topgeneladi.

***** ANALYSIS NOTES AND WARNINGS
*****

Level of confidence for all confidence intervals in output:
95,00

NOTE: The following variables were mean centered prior to analysis:
ASDT Topgenel

NOTE: All standard errors for continuous outcome models are based on the HC3 estimator

----- END MATRIX -----

Ek-3: Kişisel Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisine Dair Process Makrosu Çıktısı

Run MATRIX procedure:

***** PROCESS Procedurefor SPSS Release 2.16.3
*****

Writtenby Andrew F. Hayes, Ph.D. www.afhayes.com

*****
*****

Model = 1
Y = SOSGT
X = ASDT
M = Topkisis

Sample size
210

*****
*****

Outcome: SOSGT

Model Summary

R	R-sq	MSE	F	df1	df2	p
,5015	,2515	,2123	18,8900	3,0000	206,0000	,0000

Model

coeff	se	t	p	LLCI	ULCI
constant	3,7751	,0305	123,8116	,0000	3,7150 3,8352
Topkisis	-,1385	,0416	-3,3300	,0010	-,2204 -,0565
ASDT	,3816	,0650	5,8698	,0000	,2534 ,5097
int_1	-,0098	,1033	-,0946	,9247	-,2134 ,1939

Product termskey:

int_1 ASDT X Topkisis

R-squareincreaseduetointeraction(s):

	R2-chng	F	df1	df2	p
int_1	,0001	,0089	1,0000	206,0000	,9247

*****
*****

Conditionaleffect of X on Y at values of themoderator(s):

TopkisisEffect	se	t	p	LLCI	ULCI
-,8794	,3901	,1172	3,3294	,0010	,1591 ,6212

,0000	,3816	,0650	5,8698	,0000	,2534	,5097
,8794	,3730	,1059	3,5206	,0005	,1641	,5818

Values for quantitative moderators are the mean and plus/minus one SD from mean.
 Values for dichotomous moderators are the two values of the moderator.

***** JOHNSON-NEYMAN TECHNIQUE *****

Moderator value(s) defining Johnson-Neyman significance region(s)

Value	% below	% above
-1,7900	2,3810	97,6190

Conditional effect of X on Y at values of the moderator (M)

Topkisi	Effect	se	t	p	LLCI	ULCI
-2,4980	,4060	,2727	1,4887	,1381	-,1317	,9436
-2,2980	,4040	,2527	1,5989	,1114	-,0942	,9022
-2,0980	,4021	,2328	1,7273	,0856	-,0569	,8610
-1,8980	,4001	,2130	1,8784	,0617	-,0198	,8200
-1,7900	,3990	,2024	1,9715	,0500	,0000	,7981
-1,6980	,3981	,1934	2,0585	,0408	,0168	,7795
-1,4980	,3962	,1741	2,2759	,0239	,0530	,7394
-1,2980	,3942	,1551	2,5420	,0118	,0885	,7000
-1,0980	,3923	,1366	2,8722	,0045	,1230	,6616
-,8980	,3903	,1188	3,2860	,0012	,1561	,6245
-,6980	,3884	,1021	3,8049	,0002	,1871	,5896
-,4980	,3864	,0871	4,4379	,0000	,2148	,5581
-,2980	,3845	,0748	5,1387	,0000	,2370	,5320
-,0980	,3825	,0668	5,7228	,0000	,2507	,5143
,1020	,3806	,0647	5,8785	,0000	,2529	,5082
,3020	,3786	,0690	5,4831	,0000	,2425	,5147
,5020	,3767	,0787	4,7841	,0000	,2214	,5319
,7020	,3747	,0921	4,0684	,0001	,1931	,5563
,9020	,3727	,1078	3,4579	,0007	,1602	,5853
1,1020	,3708	,1249	2,9676	,0034	,1245	,6171
1,3020	,3688	,1430	2,5788	,0106	,0869	,6508
1,5020	,3669	,1617	2,2686	,0243	,0480	,6857

*****
 *****

Data for visualizing conditional effect of X on Y
 Paste text below into a SPSS syntax window and execute to produce plot.

DATA LIST FREE/ASDT Topkisi seladi SOSGT.
 BEGIN DATA.

-,6679	-,8794	3,6363
,0000	-,8794	3,8969

,6679	-,8794	4,1575
-,6679	,0000	3,5202
,0000	,0000	3,7751
,6679	,0000	4,0300
-,6679	,8794	3,4042
,0000	,8794	3,6533
,6679	,8794	3,9025

END DATA.

GRAPH/SCATTERPLOT=ASDT WITH SOSGT BY Topkisiseladi.

***** ANALYSIS NOTES AND WARNINGS *****

Level of confidence for all confidence intervals in output:

95,00

NOTE: The following variables were mean centered prior to analysis:

ASDT Topkisis

NOTE: All standard errors for continuous outcome models are based on the HC3 estimator

----- END MATRIX -----

Ek-4: Aileden Sağlanan Sosyal Destekile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisine Dair Process Makrosu Çıktısı

Run MATRIX procedure:

***** PROCESS Procedurefor SPSS Release 2.16.3
*****

Writtenby Andrew F. Hayes, Ph.D. www.afhayes.com

*****
*****

Model = 1
Y = SOSGT
X = Topailed
M = ADİT

Sample size
210

*****
*****

Outcome: SOSGT

Model Summary

R	R-sq	MSE	F	df1	df2	p
,4207	,1770	,2334	11,4883	3,0000	206,0000	,0000

Model

coeff	se	t	p	LLCI	ULCI
constant	3,7731	,0328	115,1158	,0000	3,7085 3,8377
ADİT	-,1165	,0551	-2,1140	,0357	-,2251 -,0078
Topailed	,2862	,0582	4,9178	,0000	,1715 ,4010
int_1	,0173	,1023	,1691	,8659	-,1844 ,2189

Product termskey:

int_1 Topailed X ADİT

R-squareincreaseduetointeraction(s):

R2-chng	F	df1	df2	p
int_1	,0003	,0286	1,0000	206,0000 ,8659

*****
*****

Conditionaleffect of X on Y at values of themoderator(s):

ADIT	Effect	se	t	p	LLCI	ULCI
-,7589	,2731	,0990	2,7600	,0063	,0780	,4682
,0000	,2862	,0582	4,9178	,0000	,1715	,4010
,7589	,2994	,0950	3,1495	,0019	,1120	,4867

Valuesforquantitativemoderatorsarethemeanandplus/minusone SD frommean.
 Valuesfordichotomousmoderatorsarethetwovalues of themoderator.

***** JOHNSON-NEYMAN TECHNIQUE *****

Moderatorvalue(s) defining Johnson-Neymansignificanceregion(s)

Value	% below	% above
1,4600	99,0476	,9524
-1,1667	8,5714	91,4286

Conditionaleffect of X on Y at values of themoderator (M)

ADIT	Effect	se	t	p	LLCI	ULCI
-2,4716	,2435	,2618	,9302	,3534	-,2726	,7596
-2,2716	,2470	,2419	1,0210	,3085	-,2299	,7238
-2,0716	,2504	,2221	1,1276	,2608	-,1874	,6882
-1,8716	,2539	,2024	1,2543	,2112	-,1452	,6529
-1,6716	,2573	,1829	1,4069	,1610	-,1033	,6179
-1,4716	,2608	,1636	1,5937	,1125	-,0618	,5834
-1,2716	,2642	,1447	1,8262	,0693	-,0210	,5495
-1,1667	,2661	,1349	1,9715	,0500	,0000	,5321
-1,0716	,2677	,1262	2,1207	,0351	,0188	,5166
-,8716	,2712	,1085	2,4995	,0132	,0573	,4850
-,6716	,2746	,0919	2,9891	,0031	,0935	,4558
-,4716	,2781	,0771	3,6052	,0004	,1260	,4301
-,2716	,2815	,0655	4,2961	,0000	,1523	,4107
-,0716	,2850	,0590	4,8333	,0000	,1687	,4013
,1284	,2885	,0591	4,8785	,0000	,1719	,4050
,3284	,2919	,0660	4,4248	,0000	,1618	,4220
,5284	,2954	,0778	3,7989	,0002	,1421	,4487
,7284	,2988	,0926	3,2270	,0015	,1163	,4814
,9284	,3023	,1093	2,7662	,0062	,0868	,5177
1,1284	,3057	,1271	2,4062	,0170	,0552	,5563
1,3284	,3092	,1456	2,1243	,0348	,0222	,5962
1,4600	,3115	,1580	1,9715	,0500	,0000	,6230
1,5284	,3127	,1645	1,9005	,0588	-,0117	,6370

*****
 *****

Data forvisualizingconditionaleffect of X on Y
 Pastetextbelowinto a SPSS syntaxwindowandexecutetoproduceplot.

DATA LIST FREE/Topailed ADIT SOSGT.
BEGIN DATA.

-,7638	-,7589	3,6529
,0000	-,7589	3,8615
,7638	-,7589	4,0701
-,7638	,0000	3,5545
,0000	,0000	3,7731
,7638	,0000	3,9917
-,7638	,7589	3,4561
,0000	,7589	3,6847
,7638	,7589	3,9134

END DATA.
GRAPH/SCATTERPLOT=Topailed WITH SOSGT BY ADIT.

***** ANALYSIS NOTES AND WARNINGS
*****

Level of confidence for all confidence intervals in output:
95,00

NOTE: The following variables were mean centered prior to analysis:
Topailed ADIT

NOTE: All standard errors for continuous outcome models are based on the HC3 estimator

----- END MATRIX -----

Ek-5: Arkadaştan Sağlanan Sosyal Destekile İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisine Dair Process Makrosu Çıktısı

Run MATRIX procedure:

***** PROCESS Procedurefor SPSS Release 2.16.3
*****

Writtenby Andrew F. Hayes, Ph.D. www.afhayes.com

*****
*****

Model = 1
Y = SOSGT
X = Toparkad
M = ADİT

Sample size
210

*****
*****

Outcome: SOSGT

Model Summary

R	R-sq	MSE	F	df1	df2	p	
,4698	,2207	,2210	20,7843	3,0000	206,0000	,0000	

Model

coeff	se	t	p	LLCI	ULCI		
constant	3,7805	,0314	120,2930	,0000	3,7185	3,8424	
ADİT	-,1771	,0466	-3,7988	,0002	-,2689	-,0852	
Toparkad	,3356	,0541	6,2084	,0000	,2290	,4421	
int_1	-,0388	,1025	-,3787	,7053	-,2408	,1632	

Product termskey:

int_1 Toparkad X ADİT

R-squareincreaseduetointeraction(s):

	R2-chng	F	df1	df2	p
int_1	,0015	,1434	1,0000	206,0000	,7053

*****
*****

Conditionaleffect of X on Y at values of themoderator(s):

ADİT	Effect	se	t	p	LLCI	ULCI
------	--------	----	---	---	------	------

-,7589	,3650	,0926	3,9400	,0001	,1824	,5477
,0000	,3356	,0541	6,2084	,0000	,2290	,4421
,7589	,3061	,0967	3,1649	,0018	,1154	,4968

Values for quantitative moderators are the mean and plus/minus one SD from mean.
 Values for dichotomous moderators are the two values of the moderator.

***** JOHNSON-NEYMAN TECHNIQUE *****

Moderator value(s) defining Johnson-Neyman significance region(s)

Value	% below	% above
1,2876	98,0952	1,9048
-2,0004	,9524	99,0476

Conditional effect of X on Y at values of the moderator (M)

ADIT	Effect	se	t	p	LLCI	ULCI
-2,4716	,4315	,2565	1,6820	,0941	-,0743	,9372
-2,2716	,4237	,2365	1,7913	,0747	-,0426	,8900
-2,0716	,4159	,2166	1,9201	,0562	-,0111	,8430
-2,0004	,4132	,2096	1,9715	,0500	,0000	,8264
-1,8716	,4082	,1968	2,0736	,0394	,0201	,7963
-1,6716	,4004	,1772	2,2594	,0249	,0510	,7498
-1,4716	,3927	,1578	2,4879	,0136	,0815	,7038
-1,2716	,3849	,1388	2,7741	,0060	,1113	,6585
-1,0716	,3771	,1201	3,1393	,0019	,1403	,6140
-,8716	,3694	,1022	3,6127	,0004	,1678	,5710
-,6716	,3616	,0855	4,2281	,0000	,1930	,5302
-,4716	,3539	,0708	4,9962	,0000	,2142	,4935
-,2716	,3461	,0596	5,8026	,0000	,2285	,4637
-,0716	,3383	,0542	6,2412	,0000	,2315	,4452
,1284	,3306	,0562	5,8808	,0000	,2198	,4414
,3284	,3228	,0650	4,9687	,0000	,1947	,4509
,5284	,3151	,0782	4,0265	,0001	,1608	,4693
,7284	,3073	,0941	3,2640	,0013	,1217	,4929
,9284	,2995	,1116	2,6851	,0078	,0796	,5195
1,1284	,2918	,1299	2,2467	,0257	,0357	,5478
1,2876	,2856	,1449	1,9715	,0500	,0000	,5712
1,3284	,2840	,1488	1,9093	,0576	-,0093	,5773
1,5284	,2763	,1680	1,6442	,1017	-,0550	,6075

*****
 *****

Data for visualizing conditional effect of X on Y
 Paste text below into a SPSS syntax window and execute to produce plot.

DATA LIST FREE/Toparkadasd ADIT SOSGT.
 BEGIN DATA.

-,7275	-,7589	3,6493
,0000	-,7589	3,9148
,7275	-,7589	4,1804
-,7275	,0000	3,5363
,0000	,0000	3,7805
,7275	,0000	4,0246
-,7275	,7589	3,4234
,0000	,7589	3,6461
,7275	,7589	3,8688

END DATA.

GRAPH/SCATTERPLOT=Toparkadasd WITH SOSGT BY ADIT.

***** ANALYSIS NOTES AND WARNINGS
*****

Level of confidence for all confidence intervals in output:
95,00

NOTE: The following variables were mean centered prior to analysis:
Toparkad ADIT

NOTE: All standard errors for continuous outcome models are based on the HC3 estimator

----- END MATRIX -----

Ek-6: Özel Kişiden Sağlanan Sosyal Destekle İlgili Adil Dünya İnancının Düzenleyici Etkisine Dair Process Makrosu Çıktısı

Run MATRIX procedure:

***** PROCESS Procedure for SPSS Release 2.16.3
*****

Written by Andrew F. Hayes, Ph.D. www.afhayes.com

*****
*****

Model = 1
Y = SOSGT
X = Topozeld
M = ADİT

Sample size
210

*****
*****

Outcome: SOSGT

Model Summary

R	R-sq	MSE	F	df1	df2	p	
,4231	,1790	,2328	15,5300	3,0000	206,0000	,0000	

Model

coeff	se	t	p	LLCI	ULCI		
constant	3,7755	,0318	118,9076	,0000	3,7129	3,8381	
ADİT	-,1303	,0558	-2,3341	,0206	-,2404	-,0202	
Topozeld	,2612	,0501	5,2162	,0000	,1625	,3599	
int_1	-,0130	,0985	-,1324	,8948	-,2072	,1812	

Product termskey:

int_1 Topozeld X ADİT

R-square increased due to interaction(s):

	R2-chng	F	df1	df2	p
int_1	,0002	,0175	1,0000	206,0000	,8948

*****
*****

Conditional effect of X on Y at values of the moderator(s):

ADİT	Effect	se	t	p	LLCI	ULCI
------	--------	----	---	---	------	------

-,7589	,2711	,0873	3,1051	,0022	,0990	,4432
,0000	,2612	,0501	5,2162	,0000	,1625	,3599
,7589	,2513	,0926	2,7146	,0072	,0688	,4338

Values for quantitative moderators are the mean and plus/minus one SD from mean.
 Values for dichotomous moderators are the two values of the moderator.

***** JOHNSON-NEYMAN TECHNIQUE *****

Moderator value(s) defining Johnson-Neyman significance region(s)

Value	% below	% above
1,1310	94,2857	5,7143
-1,3770	7,1429	92,8571

Conditional effect of X on Y at values of the moderator (M)

ADIT	Effect	se	t	p	LLCI	ULCI
-2,4716	,2934	,2454	1,1955	,2333	-,1905	,7773
-2,2716	,2908	,2262	1,2857	,2000	-,1551	,7367
-2,0716	,2882	,2070	1,3922	,1654	-,1199	,6963
-1,8716	,2856	,1879	1,5195	,1302	-,0850	,6561
-1,6716	,2830	,1690	1,6740	,0956	-,0503	,6162
-1,4716	,2804	,1503	1,8650	,0636	-,0160	,5767
-1,3770	,2791	,1416	1,9715	,0500	,0000	,5583
-1,2716	,2778	,1319	2,1056	,0364	,0177	,5378
-1,0716	,2752	,1139	2,4152	,0166	,0505	,4998
-,8716	,2725	,0966	2,8211	,0053	,0821	,4630
-,6716	,2699	,0804	3,3575	,0009	,1114	,4284
-,4716	,2673	,0661	4,0438	,0001	,1370	,3977
-,2716	,2647	,0553	4,7909	,0000	,1558	,3737
-,0716	,2621	,0501	5,2296	,0000	,1633	,3609
,1284	,2595	,0524	4,9510	,0000	,1562	,3628
,3284	,2569	,0613	4,1903	,0000	,1360	,3778
,5284	,2543	,0745	3,4145	,0008	,1075	,4011
,7284	,2517	,0901	2,7947	,0057	,0741	,4292
,9284	,2491	,1070	2,3277	,0209	,0381	,4600
1,1284	,2465	,1248	1,9755	,0496	,0005	,4924
1,1310	,2464	,1250	1,9715	,0500	,0000	,4929
1,3284	,2439	,1430	1,7049	,0897	-,0381	,5259
1,5284	,2413	,1616	1,4925	,1371	-,0774	,5599

*****
 *****

Data for visualizing conditional effect of X on Y
 Paste text below into a SPSS syntax window and execute to produce plot.

DATA LIST FREE/Topozeld ADIT SOSGT.
 BEGIN DATA.

-,8190	-,7589	3,6524
,0000	-,7589	3,8744
,8190	-,7589	4,0964
-,8190	,0000	3,5616
,0000	,0000	3,7755
,8190	,0000	3,9894
-,8190	,7589	3,4708
,0000	,7589	3,6766
,8190	,7589	3,8824

END DATA.

GRAPH/SCATTERPLOT=Topozeld WITH SOSGT BY ADIT.

***** ANALYSIS NOTES AND WARNINGS
*****

Level of confidence for all confidence intervals in output:
95,00

NOTE: The following variables were mean centered prior to analysis:
Topozeld ADIT

NOTE: All standard errors for continuous outcome models are based on the HC3 estimator

----- END MATRIX -----

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı-Soyadı: Hatice OSANMAZ

Uyruğu: Türkiye (T.C)

Doğum Yeri ve Yılı: NİZİP /1993

Tel: +90 553 391 99 99

E-posta: hatice_osanmaz27@hotmail.com

Eğitim Bilgileri

Lisans: İskenderun Teknik Üniversitesi; Sivil Havacılık Yüksekokulu, Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği, 2012-2016.

Yüksek Lisans: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi; Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme, 2017-

Yabancı Dil

İngilizce